

Fylkesnemndas ansvar for å ta hensyn til barnets kulturelle bakgrunn og medvirkning

- En kvalitativ dokumentanalyse av fylkesnemndsvedtak hvor formålet er fosterhjemsplassing av barn med etnisk minoritetsbakgrunn

Daniela Kirkeli og Anette Vågane Sunnarvik

MASTEROPPGAVE

Master i barnevern

Vår 2022

Det psykologiske fakultet
Institutt for helse, miljø og likeverd (Hemil)

Forfattere: Daniela Kirkeli og Anette Vågane Sunnarvik

Veileder: Ragnhild Hollekim

Sammendrag

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker forstår og vektlegger kultur og medvirkning i fylkesnemndsvedtak, hvor formålet var fosterhjemsplassing av barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Studien undersøker hvordan informasjon om barnets kulturelle bakgrunn fremkommer i fylkesnemndas slutninger, samt hvordan barnets stemme fremkommer og blir vurdert av fylkesnemnda.

Studien er en kvalitativ dokumentanalyse av 21 vedtak fra fylkesnemnda. For å analysere utvalget benyttet vi innholdsanalyse, og tematisk analyse.

Vi fant at fylkesnemnda i de fleste vedtakene tok hensyn til barnets kulturelle bakgrunn. Det var varierende hvilken informasjon fylkesnemnda trakk frem, og la vekt på. Det var tydelig at fylkesnemnda vurderte at barnets biologiske familie var viktig for å opprettholde kontinuitet av kulturell bakgrunn, men noen ganger ble ansvaret tillagt kommunen eller fosterhjemmet. Funnene våre tyder på at barna sjelden ble plassert i fosterhjem med lik kulturell bakgrunn, og at fylkesnemnda i liten grad reflekterte rundt kulturell matching. Videre fant vi at fylkesnemndas forståelse og vektlegging av medvirkning kom frem i varierende grad. Et funn var at barn flest ønsket å uttale seg og at de fikk muligheten til det, enten gjennom en talsperson eller som part i egen sak. Alder var en faktor som påvirket nemndas vurderinger av barnas uttalelser og ønsker, der eldre barn tilsynelatende fikk viet større plass i vedtakene. I noen fylkesnemndsvedtak vurderte fylkesnemnda at behovet for sikkerhet og beskyttelse måtte stå høyere enn å etterkomme barnets ønsker.

Nøkkelord: Barn med etnisk minoritetsbakgrunn, fylkesnemnda, fosterhjem, omsorgsovertakelse, barnevern, dokumentanalyse, kultur, medvirkning

Summary

The purpose of this study was to investigate how the Norwegian county social welfare board understood and emphasized culture and children's participation, when making decisions concerning placements of ethnic minority children. The study investigates how information regarding the children's cultural backgrounds come to light, how the child's voice is accounted for, and how the county board reviews the children's voices.

The study is a qualitative document analysis of 21 decisions from the Norwegian county social welfare board. Analysis was based on a combination of content analysis and thematic analysis.

This study showed that the county board mentioned and emphasized cultural background in their decisions, though the information they emphasized varied. Contact with the biological family was considered the most important way for the child to experience continuity of their cultural background. In some cases, the child welfare service or foster care program was given the responsibility for continuity of cultural background. Findings showed that children seldom were placed in foster care arrangements with the same cultural background as themselves, and the county board rarely took cultural matching into account. It was also found that the county board understood and emphasized children's participation in making placement decisions to varying degrees. One important finding was that most children wanted to express themselves, either by themselves or via a spokesperson. The age of the child affected how the county board assessed the children's voices and wishes, where older children's statements were often given more weight in the decisions. The county board assessed that they sometimes could not comply with the children's wishes, due to the need to prioritize children's safety.

Key words: Children from ethnic minority groups, the Norwegian county social welfare board, foster care, child welfare services, document analysis, culture, children's participation

Forord

Tenk at over ett år allerede har gått siden vi startet med å planlegge masteren, og at vi nå sitter med det endelige resultatet, og en ferdig oppgave. Planleggingen av masteroppgaven startet med at vi ble introdusert for forskningsprosjektet HoMi, som økte interessen vår for temaet. Vi utførte søk på fagfeltet, og fant raskt ut at det manglet kunnskap på feltet. Vi ønsket derfor å fordype oss ytterligere i temaet. Arbeidet med masteroppgaven har vært interessant, krevende og til tider frustrerende, men viktigst av alt lærerikt. Det er surrealistisk at dette året med skriving omsider er over, da denne masteroppgaven har vært altoppslukende i så lang tid. Det har ikke vært enkelt å skrive en masteroppgave, men det har gitt oss en dypere og rikere forståelse av barnevernsfeltet som vi kommer til å ha med oss inn i yrkeslivet. Tenk at vi klarte det!

Først og fremst ønsker vi å rette en stor takk til vår dyktige og kunnskapsrike veileder Ragnhild Hollekim ved Universitet i Bergen for god veiledning. Du har gitt oss gode og konstruktive tilbakemeldinger på oppgaven, og heiet på oss gjennom hele prosessen. Vi setter stor pris på din tålmodighet og hjelp!

Takk til Hege og Irene som har tatt seg tid til å lese korrektur på oppgaven vår. Deres hjelp har vært helt fantastisk. Fire ekstra øyner på masteroppgaven har vært uvurderlig!

Videre ønsker vi å takke familie, venner og studiekamerater som har vært støttende, tålmodige og motivert oss når vi selv til tider har vært umotiverte. Dere har vært flinke til å foreslå avbrekk fra masterskrivingen. Selv om vi til tider har vært slitne og har måttet takket nei til sosiale sammenkomster, har vi satt pris på heiagjengen vår. Tenk, nå er vi endelig tilbake!

Bergen, 19. mai 2022

Daniela Kirkeli og Anette Vågane Sunnarvik

Innhold

1 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling	3
1.2 Barn med etnisk minoritetsbakgrunn og kulturell bakgrunn.....	3
1.3 Barnevernet i Norge	4
1.3.1 Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker	4
1.3.2 Fosterhjem	6
1.4 Rettslig grunnlag	7
1.4.1 Barnevernlovens tre hovedprinsipper	7
1.4.2 Omsorgsovertakelse etter barnevernlovens § 4-12 og plassering etter § 4-22	8
1.4.3 Rettslig grunnlag for kontinuitet av kulturell bakgrunn	9
1.4.4 Rettslig grunnlag for barnets medvirkning	10
1.5 Oppgavens videre oppbygging.....	11
2 Teoretiske begreper.....	12
2.1 Barnets beste	12
2.2 Kultur	14
2.3 Barnets medvirkning	17
3 Forskningsgjennomgang	20
3.1 Kulturell matching ved fosterhjemsplasseringer.....	21
3.2 Identitet og religion	23
3.3 Samarbeid med biologiske foreldre og veiledning fra barnevernstjenesten	25
3.4 Barns medvirkning i fylkesnemnda.....	26
3.5 Medvirkning ved fosterhjemsplasseringer	28
4 Metode	31
4.1 Metodologisk tilnærming	31
4.2 Vitenskapelig tilnærming	32
4.2.1 Sosialkonstruksjonisme og hermeneutikk	32

4.3 Kvalitativ dokumentanalyse	33
4.4 Datagrunnlaget	35
4.4.1 Søkeprosess	35
4.4.2 Avgrensning.....	36
4.4.3 Fylkesnemndsvedtakene sin oppbygging	36
4.4.4 Styrker og svakheter med utvalget	37
4.5 Kriterier for kvalitet i kvalitativ forskning	37
4.5.1 Pålitelighet	38
4.5.2 Gyldighet	38
4.5.3 Overførbarhet.....	39
4.5.4 Selv-refleksivitet.....	39
4.5.5 Kildekritiske vurderinger.....	40
4.6 Analyse.....	41
4.6.1 Kategorisering	41
4.7 Forskningsetiske refleksjoner.....	43
5 Presentasjon av funn	45
5.1 Kjennetegn med vedtakene	45
5.2 Kulturell bakgrunn	46
5.2.1 Kulturell bakgrunn sin plass i fylkesnemndas vurderinger	46
5.2.2 Betydningen av relasjon til biologisk familie for å ivareta barnets kulturelle bakgrunn	48
5.2.3 Fosterhjemmet/barneverntjenesten forventes å ivareta barnets kulturelle bakgrunn etter plassering	50
5.2.4 Når kulturelle faktorer og praksiser øker bekymringen for omsorgssvikt.....	52
5.2.5 Kulturelle praksiser og beskrivelser av kulturforskjeller som fremkommer i vedtakene	56
5.2.6 Tilnærmet ingen referanser til barnets kulturelle bakgrunn	57
5.3 Barnets stemme	57

5.3.1 Barnets stemme sin plass i vedtakene.....	58
5.3.2 Hvordan barnets stemme fremkommer i vedtakene	59
5.3.3 Barnas uttalelser og ønsker.....	60
5.3.4 Synliggjøring av barnets stemme i fylkesnemndas vurderinger.....	65
5.3.5 Barnet ønsker ikke å uttrykke seg selv til fylkesnemnda eller gjennom en talsperson	70
5.3.6 Tilnærmet ingen referanser til barnets medvirkning	71
6 Drøfting.....	72
6.1 Fylkesnemndas refleksjoner rundt kulturell bakgrunn.....	72
6.2 Når andre hensyn trumfer kontinuitet av kulturell bakgrunn	75
6.3 Barnas ønsker angående kontinuitet av kulturell bakgrunn	78
6.4 Barns talerør i fylkesnemnda.....	79
6.5 Tillit til barnets stemme.....	82
6.6 Når vinner barnets ønsker frem?	84
7 Oppsummerende drøfting	87
8 Oppsummering.....	91
8.1 Studiens viktigste funn	91
8.2 Styrker og begrensninger med studien	92
8.3 Implikasjoner for videre forskning.....	93
9 Referanser	95
10 Vedlegg.....	108
10.1 Tabell 1: Oversikt over fylkesnemndsvedtak.....	108
10.2 Tabell 2: Lovhenvvisninger i fylkesnemndsvedtakene (2017-2020).....	110

1 Innledning

I Norge er det en overrepresentasjon av barn med etnisk minoritetsbakgrunn som mottar tiltak fra barnevernet (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 49). Ved utgangen av 2020 hadde 1733 barn med etnisk minoritetsbakgrunn fosterhjem som tiltak (Statistisk sentralbyrå, 2022). Mange barn må vente lenge på et fosterhjem etter vedtak om omsorgsovertakelse, og det er en utfordring å finne et passende fosterhjem til barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Barn med etnisk minoritetsbakgrunn har ofte et behov for å bli plassert i fosterhjem som kan bidra til kontinuitet av barnets kulturelle, religiøse og språklige bakgrunn (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 494). Departementet har påpekt at det er nødvendig med økt kompetanse om kultur i arbeid med barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 101-102). Det har lenge vært en forståelse av at det er viktig med kulturkompetanse og kultursensitivitet hos barnevernsarbeiderne i møte med barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Kulturkompetanse innebærer å tilegne seg kompetanse om andres kulturelle tradisjoner, verdier og normer. Videre handler kultursensitivitet om å være følsom for egne og andres kulturelle normer, verdier og praksiser (Rugkåsa, 2018, s. 181-183). Rugkåsa (2018, s. 182) poengterer at kunnskap om hva som kan være betydningsfullt for mennesker fra ulike kulturelle bakgrunner er viktig for å vise interesse og respekt, samt bidra til å bygge gode relasjoner. I denne masteroppgaven er vi opptatt av hvordan denne type spørsmål avspeiler seg knyttet til fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, heretter fylkesnemnda eller nemnda, sin behandling av saker der barnet har en etnisk minoritetsbakgrunn.

Møtet mellom barnevernet og familier med etnisk minoritetsbakgrunn har i flere år vært et aktuelt tema (Eide & Rugkåsa, 2015, s. 78; Paulsen et al., 2014, s. 5). Tilliten mellom barnevernet og familier er spesielt sårbar, da barnevernet kan gripe inn i familiers private liv. De mest alvorlige og komplekse sakene blir behandlet i fylkesnemnda, og det kan oppstå uenighet om hvordan sakene skal behandles. Dette har ført til kritikk rettet mot Norges barnevern i media. Kritikken omhandler ofte at barnevernet har kommet alt for sent inn, eller at barn har blitt plassert bort fra omsorgsfulle foreldre. Dette har også ført til at det norske barnevernet har mottatt internasjonal kritikk når det gjelder behandling av saker i den Europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 41). Norge har gjentatte ganger blitt dømt for å hindre retten til familieliv (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 92). Dette kan bidra til å forsterke mistilliten til barnevernet. Mistilliten kan føre til en frykt for barnevernet, særlig hos familier med etnisk minoritetsbakgrunn (Eide & Rugkåsa, 2015, s.

78). Barnevernet, i vårt tilfelle fylkesnemnda, og familier med etnisk minoritetsbakgrunn har ofte forskjellig forståelse av hva som er god omsorg og hva som er til barnets beste (Eide & Rugkåsa, 2015, s. 78; Paulsen et al., 2014, s. 65). Norge anses som et barnesentrert land, der barn har sterke rettigheter. Her er det en mulighet for at etniske minoriteter havner i konflikt med barnevernet, da familiene nødvendigvis ikke deler majoritetssamfunnets syn på barn (Eide & Rugkåsa, 2015, s. 78). Lignende konflikter angående synet på barn vil også kunne oppstå i andre nivåer i beslutningskjeden, for eksempel i fylkesnemnda. Begrepe familier med etnisk minoritetsbakgrunn og kultur knyttes i mange tilfeller til begreper som sosial kontroll, avstraffelse og vold (Paulsen et al., 2014, s. 5-13). En slik holdning kan føre til at ansatte i barnevernet ser på kulturen til disse familiene som «streng». Dette kan være med på å konstruere en stereotypi der barnevernet i noen tilfeller vil gripe raskere inn for å overta omsorgen for barna i disse familiene enn i majoritetsfamilier. På denne måten kan det å være for opptatt av kulturell bakgrunn gi uheldige konsekvenser for barna (Mekonen, 2008, referert i Paulsen et al., 2014, s. 15). Det finnes videre lite forskningsbasert kunnskap på temaet barnevern og innvandring i Norge (Paulsen et al., 2014, s. 65). Rugkåsa (2018, s. 183) viser til at vi lever i en globalisert verden, der flere mennesker føler en tilhørighet til flere land. Menneskers liv kan ikke utelukkende forstås med utgangspunkt i deres liv i Norge, og derfor er det nødvendig å være bevisst på diskrimineringen som familiene kan ha opplevd, perspektiver på global migrasjon og internasjonale konvensjoner (Rugkåsa, 2018, s. 183). Fylkesnemnda har en viktig rolle og stor makt i forståelsen av kulturbegrepet i vedtak som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Det er derfor viktig å generere kunnskap om hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger begrepet kulturell bakgrunn.

Det finnes lite forskning som konkret omhandler fylkesnemndas behandling av saker der barna har en etnisk minoritetsbakgrunn. Vi har imidlertid funnet en rapport skrevet av Aarset og Bredal (2018, s. 15), hvor formålet var å generere nyttig kunnskap om hvordan barnevernet best kan forebygge omsorgsovertakelse av barn med innvandrerbakgrunn, eller norske rom. Studien har også undersøkt om barna ble behandlet annerledes ut ifra kulturell bakgrunn (Aarset & Bredal, 2018, s. 15). Selv om det finnes mye forskning på feltet om barns medvirkning, mangler det forskning når det omhandler barnas medvirkning i fylkesnemnda. Det finnes altså et kunnskapshull på feltet, og det er nødvendig med mer kunnskap for å sikre barnas rettigheter og barnets beste. Vi ønsker derfor med denne masteroppgaven å bidra til å

generere kunnskap om hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger begrepene kultur og medvirkning i behandling av saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn.

Denne masteroppgaven er en del av forskningsprosjektet HoMi (Home and (dis)continuity: Foster care for children with migrant backgrounds). HoMi undersøker fosterhjemsordninger for barn med migrasjonsbakgrunn, og hensikten er å fremme deltakelse og livskvalitet for barna. Prosjektet ønsker å tilføye kunnskap om økt stabilitet og opplevelse av tilhørighet i fosterhjems plasseringer, samt en styrking av barnas medvirkning, helse og trivsel (NORCE, u.å.).

1.1 Problemstilling

Med denne masteroppgaven ønsker vi å bidra med kunnskap om hvordan fylkesnemnda behandler saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Vi ønsker å studere hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn og barnets medvirkning. Med bakgrunn i dette har vi kommet frem til følgende problemstilling;

Hvordan forstås og vektlegges kultur og medvirkning i fylkesnemndsvedtak som omhandler omsorgsovertakelse, hvor formålet er fosterhjems plassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn?

For å svare på problemstillingen vil vi utføre en dokumentanalyse av 21 fylkesnemndsvedtak og belyse følgende forskningsspørsmål:

- *Hvordan fremkommer informasjon og synliggjøring av rettigheter knyttet til barnas kulturelle bakgrunn i fylkesnemndas vurderinger?*
- *Hvordan fremkommer barnets stemme og rett til medvirkning i fylkesnemndas vedtak, og hvordan vurderer fylkesnemnda barnets synspunkter?*

1.2 Barn med etnisk minoritetsbakgrunn og kulturell bakgrunn

I denne masteroppgaven benyttes begrepet «barn med etnisk minoritetsbakgrunn». En etnisk minoritet kan defineres som en gruppe med mennesker som utgjør et mindretall i befolkningen. Begrepet benyttes ofte om marginaliserte grupper som har en underordnet posisjon i samfunnet (Bufdir, 2020). Skytte (2008, s. 15) viser til at en etnisk minoritet ikke

kan «sies på forhånd å være privilegerte innenfor offentlige institusjoner (...) på lik linje med majoriteten når det gjelder produksjon og reproduksjon av sin kollektive identitet». Grunnen til dette er at språket, religionen og kulturen som produseres og reproduseres innenfor institusjonene er gunstig for majoriteten (Skytte, 2008, s. 15). Menneskene i en slik gruppe deler noen fellestrekk, og betraktes som en egen gruppe av seg selv eller av andre. Etnisitet innebærer blant annet språk, nasjonal opprinnelse og avstamning (Bufdir, 2020). Bufdir (2020) poengterer at etnisitet er definert sosialt og kulturelt. Hvordan hvert enkelt menneske definerer etnisitet avhenger av konteksten man befinner seg i, og i hvilken grad man føler tilhørighet hos en gruppe fremfor en annen (Skytte, 2016, s. 125). I vår masteroppgave blir begrepet barn med etnisk minoritetsbakgrunn benyttet om barn som selv har immigrert til Norge, eller der en av eller begge foreldrene har immigrert til Norge. Videre har disse barna og familiene en annen kulturell bakgrunn enn etnisk norske familier. Barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn er en heterogen gruppe med forskjellige tradisjoner, religioner og kulturelle verdier. På bakgrunn av dette har vi valgt å inkludere alle nasjonaliteter og innvandringsbakgrunner. Videre omfatter begrepet «*kulturell bakgrunn*» elementer som barnets morsmål, religion, etnisitet, tradisjoner og verdier. Vi vil benytte begrepet kulturell bakgrunn som en samlebetegnelse i tilfeller hvor alle elementene omtales.

1.3 Barnevernet i Norge

Ifølge barnevernloven § 2-1 (1992) skal alle kommuner ha en barneverntjeneste som skal gi råd og veiledning til familier, treffe vedtak etter loven, forberede saker for fylkesnemnda og iverksette og følge opp tiltak. Barnevernets oppgave er å foreta undersøkelser dersom det foreligger en mistanke om at et barn lever under omsorgssvikt (Barnevernloven, 1992, § 4-3). Dersom barnevernets undersøkelser avdekker alvorlige mangler i barnets omsorg, kan det fattes vedtak om å overta omsorgen for et barn etter § 4-12 i barnevernloven (1992). Det er fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, som avgjør om det skal fattes et slikt vedtak (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-d).

1.3.1 Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Per dags dato er det ti fylkesnemnder i Norge. Fylkesnemnda fungerer som et domstol lignende organ og avgjør blant annet saker om tvang etter barnevernloven. Dette kan eksempelvis være vedtak om omsorgsovertakelse og spørsmål om samvær (Barne- og familiedepartementet, u.å.). Fylkesnemnda skal behandle sakene på en rask, betryggende, og

tillitsskapende måte, og saksgangen må være tilpasset sakens vanskelighetsgrad og art (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-e). Sammensetningen i fylkesnemndene består av minst en leder som fyller kravet til en dommer, ett fagkyndig medlem og ett alminnelig medlem (Barnevernloven, 1992, § 7-2). I saker med stor vanskelighetsgrad, er det mulig for nemndleder å beslutte at fylkesnemnda skal bestå av to alminnelige medlemmer og to fagkyndige medlemmer (Barnevernloven, 1992, § 7-5 første ledd). Nemndleder kan, med samtykke fra partene, avgjøre sakene alene i noen saker (Barnevernloven, 1992, § 7-5 andre ledd).

Fylkesnemnda behandler som oftest sakene i forhandlingsmøter der barneverntjenesten, foreldrene og, i noen tilfeller, barnet er part i saken. I forhandlingsmøtene får partene muligheten til å fremme sin sak, før fylkesnemnda fatter sin slutning (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-e). Forhandlingsmøtesaken starter når barneverntjenesten sender sakspapirer, også kalt «begjæring om tiltak», til fylkesnemnda. Sakspapirene inneholder informasjon om sakens bakgrunn, barneverntjenesten sitt syn på saken, og forslag om tiltak som bør fattes. Barneverntjenesten kan fremme bevis de har, og føre eventuelle vitner i saken. Når begjæringen blir mottatt av fylkesnemnda, er det fylkesnemndas oppgave å sørge for at foreldrene og barn med partsrettigheter får oppnevnt en advokat dersom de ikke har det. I sakene der barnet ikke har egne partsrettigheter, er det fylkesnemnda sin oppgave å oppnevne en talsperson til barnet. Talspersonen skal ha en samtale med barnet, dersom barnet selv ønsker det. Deretter skal talspersonen fremme barnets synspunkter til fylkesnemnda og partene (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-b). Dersom barnet ønsker det, kan han eller hun snakke direkte med nemdsleder selv (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-a). Advokaten for den private part sender et tilsvarende svar til fylkesnemnda, som inneholder den private parts syn på saken, og hvilke vedtak de mener fylkesnemnda skal fatte. Den private part får muligheten til å fremme bevis i saken, samt føre vitner.

Fylkesnemnda kaller deretter inn til forhandlingsmøte mellom partene. Et forhandlingsmøte som omhandler omsorgsovertakelse, varer vanligvis mellom to til tre dager. Her skal det være nok tid til at partene i saken får muligheten til å fremme bevis, forklare seg, og å stille spørsmål. Noen forhandlingsmøter kan ta lenger tid dersom sakens vanskelighetsgrad tilsier det (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-b). Medlemmene i fylkesnemnda må stemme i hver enkelt sak, og majoriteten bestemmer utfallet i saken dersom det oppstår uenigheter (Skivenes & Tonheim, 2017, s. 110). Når en beslutning er fattet i fylkesnemnda,

skrives det et vedtak som skal være klart senest innen to uker etter forhandlingsmøtet (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-b). I vedtaket skal det fremgå om barnet fikk uttrykke sitt synspunkt, samt hvilken vekt synspunktet ble tillagt. Det skal også vises til hvordan nemnda har vurdert barnets beste (Barnevernloven, 1992, § 7-19 tredje ledd). Dersom partene ønsker å anke en sak, må saken behandles i domstolene (Skivenes & Tonheim, 2017, s. 109).

Dataene våre er hentet fra tidligere forhandlingsmøter i fylkesnemnda, men da mange saker blir behandlet i samtaleprosesser, vil vi kort redegjør for hva en samtaleprosess innebærer. I enkelte saker kan nemndleder tilby å behandle saken i en samtaleprosess, fremfor ordinær behandling (forhandlingsmøte). Her inviteres partene til å delta i samtalemøter, hvor målet er å forsøke å få en felles forståelse av saken, og å komme frem til løsninger som er til det beste for barnet. I samtalemøtene er det nemndleder som leder møtet, og som tilrettelegger for dialog mellom partene. Det er viktig at nemndleder ivaretar barnets beste, samt rettssikkerheten til foreldrene og barnet. Under samtalemøtene skal partene få mulighet til å fremme sitt syn, samt bestemme hva som skal være temaet for samtalen. Dersom partene blir enige om frivillige tiltak, vil kommunen i de fleste tilfeller trekke sin begjæring om tvangstiltak, og det vil dermed ikke være nødvendig med et forhandlingsmøte. Når partene er uenige kan det føre til at sakene må behandles i forhandlingsmøte, eller skriftlig av en annen nemndleder (Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, u.å.-c).

1.3.2 Fosterhjem

Fosterhjem kan defineres som et hjem som oppfostrer ett eller flere barn over en tidsperiode, på grunnlag av fylkesnemndas beslutning om omsorgsovertakelse (Backe-Hansen et al., 2013, s. 17; Barnevernloven, 1992, § 4-12). Barn kan plasseres i fosterhjem i familie og nært nettverk, i fosterhjem utenom familie og nært nettverk, eller i forsterkede fosterhjem (Backe-Hansen et al., 2013, s. 17). I utgangen av år 2020 hadde 11098 barn og unge mellom null og 22 år fosterhjemstiltak i Norge. Disse barna var plassert både i slektsfosterhjem, fosterhjem utenom slekt og nært nettverk, samt andre fosterhjemstiltak (Statistisk sentralbyrå, 2021). Fosterhjem er ifølge Backe-Hansen et al. (2013, s. 17) det mest brukte plasseringsalternativet dersom barn skal plasseres utenfor hjemmet. Primæroppgaven til fosterhjemmet er å gi god omsorg til barnet (Meld. St. 17 (2015-2016), s. 19). I Meld. St. 17 ((2015-2016), s. 47)

påpekes det at Norge ikke rekrutterer nok fosterhjem for å dekke behovene til barna som skal plasseres, særlig for barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Å rekruttere fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn er viktig for å sikre barnas rett til å oppleve kontinuitet av kulturell bakgrunn, religion, og språk. Videre kan opplæring til fosterforeldre når det gjelder ivaretagelse av behovene til barn med etnisk minoritetsbakgrunn bidra til at barnet får oppleve kontinuitet (Meld. St. 17 (2015-2016), s. 50).

1.4 Rettslig grunnlag

I denne delen av masteroppgaven vil vi presentere rettslige føringer som har betydning for behandling av saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn i fylkesnemnda. Først vil vi gjøre rede for barnevernlovens tre hovedprinsipper. Deretter vil vi gjøre rede for omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12, og plassering etter § 4-22. Videre vil vi presentere det rettslige grunnlaget for kontinuitet av kulturell bakgrunn. Til slutt presenteres rettslig grunnlag for barnets rett til medvirkning i saker som angår dem.

1.4.1 Barnevernlovens tre hovedprinsipper

Formålet med barnevernloven (1992, § 1-1) er å gi hjelp, omsorg, og beskyttelse til barn som er utsatt for forhold som kan skade deres helse og utvikling. Barnevernloven bygger på tre hovedprinsipper; det biologiske prinsipp, minste inngreps prinsipp, og hensynet til barnets beste. Alle avgjørelser der barn er involvert styres av disse prinsippene (Barnevernloven, 1992). Det biologiske prinsippet betyr at barn har en rett til å vokse opp i sin egen familie, og at staten har ansvar for å opprettholde kontakten mellom barnet og familien dersom en omsorgsovertakelse er nødvendig (NOU 2016:16, 2016, s. 47). Minste inngreps prinsipp innebærer at tiltakene som settes inn av barnevernstjenesten ikke skal være mer omfattende enn nødvendig. Mildere tiltak skal være utprøvd før det er mulig å sette inn mer inngripende tiltak, som for eksempel en omsorgsovertakelse (NOU 2016:16, 2016, s. 65). I forlengelsen av dette bør det understrekes at styringsmaktene ikke har rett til å gripe inn i enkeltmenneskers privatliv uten at det har hjemmel i lov jf. § 113 i Grunnloven (1814).

Alle avgjørelser som blir fattet etter loven skal ta hensyn til barnets beste (Barnevernloven, 1992). Barnets beste omtales i barnekonvensjonen (1989) artikkel 3 første ledd, Grunnloven

(1814) § 104 andre ledd, og barnevernloven § 4-1 (1992). I barnekonvensjonen fremgår det at alle handlinger og avgjørelser, uavhengig av hvem som avgjør, skal ha barnets beste som et grunnleggende hensyn. Grunnloven (1814) § 104 andre ledd bygger på barnekonvensjonen, og det fremgår at barnets beste skal være ett grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som angår dem. I § 4-1 i barnevernloven (1992) fremgår det at «det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til det beste for barnet». Barne- og familiedepartementet viser til at barnevernlovutvalget har foreslått å innføre barnets beste som et overordnet hensyn i barnevernloven kapittel 1, og de fleste høringsinstanser har vært positive til det. Bestemmelsen skal fremheve det som allerede fremkommer av Grunnloven og barnekonvensjonen om barnets beste, og tydeliggjøre at hensynet gjelder ved alle avgjørelser etter loven (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 81).

1.4.2 Omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12 og plassering etter § 4-22

Barneverntjenesten har først og fremst i oppgave å sette inn hjelpetiltak til barn og familier som har særlig behov for det. Hjelpetiltakene skal bidra til positiv endring hos familien og barnet, og eksempel på dette kan være råd og veiledning, avlastningstiltak, eller støttekontakt (Barnevernloven, 1992, § 4-4). Dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig for å avhjelpe situasjonen i hjemmet, kan barneverntjenesten foreslå å plassere barnet i fosterhjem basert på foreldrenes samtykke (Barnevernloven, 1992, § 4-4 sjette ledd). Det er viktig å understreke at det må vurderes fortløpende om omsorgsovertakelse etter § 4-12 første ledd er nødvendig, fremfor frivillig plassering etter barnevernloven § 4-4 sjette ledd.

Ifølge barnevernloven (1992) § 4-12 første ledd kan barneverntjenesten overta omsorgen for et barn dersom det «er alvorlige mangler med den daglige omsorgen barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling». Videre kan det fattes omsorgsovertakelse dersom foreldrene ikke sørger for at barn med særlige behov får dekket sine behov, eller at barnet er utsatt for overgrep eller mishandling i hjemmet. Til slutt kan det fattes omsorgsovertakelse dersom foreldrene ikke er i stand til å ta ansvar for barnet, og at barnets utvikling og helse kan bli skadd som en konsekvens av dette (Barnevernloven, 1992, § 4-12). Dersom det er truffet et vedtak etter § 4-12 skal barnevernet ta hensyn til plasseringssted jf. barnevernloven (1992) § 4-14. Ut ifra problemstillingen vår vil plassering i fosterhjem etter barnevernloven (1992) § 4-22 være

relevant. I et slikt tilfelle skal det alltid etter andre ledd vurderes om familie, eller nært nettverk kan velges som fosterhjem. Det skal også etter femte ledd føres tilsyn med fosterhjemmet, frem til barnet fyller 18 år. Formålet er å sørge for at barnet får forsvarlig omsorg, og at forutsetningene som ble lagt til grunn for plasseringen fremdeles følges opp (Barnevernloven, 1992, § 4-22). Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8 har fått stor betydning for norsk barnevern. Det fremgår av artikkel 8 at privatliv og familieliv skal respekteres, og at offentlige myndigheter ikke skal gripe inn med mindre det er i samsvar med loven. Artikkel 8 bidrar til å verne familier mot unødvendige inngrep i den private sfæren, og har en betydning for at barn i hovedsak skal vokse opp hos sine biologiske foreldre (Menneskerettighetsloven, 1999).

1.4.3 Rettslig grunnlag for kontinuitet av kulturell bakgrunn

Barnets rett til å oppleve kontinuitet av kulturell bakgrunn er en lovfestet rettighet i barnekonvensjonen (1989). Barnekonvensjonen ble inkorporert i norsk lov i 2003, og det har ført til en styrking av barnets rettigheter i norsk lovgivning. I de tilfellene der barnekonvensjonen kommer i konflikt med annen norsk lovgivning, får barnekonvensjonen forrang (Smith, 2016, s. 27). Smith (2016, s. 27) påpeker at barnekonvensjonen på denne måten har fått en sterk stilling i norsk rett. Barnekonvensjonen fastslår at dersom et barn skal tas ut av sin egen familiekontekst, og plasseres i eksempelvis fosterhjem, skal beslutningsorganet ta hensyn til kontinuitet av kulturell bakgrunn jf. Artikkel 20 (Barnekonvensjonen, 1989, s. 16). Videre står det at barn har rett til å leve i pakt med sin egen kultur, og å utøve tradisjoner, språk, og religion. Barn skal heller ikke nektes å være sammen med andre medlemmer fra sin kulturelle gruppe jf. Artikkel 30 (Barnekonvensjonen, 1989, s. 23).

I barnevernloven (1992) § 4-15 første ledd, fremgår det at det offentlige ved valg av plasseringssted, skal vektlegge barnets behov for kontinuitet, og barnets etniske, religiøse, kulturelle, og språklige bakgrunn. Dette kravet er tilføyd med bakgrunn i det som står i artikkel 20 i barnekonvensjonen (1989, s. 16). Ifølge barnevernlovutvalget kommer betydningen av barnets språklige, religiøse, og kulturelle rettigheter i liten grad til uttrykk i gjeldende barnevernlov (NOU 2016:16, s. 34). Barnevernlovutvalget har foreslått å innføre en ny overordnet bestemmelse i kapittel 1 i barnevernloven som tar hensyn til barnets etniske,

kulturelle, språklige, og religiøse bakgrunn i barnevernssaker. Barne- og familiedepartementet har foreslått at dette tas til følge, og at det skal bli et hensyn som tas i alle fasene i en barnevernssak, og ikke bare ved valg av fosterhjem som det fremgår av gjeldende barnevernlov (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 97-101). Utvalget påpekte at fagpersoner i barnevernet ikke bør fokusere for mye på kulturforskjellene, da det kan føre til kulturel relativistiske holdninger (NOU 2016:16, s. 35). Likeså vektla departementet at barnevernet fremhever kultursensitivitet, men at viktigheten av dette kan fremheves på andre måter enn gjennom lovgivningen, som for eksempel videreutdanninger om minoritetskompetanse i barnevernet (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 97).

1.4.4 Rettslig grunnlag for barnets medvirkning

For å sikre barnets beste er det avgjørende å tilrettelegge for barnets medvirkning. Retten til medvirkning er et av de generelle prinsippene i barnekonvensjonen, og er lovfestet i artikkel 12. Artikkelen fastslår at partene skal garantere at alle barn får muligheten til å gi uttrykk for sine synspunkt i de saker som berører barnet, samt at barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. I barnekonvensjonen er det ikke nevnt en aldersgrense for når barn skal få medvirke i sin sak. For å oppnå medvirkning skal barnet gis mulighet til å bli hørt i alle saker som omhandler det, enten ved å uttrykke seg selv, eller ved å uttrykke seg gjennom en representant (Barnekonvensjonen, 1989, s. 13). Medvirkning innebærer videre at barnet får aldersadekvat informasjon om saken (Prop. 169 L. (2016-2017), s. 19).

Barnets medvirkning er forankret i norsk lov i § 104 i Grunnloven (1814) og i § 1-6 og § 6-3 i barnevernloven (1992). § 1-6 ble tilføyd i barnevernloven i 2018 (Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre), 2018). Barnet har en rett til å bli lyttet til, og i beslutninger som omhandler barnet skal beslutningstakerne vektlegge barnets synspunkt i samsvar med modenhet og alder (Barnevernloven, 1992, § 1-6). Ifølge barnevernloven § 6-3 andre ledd (1992) kan et barn opptre som part i egen sak når han eller hun har fylt 15 år, og forstår saken. I saker der barnet har fylt syv år, eller yngre barn som er i stand til å danne egne synspunkt, skal barnet få tilstrekkelig informasjon og få anledning til å uttale seg før det fattes en beslutning (Barnevernloven, 1992, § 6-3 første ledd). Barnevernlovutvalget har foreslått å senke alderen for barns partsrettigheter i barnevernloven. Barne- og familiedepartementet mente at så lenge det ikke fører til belastninger for barnet, kan det være

aktuelt i noen saker at yngre barn kan få partsrettigheter (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 374-375). Når det omhandler behandling av saker i fylkesnemnda, kan nemnda etter barnevernloven § 7-9 (1992) oppnevne en talsperson for barnet. Den samme retten er nedfelt i forskrift om barnets talsperson i fylkesnemndssaker (2013) § 1 andre ledd, hvor det fremgår at lederen i fylkesnemnda «kan oppnevne en egen talsperson for barn som er fylt sju år og for yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter». Barnevernlovutvalget har foreslått at barn skal få en lovfestet rett til å uttale seg direkte i fylkesnemnda. Departementet mente at en slik rettighet i fylkesnemnda ikke nødvendigvis er det beste for alle barn, og at fokuset bør heller rettes mot bedre tilrettelegging for at barn kan uttale seg direkte for fylkesnemnda (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 430-432).

1.5 Oppgavens videre oppbygging

Denne masteroppgaven består av totalt åtte kapitler. Det neste kapitlet gjør rede for tre teoretiske begreper innenfor barnevernsfeltet: barnets beste, kultur, og barnets medvirkning. I kapittel 3 presenteres forskning både fra norsk og internasjonal kontekst om betydningen av kulturell bakgrunn ved plassering i fosterhjem, og barnets medvirkning i barnevernet. Deretter, i kapittel 4, presenteres metodologisk tilnærming, vitenskapelig tilnærming, valg av kvalitativ metode, datagrunnlaget, kvalitet i kvalitativ forskning, analyse, og forskningsetiske refleksjoner. I kapittel 5 presenteres studiens funn knyttet til forståelsen av barnets kulturelle bakgrunn og medvirkning i fylkesnemndsvedtakene. I kapittel 6 diskuteres funnene i lys av teoretiske- og rettslige begreper, samt tidligere forskning på feltet. I kapittel 7 kommer vi med en oppsummerende drøfting. Avslutningsvis, i kapittel 8, blir hovedfunnene oppsummert, før vi belyser studiens styrker og begrensninger, samt kommer med implikasjoner for videre forskning.

2 Teoretiske begreper

I denne delen av masteroppgaven vil vi redegjøre for teoretiske begreper som er sentrale for å svare på problemstillingen vår. Vi har derfor valgt å inkludere begrepene barnets beste, kultur, og barnets medvirkning.

2.1 Barnets beste

Barnets beste er et begrep som stadig er under forandring i takt med samfunnsutviklingen, og praktiseres forskjellig innen forskjellige kulturer og samfunn (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 48; FNs barnekomité, 2013, s. 4). Hva som anses som barnets beste er en pågående debatt, og det er vanskelig å vite hva som faktisk er til barnets beste (Skivenes & Sørtdal, 2018, s. 61; Lidén, 2004, s. 203). Shapiro (1999, referert i Skivenes & Sørtdal, 2018, s. 63-64) peker på at beslutningen om hva som er til barnets beste består av to deler. Den første delen består av empirisk kunnskap om barnets utvikling og behov. Den andre delen består av kulturelle hensyn om hva som blir definert som det beste for barnet. Det finnes ingen universell definisjon av hva som anses som barnets beste. Derfor kan man ikke utelukkende basere barnets beste på empirisk kunnskap (Shapiro, 1999, referert i Skivenes & Sørtdal, 2018, s. 63-65). FNs barnekomité (2013, s. 4) har kommet med en rekke anbefalinger for hvordan barnets beste bør forstås. Vurderingen av barnets beste krever en bevissthet rundt barnas interesser, og en vilje til å prioritere disse interessene i alle forhold som gjelder barnet, særlig når en handling har innflytelse på barnet det gjelder. Hva som er det beste for barnet på et gitt tidspunkt, er ikke nødvendigvis det ved en senere anledning. Hensynet bør derfor tilpasses barnet det gjelder ut ifra personlig kontekst, situasjon, og behov. Når beslutningstakere skal vurdere hva som er det beste for et barn, bør det tas hensyn til barnets identitet og betydningen av å bevare familiemiljøet. Barn er forskjellig, og identitet dreier seg om kjønn, seksuell legning, nasjonal opprinnelse, religion og livssyn, kulturell identitet, og personlighet. Kontinuitet av barnets etniske, religiøse, kulturelle, og språklige bakgrunn ved valg av fosterhjem eller plasseringssted bør være med i vurderingen av barnets beste (FNs barnekomité, 2013, s. 10-11). Skivenes og Sørtdal (2018, s. 60) påpeker at det finnes flere dimensjoner ved barnets beste, og at det er nødvendig at beslutningstakerne tar hensyn til disse. Dimensjonene inkluderer blant annet ekspertkunnskap angående ernæring, utvikling, tilknytning, samt kulturelle verdier for hva som anses som et godt og meningsfullt liv (Skivenes & Sørtdal, 2018, s. 60). Plasseringen av barn utenfor hjemmet skal alltid være siste

utvei, og hvis det vedtas skal det arbeides for at barnet får opprettholde kontakt med sin kulturelle bakgrunn. Barnets sårbarhetsrisiko er et element som bør være en del av vurderingen, og hva som er det beste for ett barn, er ikke nødvendigvis det samme for et annet barn i en lignende situasjon. Hvert barn bør vurderes ut ifra barnets egenart, da alle er unike. Elementene i vurderingen av hva som er det beste for hvert enkelt barn, kan komme i konflikt med hverandre, eksempelvis hensynet til kontinuitet av kulturell bakgrunn og vernet mot vold og overgrep. I slike tilfeller bør elementene vektes mot hverandre, og slik finne den beste løsningen for barnet (FNs barnekomité, 2013, s. 10-17).

Flere forskere (Archard & Skivenes, 2010; Bunkholdt & Kvaran, 2015; Skivenes & Sørdsdal, 2018) har problematisert hvordan barnets beste kan forstås. Blant annet er det muligheter for å tolke vektleggingen av barnets beste forskjellig. Eksempelvis skal barnets beste være et overordnet hensyn i barnevernssaker i England, mens barnets beste har en avgjørende betydning i Norge. Videre påpekes det at det er vanskelig å finne klare og universelle forståelser for hva som faktisk er barnets beste (Archard & Skivenes, 2010, s. 44; Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 48; Lidén, 2004, s. 203). Barnets beste er et nødvendig prinsipp, da barn i flere tilfeller kan bli ansett som ikke kompetente nok til å velge hva som er til deres beste (Archard & Skivenes, 2010, s. 44). Videre vil barnets stadig sterkere status som selvstendig individ, gi en delvis uklar oppfattelse av hvordan barnekonvensjonen og barnets beste skal gjennomføres i praksis (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 48). Når beslutningstakere skal vurdere hva som er til barnets beste, er det nødvendig å utøve skjønn. Man kan skille mellom svakt og sterkt skjønn. Sterkt skjønn innebærer at beslutningstakerne ikke er begrenset i skjønnsutøvelsen, men de må likevel følge gjeldende lovverk. Svakt skjønn innebærer at beslutningstakerne sin skjønnsutøvelse er innskrenket. Lovverket gir begrensninger for hvordan beslutningstakeren kan utøve skjønn (Skivenes & Sørdsdal, 2018, s. 62). Archard og Skivenes (2010, s. 46) viser til forpliktelsen om at den lovgivende makten skal legge føringer for hvordan beslutningstakere skal tolke prinsippet om barnets beste. Det finnes imidlertid flere problem med å formulere hva som er til barnets beste. Blant annet vil ulike kulturelle verdier for hvordan en skal forstå barnets beste spille inn, der forskjellige kulturer sannsynligvis vil være uenige. For eksempel vil mennesker fra Afrika ha et annet syn på hvordan man skal forstå barnets beste, enn mennesker fra Europa. For stort fokus på barnets kulturelle bakgrunn, kan i noen tilfeller føre til at barn blir fjernet fra en trygg familie, fordi familiens syn på barnets beste ikke samsvarer med beslutningstakerens syn. Det finnes to

retninger som den lovgivende makten kan bruke for å legge føringer for barnets beste. Den første kalles for content-specific interpretations. Denne retningen preges av antagelser i form av eksempelvis «det er alltid best for barnet å ..». I Norge er det blant annet en antagelse om at barnets beste er å vokse opp i sin biologiske familie (det biologiske prinsipp), eller å opprettholde kontakten med den biologiske familien ved en omsorgsovertakelse. Den andre retningen, procedural approach, fokuserer i større grad på generelle faktorer som er relevante i vurderingen av barnets beste, eksempelvis behovet for beskyttelse, og kontinuitet av kulturell bakgrunn. Den lovgivende makten kan vise til faktorer som vil være viktige å ta i betraktning, heller enn å si «det vil alltid være best at..». Faktorene bør ha rot i kunnskap om barns behov (Archard & Skivenes, 2010, s. 46-47). Archard og Skivenes (2010, s. 49) viser til at det finnes flere mennesker som involveres når det skal besluttes hva som er barnets beste i en barnevernkontekst: biologiske foreldre, sakkyndige, og juridisk personell. Foreldrene vil på sin side ha unik kunnskap om barnet sitt, og det finnes en antagelse om at de vet hva som er det beste for barnet. Antagelsen har sannsynligvis røtter i det biologiske prinsippet, og at foreldrene ønsker å bestemme hva som skal skje med barnet. De sakkyndige har videre mye kunnskap om hva barn trenger for å få en god utvikling. Dette betyr imidlertid ikke at den sakkyndige nødvendigvis er den riktige til å bestemme hva som er best for barnet, selv om mange mener at de vet hva som er best. Juridisk personell i slike saker består av blant annet medlemmer i fylkesnemnda og advokater. Disse menneskene har kunnskap om lover, regler, og rettighetene som barn har i saker som angår dem. Videre har de erfaring med å avgjøre vanskelige saker som fremmes for fylkesnemnda. Alt i alt vil det være viktig å ta synspunktene til alle partene i betraktning når det skal tas en beslutning om barnets beste (Archard & Skivenes, 2010, s. 49-51).

2.2 Kultur

Kulturbegrepet kan defineres på ulike måter (Rugkåsa et al., 2017, s. 26; Salole, 2020, s. 20). Kultur kan forstås som kunnskap, ideer, verdier, og regler som deles av mennesker i et samfunn. Disse fire elementene påvirker hvordan mennesker uttrykker seg, og oppfatter verden (Keesing, 1981, referert i Rugkåsa et al., 2017, s. 26). I tillegg består kultur av tradisjoner, uttrykksformer, levesett, og tenke- og væremåter (Salole, 2020, s. 20). Språk og religion henger også sammen med begrepet. Kultur er sosialt konstruert gjennom menneskers interaksjoner med hverandre, og endres og vedlikeholdes over tid. Eksempelvis var oppdragervold en akseptert form for oppdragelse i Norge for noen år tilbake. Nå er vold mot

barn forbudt, uavhengig om det brukes i oppdragelsen, eller ikke (Rugkåsa et al., 2017, s. 26). Mennesker formes av kulturen sin, og kultur vil påvirke hvordan mennesker lever livet sitt, forståelsen av verden, og hvordan man oppfører seg. Selv om kultur påvirker mennesker i de fleste aspekter av livet, vil man som oftest ikke legge merke til hvor mye man blir påvirket av egen kultur. Kulturer bringer med seg forskjellige skikker og regler som føles naturlig for de menneskene som deler kulturen. Det er først når man møter mennesker fra andre kulturer at man oppdager forskjellene. Andres kultur blir gjerne tolket gjennom egne «kulturelle briller», og andre måter å gjøre ting på kan bli sett på som feil, irrasjonelt, eller rart (Salole, 2020, s. 47-50). Det er derfor viktig å utvise kultursensitivitet i møte med mennesker som tilhører en annen kultur enn seg selv (Rugkåsa, 2018, s. 183). Ifølge Rugkåsa (2018, s. 182) kan sosialarbeidere, i vårt tilfelle fylkesnemnda, risikere å betrakte mennesker som objekter hvis de legger for mye vekt på gruppeidentitet fremfor individuell identitet. Det å fokusere for mye på kultur, kan føre til at fylkesnemnda tviler på at egen kulturkompetanse er tilstrekkelig i møte med etniske minoriteter. I forlengelsen av dette er det viktig å understreke at det er umulig å tilegne seg inngående kunnskap om alle de kulturelle tradisjonene, og gruppene, som en møter på i sosialfaglig arbeid. Det er viktig at fylkesnemnda lytter til barnet og familiens ønsker, da det er de som er ekspert på egen livssituasjon. Fylkesnemnda bør derfor ikke legge for stor vekt på at generell kulturkompetanse er nok for å ta de beste avgjørelsene. Sosialt arbeid bør alltid ta utgangspunkt i etniske minoriteters sosiale problemer, og deretter vurdere hvordan, og på hvilken måte kulturelle forskjeller har en betydning for problemenes art (Rugkåsa, 2018, s. 183-184).

Ifølge Skytte (2019, s. 20) finnes det tre forskjellige kulturforståelser: en evolusjonistisk, en relativistisk, og en kontekstuell. Den evolusjonistiske kulturforståelsen anser dagens vesteuropeiske og nordamerikanske land for å ha oppnådd et høyere utviklingsstadium enn mindre utviklede land. De vestlige landene anses å ha et utviklingsmessig fortrinn som gir dem adgang til å påtvinge minoriteter sine egne sosiale, og kulturelle verdier, normer, og tradisjoner. En relativistisk kulturforståelse, også kjent som kulturel relativismen innebærer å ikke vurdere utviklingen i forskjellige samfunn etter samme målestokk (Skytte, 2019, s. 20-22). En «forstår kulturer som avgrensede, lukkede universer med sitt sett av verdier og tradisjoner som mer eller mindre statisk videreføres fra én generasjon til den neste» (Skytte, 2019, s. 22). Kulturel relativismen gir individer med forskjellig bakgrunn i dagens samfunn likt menneskeverd. Forståelsen har en tendens til å forklare hendelser som et resultat av kulturen

som vedkommende er kategorisert innenfor. Dette kan føre til at barnevernsarbeideren overfokuserer på kulturperspektivet, slik at konstruktive tiltak i omsorgen for barnet, og bedringen av barnets oppvekstvilkår ikke blir tatt like mye hensyn til. Den kontekstuelle kulturforståelsen anser karakteristiske trekk ved etniske grupper som betinget av historiske, sosiale og politiske omstendigheter, fremfor noe opprinnelig og fundamentalt.

Kulturforståelsen representerer derfor et skifte fra et objektivt kulturperspektiv til et subjektivt etnisitetsperspektiv, ved at mennesker selv bruker trekkene som tegn på forskjeller seg imellom. Det er først når mennesker møter andre, og kulturforskjellene gjøres relevante, at etnisitet skapes. Etnisitet anses ikke som en egenskap hos den enkelte gruppen, men som en relasjon mellom grupper hvor mennesker skaper, fortolker, og forandrer sin identitet. Dette fører til at mennesker oppretter etniske grenser. De etniske grensene defineres av de gruppene som er involvert innenfor den kulturelle gruppen. Hvis for eksempel religion er det viktigste skillet, vil grensene gå mellom de ulike religionene involvert. Med denne kulturforståelsen, vil spesifikke kulturtrekk for mennesker som har innvandret til Norge utvikles i samspill med andre i samfunnet de er en del av (Skytte, 2019, s. 22-25).

Kulturalisering kan forstås som en prosess der man fortolker, forklarer, og behandler problemer ut ifra en generalisert forståelse av kultur (Hamburger, 2001, referert i Rugkåsa et al., 2017, s. 55). Rugkåsa (2017, s. 56) forklarer at prosessen ikke er bevisst, og kulturalisering innebærer at man legger stor vekt på kulturforskjeller og tillegger forskjellene mening. Situasjoner blir forklart kulturelt, selv om forholdene ikke har sammenheng med kultur. For eksempel vil konflikter med grensesetting i en etnisk minoritetsfamilie ofte forklares ved at det foreligger en kulturell konflikt der barnet er mellom to kulturer, mens det for etnisk norske ungdommer ofte forklares som en tenåringskonflikt, eller en fase i livet. En slik forståelse kan føre til at barneverntjenesten, i vårt tilfelle fylkesnemnda, legger større vekt på kulturelle faktorer som sosial kontroll, ære, og skam, istedenfor ungdommens ønske om å bli selvstendig. Faktorene vil dermed få større betydning i saken, og kan bidra til at forhold som normalt ville blitt vektlagt i en lignende sak, ikke blir det. Fortolkninger av kultur kan føre til at barneverntjenesten eller fylkesnemnda tar beslutninger der de ikke har reflektert over problematikken, og dermed overskygger barnets ønsker og behov (Rugkåsa et al., 2017, s. 57).

Barnevernsarbeiderne, men også andre som er i posisjoner der de tar beslutninger, påvirkes av majoritetssamfunnets diskurser om «de andre» (Eide & Rugkåsa, 2015, s. 79). Eksempel på diskurser om «de andre» kan være forskjellig oppdragerstil fra majoriteten, religiøse praksiser, og språk. Disse diskursene vil påvirke hvordan barnevernet og fylkesnemnda beskriver og kategoriserer barn fra etniske minoritetsfamilier, noe som kan bidra til annengjøring. Annengjøring innebærer at man forstår grupper ved deres kulturelle karakteristikk. Beskrivelsene av barnet og familien rettes oftere mot «mangler» og annerledeshet (Rugkåsa et al., 2017, s. 68-69). Rugkåsa (2017, s. 69) forklarer at det finnes en tendens til å forklare sosiale problem kulturelt, og dermed noe som «de andre» har.

2.3 Barnets medvirkning

Ifølge Christiansen (2012, s. 17) er Norge et foregangsland når det gjelder barns rettigheter, og var det første landet som fikk et eget barneombud i 1981. For å forstå medvirkningsbegrepet, er det viktig å si noe om samfunnsutviklingen når det gjelder synet på barn. Den økende individualiseringen av samfunnet anses som et viktig aspekt for barns stadig sterkere aktørstatus i samfunnet (Christiansen, 2012, s. 18-19). En konsekvens av en slik utvikling er at staten får et større ansvar for å ivareta barns rettigheter, og barn anses slik som en ressurs for samfunnet og ikke bare for foreldrene (Lidén, 2004, s. 198-203). Et annet aspekt som Christiansen (2012, s. 19-20) trekker frem, er det teoretiske aspektet der en tidligere så på barn som «uferdige voksne» i motsetning til «aktivt handlende individer» med egne intensjoner. Endringen av synet på barn har vært positivt knyttet til barns rettigheter og subjektstatus. Barn blir betraktet som selvstendige individer, men det betyr ikke at deres meninger skal ha avgjørende betydning i saken. Det er fremdeles de voksne som avgjør ut ifra skjønn, men barnets mening skal tas med i avgjørelsen (Lidén, 2004, s. 203). Det er viktig å understreke at det er barnets sak, ikke foreldrenes, og barnet bør derfor få anledning til å uttale seg om egen situasjon så langt det lar seg gjøre (Fjeld et al., 2020, s. 55; Stang, 2007, s. 37-38). Fjeld et al. (2020, s. 55) peker på at det er barnet som er ekspert i eget liv. Hvis barnet selv får uttrykke seg er det større sannsynlighet for at saken blir tilstrekkelig opplyst, fremfor når det ikke tas hensyn til barnets meninger. Det vil også kunne effektivisere prosessen (Fjeld et al., 2020, s. 55). Ifølge Stang (2007, s. 44-45) er det en myte at barnet blir beskyttet ved at det utelates fra samtaler. Det å utelate barnets stemme kan føre til at barnet mister den røde tråden i hvorfor en spesifikk avgjørelse blir tatt. Det å ha gode samtaler med barn er en kvalitetssikring, da det er med på å opplyse saken (Helsetilsynet, 2019, s. 39).

Selv om barn har fått større status som aktør på et juridisk nivå, sitter den voksne med makten for å avgjøre om barnets synspunkter skal bli inkludert eller ekskludert. Barnet er derfor i et avhengighetsforhold til de voksne (Strandbu, 2011, s. 38). Barnevernet har en slags definisjonsmakt. Det vil si at det er de som avgjør hva som er problemet, og hva som er løsningen på det gitte problemet. Barnevernet og fylkesnemnda sitter med kompetanse om hva som anses som barnets beste. Kompetansen har blitt utfordret av det nye synet på barnet som aktør, og at barnet er ekspert på eget liv, og selv vet best hva de trenger.

Maktutfordringen mellom barnevernet og barnet som aktør kan kalles for paternalisme. Dette betyr at barnevernet har en overbevisning om at de vet hva som er til barnets beste, og at det derfor er mulig å se bort fra barnets meninger og ønsker (Angel, 2010, s. 147-149). Angel (2010, s. 149) påpeker at en viss grad av paternalisme er nødvendig i barnevernets arbeid, men dette krever at barnevernet inkluderer og informerer barnet for å sikre at barnet får et bedre liv i overensstemmelse med barnets behov og interesser. Barn er forskjellige, og det er derfor nødvendig å tilrettelegge for barns medvirkning for å sikre at det fattes gode beslutninger (Angel, 2010, s. 147-149). Strandbu (2011, s. 172) viser til at en støtteperson, i vårt tilfelle en talsperson, skal være støttende for barnet, og bidra til en utjevning av det skjeve maktforholdet som finnes i arenaer der det tas beslutninger om barnas liv.

FNs barnekomité (2009) har kommet med generelle kommentarer og anbefalinger for hvordan partene bør forstå barns rett til medvirkning. Blant annet skal partene tilrettelegge for et trygt miljø der barn kan bli hørt, og oppmuntre barna til å fritt danne seg synspunkter (FNs barnekomité, 2009, s. 7). Retten til medvirkning skal sikres i alle forhold som vedrører barnet. Barnets synspunkter kan bidra til gode løsninger, og slik inkludere barna i sosiale prosesser i samfunnet (FNs barnekomité, 2009, s. 10). Barnekonvensjonen (1989, s. 13) fastslår, som nevnt tidligere, at barn som er i stand til å danne seg synspunkter skal lyttes til, og få muligheten til å gi uttrykk for sine synspunkter etter artikkel 12. FNs barnekomité (2009, s. 9) påpeker at formuleringen ikke skal begrense hvilke barn som har rett til å uttrykke seg, men heller ses som en forpliktelse for partene om å vurdere hvert barns evne. Partene skal anta at barnet har en evne til å danne og uttrykke sine egne synspunkter, samt erkjenne denne retten. Barnet skal ikke måtte bevise at de har evnen. Det å kun lytte til barnet er ikke tilstrekkelig for å oppfylle artikkel 12. Partene bør ta barnets synspunkter alvorlig.

Artikkel 12 i barnekonvensjonen anvender ingen aldersgrense for når barnet har en rett til å bli hørt, og innføring av aldersgrenser er frarådet. Barn uttrykker sine synspunkter både verbalt og non-verbalt, gjennom eksempelvis tegninger, kroppsspråk, og lek. For å kunne uttrykke sine meninger, er det nødvendig at barnet har tilstrekkelig forståelse. Det er imidlertid ikke nødvendig for barnet å ha omfattende kunnskap om alle sider av saken. Partene er videre forpliktet til å sørge for at barnet får hjelp til å forstå saken, og å uttrykke sin mening dersom han eller hun ikke snakker flertallets språk, eksempelvis gjennom en tolk. Barn har rett til å fritt gi uttrykk for sine synspunkter. Dette betyr at barnet selv bestemmer om han eller hun ønsker å benytte seg av retten til å uttrykke seg og å bli hørt. Fritt betyr videre at barnet ikke skal presses eller manipuleres, samt at det er barnets eget perspektiv som skal komme frem (FNs barnekomité, 2009, s. 9-11). Når barnet skal gi uttrykk for sine synspunkter må dette skje i omgivelser som ikke virker skremmende for barnet (Archard & Skivenes, 2009, s. 393).

Archard og Skivenes (2009, s. 393) vektlegger at noen forhold må tilrettelegges for å sikre at barnets synspunkter faktisk er barnets synspunkt, og at det gis tilbørlig vekt. Det er viktig at barnet får tilstrekkelig tid til å reflektere, og å tenke over saken for å kunne utvikle et synspunkt. Eventuelle spørsmål barnet har om saken må forklares detaljert, og på et nivå barnet forstår. Den voksne vil sannsynligvis ikke få frem synspunktet til barnet med kun én samtale. Barn bruker tid på å utvikle relasjoner som de føler de kan stole på, og å snakke med voksne om vanskelige temaer. Noen ganger vil barn føle seg usikker, og kan synes det er skremmende å gi uttrykk for sine synspunkter i nærheten av foreldrene. Det er derfor nødvendig å sette inn en talsperson som barnet stoler på i slike situasjoner. Når en beslutning fattes, er det viktig å informere barnet om hva utfallet ble, hvorfor utfallet ble sånn, og hvordan deres synspunkter ble vektlagt. Dette gjelder særlig dersom det fattes en beslutning som strider mot barnets ønsker (Archard & Skivenes, 2009, s. 393-394).

3 Forskningsgjennomgang

Dette kapittelet vil ta for seg hvilken forskning som finnes på feltet om kontinuitet av kulturell bakgrunn, og barns medvirkning i barnevernet og fylkesnemnda. Under søkene fant vi lite norsk forskning om kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn ved fosterhjems plasseringer, særlig i forbindelse med beslutninger i fylkesnemnda. Vi fant kun en relevant studie som undersøkte hensynet til den kulturelle bakgrunnen til barna i fylkesnemndas vurderinger. Videre fant vi kun to forskningsartikler som undersøkte hvordan barn opplevde kontinuitet av kulturell bakgrunn ved fosterhjems plasseringer i Norge. Vi fant derimot mye internasjonal forskning på barn som opplevde å bli plassert i fosterhjem med lik og ulik kulturell bakgrunn, og hvilke effekter dette hadde på barna. Videre fant vi fire forskningsartikler som undersøkte hvorvidt barn fikk oppfylt sin rett til medvirkning i fylkesnemnda. Vi inkluderte også fire forskningsartikler der barn som allerede var plassert utenfor hjemmet, uttrykte sine tanker om hvorvidt de fikk medvirke i forkant av plasseringen. Bakgrunnen for at vi har valgt å inkludere bredere forskning var at det ga oss informasjon om praksisfeltet, noe som bidro til å belyse problemstillingen vår i større grad.

For å finne forskningsartiklene utførte vi søk i databasene Idunn, ERIC, web of science, og psychINFO. Videre utførte vi supplerende søk på oria. Vi benyttet søkeord både på norsk og engelsk. Eksempel på søkeord som ble benyttet er: *fosterhjem**, «*foster care*», *kultur*, *culture*, «*barns deltakelse*», «*barns medvirning*» og «*children's participation*» (se tabell 1 *Søkeordtabell for kontinuitet av kulturell bakgrunn – norsk og engelsk* og 2 *Søkeordtabell for medvirkning i barnevernet/fylkesnemnda – norsk og engelsk* for fullstendig søkeordliste). For å inkludere og ekskludere forskningsartikler bestemte vi oss for å sette opp inklusjons- og eksklusjonskriterier. For at artikler skulle bli inkludert i forskningsgjennomgangen var kriteriene at de måtte være fagfellevurderte eller hyppig sitert, de måtte være på norsk eller engelsk, og mellom perioden 2000-2021. Videre ble forskningsartiklene ekskludert dersom tittelen eller abstraktet ikke nevnte begrepene kultur eller medvirkning.

Fosterhjem	Etnisk minoritetsbakgrunn	Kultur
Fosterhjem*	«Etnisk minoritet*»	«Kulturell identitet»
Fosterbarn	Minoritet*	Kultur
Fosterforeldre	Etnisitet*	«Transcultural parenting»
«Foster care»	«Etnisk identitet»	Culture
«Foster parent*»	Ethnicity	«Cultural identity»
«Foster child*»	Minority	
«Foster care system»	«Ethnic identity»	
«Out-of-home-care»	«Ethnic minority»	
	«Transracial parenting»	

Tabell 1: Søkeordtabell for kontinuitet av kulturell bakgrunn – norsk og engelsk.

Medvirkning	Fylkesnemnda/Barnevernet
«Barns medvirkning»	Barnevernet
«Barns deltakelse»	Barneverntjenesten
«Barns stemme»	Fylkesnemnda
«Children's participation»	«Child welfare services»
«Child participation»	CWS
	«Child protective services»
	«Norwegian county social welfare board»

Tabell 2: Søkeordtabell for medvirkning i fylkesnemnda/barnevernet – norsk og engelsk.

3.1 Kulturell matching ved fosterhjems plasseringer

I 2018 skrev Aarset og Bredal en rapport om barneverntjenesten og fylkesnemndas behandling av saker om omsorgsovertakelse i familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Formålet med rapporten var å generere mer kunnskap om hvordan omsorgsovertakelse kan forebygges, og å undersøke om barnevernet vurderer saken annerledes i de sakene der barnet har innvandrerbakgrunn, eller norsk rom bakgrunn (Aarset & Bredal, 2018, s. 15). Studien startet som en breddeundersøkelse av 91 fylkesnemndsvedtak (55 anonymiserte og 36 ikke anonymiserte) hvor 17 av de ikke anonymiserte sakene ble valgt ut til en dybdeundersøkelse. Forskerne benyttet kvalitativ og kvantitativ metode. Aarset og Bredal (2018, s. 139) fant at

både barneverntjenesten og fylkesnemnda hadde få henvisninger til kontinuitetshensynet når plasseringssted ble omtalt. Det ble hovedsakelig lagt vekt på om det skulle være en langvarig, eller midlertidig plassering. Videre fant forskerne at nemnda sjeldent tematiserte plasseringsstedets kulturelle, etniske, språklige eller, religiøse tilhørighet. Omtalelsene av kulturelle hensyn var ofte generelle i nemndas uttalelser. Studien kom frem til at den eneste måten kulturell, religiøs, og språklig kontinuitet ble ivaretatt var ved samvær med nærmeste familie. Når det gjelder hensynet til religion, har studien kommet frem til at aspektet gjerne forsvant helt i fylkesnemnda, og i barnevernet sin fremstilling av saken (Aarset & Bredal, 2018, s. 134-139).

Videre vil de resterende forskningsartiklene angående kulturell bakgrunn ikke omhandle fylkesnemndsvedtak. Vi har valgt å inkludere disse forskningsartiklene for å belyse relevant kunnskap på feltet. Anderson og Linares (2012, s. 598) undersøkte betydningen av kulturell ulikhet mellom den biologiske familien og fosterfamilien når det gjelder etnisk bakgrunn, fødeland, og morsmål, i tillegg til rapportering av barnas atferdsproblemer i fosterhjemmet. Utvalget i studien bestod av 106 barn med etnisk minoritetsbakgrunn mellom syv og 15 år i USA. Forskerne benyttet verktøy for selvrapporing av depresjon og ensomhet fra barna, og rapportering fra fosterforeldrene om barnas atferdsproblemer. Resultatene fra selvrapporingen ble utdypet ved hjelp av intervju av fosterforeldrene, barnet, og de biologiske foreldrene. Forskerne kom frem til at mangel på kulturell matching kan føre til at barnet mangler tilhørighet, noe som kan redusere barnets etniske identitet og sosiale tilknytning til fosterhjemmet. Kulturell matching innebærer at barnet og fosterhjemmet har lik kulturell bakgrunn. Forskerne fant at fosterbarna rapporterte om flere symptomer på ensomhet og depresjon når de var plassert i fosterhjem med en annen etnisk bakgrunn enn dem selv. I tillegg rapporterte fosterforeldrene om økte atferdsproblemer blant fosterbarna. Felles språk mellom den biologiske familien og fosterfamilien kunne føre til bedre kommunikasjon mellom omsorgsutøvere når det gjaldt hva barnet liker og ikke liker, familierutiner og regler, og like forventninger som kunne føre til bedre tilpasning til fosterhjemmet. Etniske likheter med en ukjent fosterforelder kan være spesielt viktig når det er mangel på stabilitet i familien (Anderson & Linares, 2012, s. 598-601). Brown et al. (2009, s. 1019) utførte en lignende studie, der målet var å finne fordeler med kulturell matching i fosterhjems plasseringer. Forskerne intervjuet 61 fosterforeldre fra en provins i Canada, der de skulle svare på hva som var fordelene med å være fosterforeldre for barn med samme

tradisjoner, verdier, og tro. Forskerne fikk ulike svar som ble gruppert og analysert ved hjelp av concept mapping. Dette vil si at forskerne grupperer svarene til informantene under større konsepter (eksempelvis «medvirkning» og «verdier»). Forskerne fant blant annet at barna ofte følte seg tryggere ved å komme inn i en fosterfamilie med like verdier, språk, og tradisjoner, og at det ble lettere å tilpasse seg fosterfamilien. Det var også lettere å holde fast på og utvikle verdiene som liknet på den biologiske familien, fordi barna forstod reglene og hvorfor fosterforeldrene utøvde disiplin. Dette gjorde det lettere for fosterforeldrene å motivere barna til å leve i pakt med verdiene (Brown et al., 2009, s. 1019-1021). I en annen studie kontaktet Brown et al. (2011, s. 447-454) 61 fosterforeldre fra en kanadisk provins, og inviterte dem til å delta i en undersøkelse om utfordringer knyttet til kulturell matching ved fosterhjems plasseringer. Concept mapping ble benyttet for å gruppere svarene til fosterforeldrene (Brown et al., 2011, s. 449-450). Forskerne fant at fosterbarn kan føle seg forvirret hvis måten fosterforeldre oppdrar dem på er annerledes enn den biologiske familien, samt at barna opplevde skyldfølelse for å ikke oppføre seg slik som den biologiske familien ønsket. Fosterforeldrene i studien ble utfordret i å akseptere at barn kan ha et helt annet syn på verden enn dem selv, da de sannsynligvis har forskjellige opplevelser fra oppveksten (Brown et al., 2011, s. 454-455).

3.2 Identitet og religion

I Nederland intervjuet Degener et al. (2020, s. 2) 20 ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn mellom 11 og 19 år som var plassert i fosterhjem. Målet med studien var å utforske hva som skjedde med den etniske identiteten til barna som ble plassert i majoritetsfosterhjem, og hvordan kulturen til fosterforeldrene, biologisk familie, og jevnaldrende var med på å påvirke identiteten. Forskerne fant at flere ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn plassert i majoritetshjem opplevde «ethnic losses», eksemplvis blant annet det å gradvis miste morsmålet. Ungdommenes morsmål ble påvirket av fosterforeldrenes språk når de bodde i majoritetsfosterhjem. Dette førte til at ungdommene uttrykte at de havnet utenfor sin kulturelle gruppe, og det ble vanskeligere å opprettholde kontakten med biologisk familien (Degener et al., 2020, s. 4-6). White et al. (2008, s. 499-500) fant lignende resultater når de intervjuet 188 ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn mellom 14 og 17 år som var plassert i fosterhjem i USA. Målet var å undersøke hvordan ungdom oppfattet sin egen identitet. Et viktig funn var at mangel på språk førte til at ungdommene følte de havnet utenfor sin egen kultur. Videre fant de at 42,6% av

ungdommene opplevde at det å utvikle sin etniske identitet i majoritetshjem var vanskelig, særlig med tanke på språket (White et al., 2008, s. 505-506). Dette samsvarer med resultatene til Degener et al. (2021, s. 3-5), som intervjuet 16 fosterforeldre og ni ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn i alderen 11 til 19 år i Nederland. Formålet med studien var å få mer innsikt angående etnisk sosialisering i transkulturelle fosterfamilier, og hvordan to individer fra samme kultur kan ha forskjellige oppfattelser av samme virkelighet. Et sentralt funn var at språk var en viktig faktor for barna som ønsket å besøke hjemlandet til foreldrene, og å opprettholde kontakten med sin biologiske familie (Degener et al., 2021, s. 5).

I 2017 utførte PROBA en undersøkelse, hvor formålet var å få innsikt i hvordan fosterhjems plasseringer påvirket barn med minoritetsbakgrunn sin utvikling, samt utfordringer med disse plasseringene. Barna i studien var enten plassert i etnisk norske majoritetshjem, eller i slektsfosterhjem som delte barnas kulturelle bakgrunn. Målet var å undersøke forskjeller mellom de to gruppene. Forskerne intervjuet fosterbarn, fosterforeldre, saksbehandlere fra barnevernet, representanter fra innvandringsorganisasjoner, og biologiske foreldre (PROBA, 2017, s. 9-11). Undersøkelsen kom frem til at minoritetsfosterhjem hadde flere fordeler, blant annet at barnet kunne videreføre språk, kultur, og tradisjoner. Likevel opplevde saksbehandlerne at det ikke alltid ville være hensiktsmessig å plassere barn i minoritetsfamilier, særlig i de tilfellene der barna og foreldrene ikke ønsket det, eller det kunne utgjøre en fare for barnet (PROBA, 2017, s. 33-34). Fosterbarna rapporterte at det viktigste for dem var åpenhet og respekt for å kunne utøve egen kultur og praksis uavhengig av plasseringen, men de fleste ønsket ikke å bli plassert i fosterhjem med lik kulturell bakgrunn. De ønsket likevel å ha en fot i hver kultur, og de var opptatt av å bevare språket (PROBA, 2017, s. 76-77). PROBA (2017, s. 76-77) undersøkelsen konkluderte med at barn med minoritetsbakgrunn kan få det bra når de blir plassert i majoritetshjem.

Flere forskere har undersøkt betydningen religion har for barn med etnisk minoritetsbakgrunn som blir plassert i majoritetsfosterhjem (Cheruvallil-Contractor et al., 2021; Hansen & Flakerud, 2020). Hansen og Flakerud (2020, s. 43-46) utførte kvalitative intervju av ni ungdommer med muslimsk bakgrunn som var plassert i ikke-muslimske hjem i Norge. Målet var å se hvordan identiteten til ungdommene utviklet seg, samt hvorvidt den biologiske familien spilte en rolle for ungdommenes religiøse identitetsutvikling. Det ble funnet tre

endringsfortellinger hos ungdommene. Noen av ungdommene sluttet å tro (de ikke-troende), noen utviklet ambivalent forhold til troen (de ambivalente), og noen var fortsatt troende (de troende) (Hansen & Flaskerud, 2020, s. 43-46). De ikke troende og de ambivalente hadde til felles at de ofte opplevde kranling og slag dersom de ikke overholdt regler, eller ikke ønsket å delta i religiøse praksiser. Dette førte til at de ikke troende tok avstand fra religion, og at de ambivalente var usikker på hvordan religion ville påvirke dem senere i livet. De troende opplevde ikke vold og kranling i det biologiske hjemmet dersom de ikke ønsket å delta i religiøse praksiser. Dette førte til at barna ønsket å holde fast på religionen sin, noe fosterhjemmene tilstrebet å tilrettelegge for. Forskerne konkluderte dermed med at det kunne se ut til at ungdommenes erfaring i den biologiske familien ville ha betydning for hvorvidt de fortsatte å praktisere religionen, særlig med tanke på selvbestemmelse (Hansen & Flaskerud, 2020, s. 46-50). Cheruvallil-Contractor et al. (2021, s. 10) utførte en case studie av fem saker i England, der formålet var å se hvordan barns religion, herunder islam, spilte en rolle for barnets identitet når barna ble plassert i fosterhjem (Cheruvallil-Contractor et al., 2021, s. 4). Forskerne fant at religion var en fremtredende del av identiteten til barna. Flere av barna i studien ble først plassert i fosterhjem som ikke delte deres muslimske bakgrunn, noe som førte til at barna ikke trivdes, følte de ikke ble forstått, og at de mistet kontakt med egen religion (Cheruvallil-Contractor et al., 2021, s. 8-9). Cheruvallil-Contractor et al. (2021, s. 2) fant at lik religion mellom barnet og fosterhjemmet førte til at barna klarte å slå seg til ro og føle velvære. Selv om troen ikke var viktig når det gjaldt plasseringen, fant forskerne at det var viktig for barna å ha likt språk og kultur for å kunne stole på fosterforeldrene (Cheruvallil-Contractor et al., 2021, s. 8-9).

3.3 Samarbeid med biologiske foreldre og veiledning fra barneverntjenesten

Daniel (2011, s. 2230) utforsket perspektivene til ikke-slekts fosterforeldre i to kanadiske provinser. Forskerne utførte semistrukturerte intervju av ni fosterforeldre. Fosterforeldrene i studien betraktet de biologiske foreldrene til barnet som en nyttig kilde til kunnskap om den kulturelle bakgrunnen. De var også opptatt av barnets fremtidige muligheter og ressurser ved å etablere et forhold til biologisk familie. Flesteparten av fosterforeldrene uttrykte at opplæringen de mottok fra barnevernet ikke var hjelpsom. De indikerte at personlige erfaringer, universitetsutdannelsen, og opplæringen av arbeidsgiver var mer nyttig for å forberede dem til å ivareta unge fra en annen etnisk bakgrunn. Flere av fosterforeldrene uttrykte at barneverntjenesten ikke ga tilstrekkelig informasjon om barnets bakgrunn,

eksempelvis fødeland og biologiske foreldre. De følte at informasjonen som barnevernet holdt tilbake kunne vært nyttig for dem når de skulle ta seg av fosterbarnet. Fosterforeldrene ønsket derfor at barneverntjenesten hadde en større rolle i å knytte dem til kulturelle ressurser. Fosterforeldrene ønsket å ha muligheten til å kunne spørre profesjonelle om barnets bakgrunn, kultur, og identitet (Daniel, 2011, s. 2234-2236). I likhet har Degener et al. (2021, s. 6) kommet frem til at det å involvere de biologiske foreldrene kan føre til at barnet lærer om sin etniske bakgrunn.

Flere forskere peker på manglende veiledning til fosterforeldre om hvordan de kan bevare kulturen til barn med etnisk minoritetsbakgrunn (Daniel, 2011; Coakley & Gruber, 2015; PROBA, 2017). Fosterforeldrene som deltok i studien til Daniel (2011, s. 2236) fortalte at veiledning fra barneverntjenesten manglet. Noen av fosterforeldrene uttrykte et behov for å ha et eget sted å diskutere sammen med profesjonelle angående utfordringer knyttet til barnets kultur og identitet. En av fosterforeldrene rapporterte at spesialisert veiledning sannsynligvis kunne vært positivt både for fosterforeldrene og barnets rettigheter (Daniel, 2011, s. 2236). Coakley og Gruber (2015, s. 13-14) utførte en tverrsnittstudie fra mai 2006 til mai 2007, hvor forskerne observerte de personlige egenskapene og kvalitetene til 78 fosterforeldre fra Nord Carolina. Målet med studien var å forutse potensialet fosterforeldrene hadde til å oppdra barn med forskjellig kultur enn dem selv (transcultural parenting), se samt hvilke indikatorer som førte til positiv transcultural parenting. Forskerne kom frem til at noen fosterforeldre burde få veiledning og støtte når det gjelder oppdragelse av barn fra andre kulturer. Resultatene i studien viste at flere fosterforeldre ønsket å hjelpe barna med å utvikle fysiske- og sosiale ferdigheter, men at de manglet kulturkompetansen (Coakley & Gruber, 2015, s. 13-18). PROBA (2017, s. 62-63) undersøkelsen har i likhet kommet frem til at fosterforeldre har behov for veiledning angående utfordringer som kan oppstå i oppdragelsen av barn med en annen etnisk bakgrunn.

3.4 Barns medvirkning i fylkesnemnda

Forskningsartiklene som blir presentert videre omhandler ikke spesifikt barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Vi har likevel valgt å inkludere studiene for å belyse viktigheten av medvirkning for barn i fylkesnemnda. I Norge utførte Gerdts-Andresen og Hansen (2020, s. 254-256) en dokumentanalyse av 108 fylkesnemndsvedtak fra 2018 til 2019 som omhandlet

omsorgsovertakelse av barn i aldersgruppen null til 16 år. Formålet med studien var å undersøke hvordan fylkesnemnda vektla barnets uttalelser i fylkesnemndsvedtakene. Funnene i studien (Gerds-Andresen & Hansen, 2020, s. 262-264) tyder på at barn under syv år som hovedregel ikke fikk anledning til å uttale seg, og det ble henvist til barnevernloven § 6-3 for å begrunne hvorfor yngre barn ikke fikk oppnevnt en talsperson. Resultatene i studien (Gerds-Andresen & Hansen, 2020, s. 258-259) belyser også at i saker hvor det er full konsensus (enighet) mellom partene (barnet, foreldrene, barneverntjenesten, og fylkesnemnda), ble barnets mening vektlagt i «en viss grad» for barn i aldersgruppen ni til 14 år, og «stor grad» for barn i alderen 14 til 16 år. Forskerne fant at barnas uttalelser ofte måtte samsvare med tidligere opplysninger i saken for å bli vektlagt. I vedtakene hvor barnet og foreldrene hadde tilsvarende like interesser for hvor barnet skulle bo, fant forskerne at nemnda ga barnets stemme liten til ingen vekt. Når det gjaldt sakene hvor barnet og foreldrene hadde motstridende interesser (hvor barnet ikke ville bo hjemme, men foreldrene mente det motsatte), fant forskerne at barnets mening ble forskjellig vektlagt ut ifra alderen til barnet. Yngre barns meninger fikk lite vekt, mens eldre barn fikk «avgjørende vekt». Forskerne fant at det var manglende informasjon om hvorfor barnets meninger ikke kunne tillegges vekt (Gerds-Andresen & Hansen, 2020, s. 258-262). Lignende funn fant Magnussen og Skivenes (2015, s. 711) i sin dokumentanalyse av 53 fylkesnemndsvedtak som omhandlet omsorgsovertakelse av barn i aldersgruppen fem til 11 år i perioden 2007 til 2013. Formålet med studien var å undersøke det rettslige skjønnet som ble utøvd i forhold til barns medvirkning i fylkesnemnda. Studien undersøkte om fylkesnemnda lyttet til barnets mening, hvordan barnets mening ble vektlagt, og om barnets perspektiv, hvis hørt, ble presentert i de skriftlige begrunnelsene. Forskerne fant at barnets mening ble nevnt i 70% av sakene, og i de resterende sakene ble ikke barnets syn nevnt i det hele tatt. De fleste sakene hvor barnets mening ikke var nevnt omhandlet barn i aldersgruppen fem til seks år. I 37 av vedtakene i utvalget, der barnets mening var dokumentert, inneholdt 34 vedtak en tydelig mening fra barnet, mens tre vedtak inneholdt en uklar mening fra barnet. Forskerne kom frem til at barnets egen mening totalt sett var dårlig representert. Det ble ofte vist til andre personers beskrivelser av barnet, fremfor barnets egne uttalelser. Det var kun i 15 vedtak at fylkesnemnda faktisk anså barnets alder, modenhet, og kompetanse som tilstrekkelig. Dette førte til en nøyere vurdering av barnets mening fra fylkesnemnda. Magnussen og Skivenes (2015, s. 707-719) kom frem til at det har skjedd en endring i hvordan fylkesnemnda tar hensyn til barnets synspunkter i løpet av tidsperioden 2012 til 2013.

Vis og Fossum (2013, s. 2101) utførte en studie om barns medvirkning i Norge. Målet var å se i hvilken grad barna fikk medvirke når saken om fosterhjems plassering ble fremmet for fylkesnemnda. Utvalget bestod av 151 fylkesnemndsvedtak, og det ble brukt retrospektiv kohortstudie. Dette vil si at forskerne så tilbake på og analyserte sakene til den bestemte gruppen. Forskerne fant at en talsperson ble utnevnt i 142 av sakene, og at barna var villig til å møte, og å snakke med talspersonen. De fant at en talsperson var særlig viktig for at de yngre barna skulle få medvirke, da det kunne være skummelt å skulle snakke foran alle parter. Forskerne fant imidlertid at de eldre barna ønsket å uttrykke sin mening selv. Videre fant de at mange av barna ønsket å flytte ut av hjemmet. Barna som bodde med de biologiske foreldrene ønsket i stor grad å fortsette å bo hjemme, mens barn under statlig omsorg ønsket fosterhjem. Cirka 40% av sakene om plassering ble bestemt i tråd med hva barnet selv ville. Forskerne konkluderte med at barn i stor grad fikk medvirke i sakene som omhandlet dem, både når det omhandlet plassering og samvær med foreldrene (Vis & Fossum, 2013, s. 2106-2108). Aarset og Bredal (2018, s. 7) fant lignende resultater der barn stort sett ble hørt og sett i forbindelse med fylkesnemndssaker. Likevel fant forskerne at det i 32 av 79 vedtak ikke var oppnevnt en egen talsperson for barnet. Selv om det var oppnevnt en talsperson, gjaldt det nødvendigvis ikke for alle barna i samme sak. Forskerne fant også at barnet tilsynelatende ikke ble spurt om egne ønsker med hensyn til kulturell og religiøs praksis og kontinuitet, både ved akutte og langvarige plasseringer (Aarset & Bredal, 2018, s. 89-90). Magnussen og Skivenes (2015, s. 715) fant lignende funn der barna i 35 av vedtakene fikk oppnevnt en talsperson, mens barna i 18 av vedtakene ikke fikk det. De fant at de fleste barna som ikke fikk tildelt en egen talsperson var under åtte år (Magnussen & Skivenes, 2015, s. 715).

3.5 Medvirkning ved fosterhjems plasseringer

De neste forskningsartiklene som blir presentert omhandler ikke fylkesnemndsvedtak, men tilliggende områder som vil være med på å belyse vår problemstilling. Fylkesnes et al. (2018, s. 242-243) utførte en studie i Norge der målet var å se hvordan ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn opplevde medvirkning ved fosterhjems plasseringer, samt se på hvilke strukturer i barneverntjenesten som hindret eller fremmet barnas deltakelse. Forskerne intervjuet seks ungdommer med etnisk minoritetsbakgrunn mellom 16 og 23 år. De fant tre temaer: medvirkning, tvetydig medvirkning, og ikke-medvirkning. Ungdommene som

opplevde medvirkning, følte at de ble lyttet til, og fikk uttrykke sin mening angående fosterhjems plasseringen. Forskerne fant at det var tilrettelagt for ordninger i organisasjonen som fremmet medvirkning. Ungdommene innenfor temaet tvetydig medvirkning opplevde diskontinuitet i deres medvirkning. De som ikke opplevde medvirkning, følte seg oversett og fikk ikke uttrykke sin mening i møtet med barneverntjenesten. Et viktig funn var at medvirkning var et resultat av saksbehandlers egen forståelse av kompetente barn og unge, samt kontekstuelle faktorer (eksempelvis ressurser i barneverntjenesten). For å få uttrykke sin mening var det nødvendig for ungdommene å fremstå som kompetent ovenfor saksbehandlerne, ved å balansere sårbarhet og modenhet, og å uttrykke sine ønsker på en troverdig måte. I studien var forskjellig kulturforståelse for barn og unges oppførsel med på å skape en barriere for barnas medvirkning. Altså ble ungdommene marginalisert dersom saksbehandleren hadde et annet syn på hvordan barn burde opptre i en sårbar situasjon. Til slutt fant de at ungdommene opplevde medvirkning som særlig vanskelig i fosterhjems plasseringene, og at dette i stor grad avhengte av å ha en god relasjon med saksbehandleren (Fylkesnes et al., 2018, s. 243-246).

I 2014 utførte Bakke og Holmberg (s. 6-7) en kvalitativ studie med livsfortelling som metode i Norge. En livsfortelling vil si at menneskers erfaringer fra hverdagslivet utgjør det empiriske datagrunnlaget. Utvalget besto av fem barn mellom 12 og 16 år som fortalte om sine erfaringer om samarbeid med barneverntjenesten når saken omhandlet omsorgsovertakelse. Formålet med studien var å se hvorvidt barna ble hørt, og fikk mulighet til å uttale seg. Videre undersøkte forskerne om barna følte seg anerkjent, og opplevde at deres synspunkt ble etterspurt og fikk innvirkning på sakene som omhandlet dem selv. Tre av barna opplevde at ingen informerte de om saken, og at omsorgsovertakelsen kom plutselig. Barna opplevde at det ble brukt mange vanskelige ord, at de ikke forstod hva de voksne snakket om, og at de ikke hadde noen å prate med angående saken. Videre fant forskerne at barna opplevde at de hadde liten innvirkning på omsorgsovertakelsen. To av barna hadde en etnisk minoritetsbakgrunn, og uttrykte sine ønsker om å oppleve kontinuitet av kulturell bakgrunn. Likevel ble barna plassert i etnisk norske fosterhjem. Et annet viktig funn var at barna ikke følte seg som reelle deltakere i prosessen, og at barna ikke ble lyttet til eller fikk informasjon om saken fra barnevernet (Bakke & Holmberg, 2014, s. 14-17). Lignende funn fremkom i en dansk kvalitativ studie utført av Henriksen (2021, s. 2-3). Forskeren utførte intervju av ni ungdommer mellom 14 og 17 år som var plassert i sikre institusjoner, og ni

saksbehandlere. Videre gjennomførte forskeren en gjennomgang av 28 saksmapper. Målet med studien var å undersøke hvordan ungdommene opplevde medvirkning i sine saker. Ett funn var at ungdommene mente at det var viktig med tillitsfulle relasjoner for å oppleve medvirkning. Flere av ungdommene rapporterte at de profesjonelle hadde møter uten at de selv var til stede og fikk mulighet til å medvirke. Videre fant forskeren at ungdommene opplevde å ikke få informasjon om saken, og dermed ikke forsto hvorfor de ble plassert i institusjonen. Over halvparten av ungdommene fikk vite om plasseringen kun noen få dager i forkant, og de fikk dermed ikke si sin mening. Flere av ungdommene hadde vært med på møter i et beslutningsorgan for barn og unge (Children and Youth board), men de følte ikke at deres synspunkter ble tatt i betraktning eller hadde en innvirkning på saken. Ungdommene var til stede, men avgjørelsen falt på de voksne. Informasjon og forståelse for saken ble utpekt som en av nøkkelfaktorene for at ungdommenes medvirkning skulle bli realisert (Henriksen, 2021, s. 7-13).

Fylkesnes et al. (2021, s. 1986-1987) utførte en systematisk innholdsanalyse av et spørreskjema. Formålet med studien var å finne ut hva barn plassert i fosterhjem mente var viktig for å gi god hjelp og støtte til barna som skulle bli, eller allerede var plassert. Utvalget bestod av 178 barn. Forskerne fant fire hovedkategorier i sin analyse: å muliggjøre medvirkning, bygge tillitsfulle relasjoner, gi god oppfølging etter plassering, og å dyrke tilhørighet. Temaet som oftest ble nevnt i spørreskjemaene var å muliggjøre barns medvirkning. Barna svarte at det var viktig at de ble lyttet til, og at de voksne kunne se saken fra barnets perspektiv. Videre fant de at det var betydningsfullt for barna å bli anerkjent, og at deres synspunkter ble tatt i betraktning. Et annet funn var at barna ønsket å være mer selvstendig, og at medvirkning var essensielt for å realisere barnas autonomi. Forskerne fant videre at det å bygge gode relasjoner var av betydning for at barnet skulle stole på barnevernet. De fant at ærlighet og åpenhet fra den voksne førte til at barna følte at de fikk medvirke i større grad. Opplevelsen av god oppfølging etter plassering hang tett sammen med at barna fikk bygge gode relasjoner og å oppleve medvirkning. Det var viktig for barna å ha en tett oppfølging for å sikre seg at deres behov ble møtt. Videre fant forskerne at det var viktig for barna at barnevernet fant et fosterhjem som kunne passe barnet godt. Barna i studien ønsket at deres synspunkter ble tatt med i vurderingen for å sikre en god plassering (Fylkesnes et al., 2021, s. 1988-1994).

4 Metode

I dette kapittelet vil vi gjøre rede for de metodologiske- og vitenskapelige tilnærmingene som benyttes for å svare på problemstillingen vår; *Hvordan forstås og vektlegges kultur og medvirkning i fylkesnemndsvedtak som omhandler omsorgsovertakelse, hvor formålet er fosterhjemsplassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn?* Først gjør vi rede for de metodologiske- og vitenskapelige tilnærmingene, deretter bakgrunn for valg av kvalitativ dokumentanalyse som metode. Videre vil vi gjøre rede for datagrunnlaget vårt, søkeprosess, avgrensning, fylkesnemndsvedtakene sin oppbygging, og styrker og svakheter med utvalget. Vi vil også gjøre rede for kriterier for kvalitet i kvalitativ forskning, kildekritiske vurderinger, analyse, og forskningsetiske refleksjoner.

4.1 Metodologisk tilnærming

Før vi bestemte oss for hvilken metodologisk tilnærming vi skulle benytte var det nødvendig å utforme en problemstilling basert på temaet vi ønsket å fordype oss i. Når vi hadde formulert problemstillingen spisset vi den inn, og utformet forskningsspørsmål. Til slutt så vi på hvilke data vi ønsket å samle inn for å svare på problemstillingen. Denne måten å utforme en problemstilling på kalles av Punch (2014, s. 59) en «top-down» tilnærming. En top-down tilnærming ser først på det generelle og deretter det mer spesifikke. Thagaard (2013, s. 60) forklarer at planleggingen av en problemstilling innebærer at forskeren tenker over hvilke metoder som kan benyttes for å samle data, samt at man tenker gjennom hva man ønsker at forskningen skal omfatte. Valget av metode avhenger av problemstillingen. Creswell (2014, s. 4) viser til at man innen samfunnsvitenskapen ofte skiller mellom kvalitativ og kvantitativ forskning. Kvalitativ forskning søker mening og forståelse for individer, eller grupper, sitt synspunkt på sosiale problemer. Kvantitativ forskning undersøker forholdet mellom ulike variabler for å teste teorier (Creswell, 2014, s. 4). Ifølge Punch (2014, s. 3) inneholder kvantitativ forskning data i form av tall eller målinger (eksempelvis kjønn og alder), mens data innen kvalitativ forskning som oftest, men ikke alltid, inneholder ord. Innen kvalitativ forskning er det viktigst for forskeren å tenke på dybden av innholdet fremfor bredden (kvantitet) (Krumsvik, 2014, s. 21). Kvalitativ forskning har som mål å forstå fenomener ved å studere dem i en naturalistisk setting, og stiller ofte spørsmål om hva, hvordan, og hvorfor (Green & Thorogood, 2018, s. 8-13). I tillegg har kvalitative forskere, ifølge Green og Thorogood (2018, s. 16), ofte en fleksibel forskningsstrategi som kan endres underveis som nye data produseres. Vi har valgt en kvalitativ tilnærming for å svare på problemstillingen.

En av grunnene til valget vårt er at vi ønsker en dypere forståelse, og det vil derfor være mer hensiktsmessig å studere færre vedtak. Dette vil best la seg gjøre gjennom en kvalitativ metode.

4.2 Vitenskapelig tilnærming

Det er viktig at forskere identifiserer den filosofiske tankegangen som ofte er gjemt bak forskningen, da denne tankegangen sannsynligvis vil påvirke gjennomføringen (Creswell, 2014, s. 5). Videre vil vitenskapsteoretisk perspektiv ha en betydning for hvilken informasjon forskeren søker etter (Thagaard, 2013, s. 37). Fortolkningen av dataene kan være påvirket av det vitenskapsteoretiske grunnlaget. Kvalitativ forskning vil i stor grad bygge på en sosialkonstruksjonistisk forståelse av kunnskap, og det er et perspektiv vi har valgt å benytte i vår masteroppgave. Dette fordi vi er interessert i hvordan begrepene kultur, og barns medvirkning blir forstått i fylkesnemndsvedtakene. Vi plasserer oss også innenfor hermeneutikken, som omhandler forforståelse og helhetsforståelse av fenomen (Grønmo, 2016, s. 393).

4.2.1 Sosialkonstruksjonisme og hermeneutikk

Ifølge Burr (2003, s. 2) finnes det ingen universell definisjon av sosialkonstruksjonisme, da det finnes forskjellige tilnærminger som deler fire antagelser. Den første antagelsen omhandler hvordan man forstår at verden henger sammen med kulturen og tiden man lever i. All kunnskap fra forskjellige tidspunkt anses som et produkt av forståelsen mennesker hadde på det gitte tidspunktet. Videre innebærer neste antagelse at kunnskap blir konstruert mellom individer i sosiale kontekster, derav navnet sosialkonstruksjonisme. Denne kunnskapen vil variere mellom kulturer og i historien, og er et produkt av observasjoner av verden. For det tredje vektlegges det at mennesker må være kritiske til antagelser om virkeligheten, da man har en tendens til å kategorisere kunnskap. Derfor kan man ikke ta antagelsene om virkeligheten som objektiv sannhet, da kategoriene kan forenkle virkeligheten (Burr, 2003, s. 2-4). Ifølge Thomassen (2011, s. 182) vil «noe som er konstruert alltid kunne vært konstruert annerledes». Til slutt kjennetegnes sosialkonstruksjonismen ved at kunnskap henger sammen med sosial handling. Dette vil si at konstruksjoner om verden vil bringe med seg en eller annen form for handling fra individer. Gjennom historien vil konstruksjoner videreføre noen handlinger, samt hemme andre handlinger (Burr, 2003, s. 5). Målet med forskning innenfor

dette perspektivet er å vektlegge deltakernes synspunkter og meninger om verden rundt dem i størst mulig grad. Det er imidlertid viktig å tenke over at bakgrunnen og erfaringene til forskeren vil kunne farge tolkningen av dataene. Intensjonen til forskerne innen sosialkonstruksjonismen er å finne synspunkter og meninger som individer har om verdenen (Creswell, 2014, s. 8). Innenfor sosialkonstruksjonismen vil det være viktig å fremheve forskerens involvering i prosessen, og at man redegjør for egne refleksjoner. Dette vil være med på å styrke studiens legitimitet (Thagaard, 2013, s. 223).

Dette gjør videre at et hermeneutisk perspektiv er aktuelt i vårt prosjekt. Grønmo (2016, s. 393) forklarer at hermeneutikk handler om aktørers forståelse når de skal fortolke handlinger og meningene med handlingene. Hermeneutikk kalles også for fortolkningslære. Det legges stor vekt på forskerens fortolkning av aktørenes synspunkter. Her er ikke bare forståelsen som skapes under studien viktig, men også forforståelsen som forskeren har med seg før selve studien starter. Dette omfatter blant annet forforståelser fra tidligere studier, erfaringer, og utdanning (Grønmo, 2016, s. 393). Slike forforståelser kan brukes for å forstå aktørene og deres handlinger, samt fortolkningen av handlingenes mening. Videre baserer hermeneutikken seg på en helhetsforståelse, der aktørene og handlingene kan forstås som en del av en helhet. Handlingene blir fortolket i den konteksten aktøren befinner seg i, samt forskerens forforståelse (Grønmo, 2016, s. 393-394). Studien vår vil sannsynligvis bære preg av forskjellige forforståelser gjennom hele forskningsprosessen. Vår tolkning av fylkesnemndsvedtakene vil derfor være et resultat av våre forforståelser, og hvordan vi oppfatter det som står i vedtakene. Når en forfatter har skrevet og publisert en tekst står den fritt til å bli forstått på nye måter. Leseren kan til enhver tid tillegge teksten nye betydninger, og målet blir å fortolke meningen som ligger i teksten selv (Thomassen, 2011, s. 166).

4.3 Kvalitativ dokumentanalyse

Bowen (2009, s. 27) forklarer at kvalitativ dokumentanalyse er en prosedyre der forskeren systematisk går gjennom og evaluerer dokumenter. Et skriftlig dokument er ifølge Lynggaard (2015, s. 154) språk som er nedskrevet og fastholdt på et gitt tidspunkt. Dokumentene kan være både fysiske og digitale, og forskeren må tolke dokumentene for å skape en forståelse, samt tilegne seg empirisk kunnskap (Bowen, 2009, s. 27). Kvalitativ dokumentanalyse er en systematisk og fleksibel metode, som reduserer data. Forskeren fokuserer på utvalgte deler av

materialet som er relevante for forskningsspørsmålet, og det blir produsert ny kunnskap ved at dokumenter sammenlignes (Schreier, 2012, s. 5-7). Innenfor kvalitativ dokumentanalyse påvirkes ikke dokumentene av forskeren. Forskeren analyserer data i ettertid, og må derfor se på andres tolkninger av data istedenfor å analysere rådata selv (Bowen, 2009, s. 27-28).

Dokumenter inneholder mye data som kan benyttes for å svare på problemstillingen, og Bowen (2009, s. 33) peker på at det vil være viktig for forskere å være kritiske når man benytter dokumenter som kilde. Vi bør reflektere rundt det som står i dokumentet og skape vår egen mening. Når vi utfører dokumentanalysen er det viktig å reflektere over at dokumentene sannsynligvis ble produsert for et annet formål enn forskning (Bowen, 2009, s. 33; Krumsvik, 2014, s. 146). I vår studie brukes kvalitativ dokumentanalyse alene, da vi har vurdert at vi får nok informasjon fra fylkesnemndsvedtakene til å svare på problemstillingen.

Det finnes både fordeler og ulemper ved å benytte kvalitativ dokumentanalyse som metode. Blant annet er det en effektiv metode der tidsbruken er mindre enn ved andre metoder, fordi man analyserer data som allerede eksisterer. Videre er dokumentene ofte lett tilgjengelig, særlig på internett. En annen fordel er at dokumentene sannsynligvis ikke vil endre seg, og dermed være en stabil kilde (Bowen, 2009, s. 31). I vår masteroppgave benyttet vi oss av databasen Lovdata PRO (Lovdata.no) for å innhente vedtakene. Da vi hadde tilgang til databasen gjennom Universitetet i Bergen var vedtakene lett tilgjengelige for oss. Vedtakene kan regnes som en stabil kilde, da de ble nedskrevet på et gitt tidspunkt, og sannsynligvis ikke vil endre seg. Dokumenter vil ofte være brede, og dekke mye informasjon og settinger (Yin, 1994, referert i Bowen, 2009, s. 31). Det finnes videre ulemper ved bruk av kvalitativ dokumentanalyse. Blant annet vil noen dokumenter inneholde for lite detaljer (Bowen, 2009, s. 32). Fylkesnemndsvedtakene vi benyttet oss av inneholdt, i noen tilfeller, mindre detaljer, da alt som blir diskutert i forhandlingsmøtene ikke nødvendigvis blir nedskrevet i vedtakene. En annen ulempe omhandler at det kan være vanskelig å få tilgang til dokumentene, da noen dokumenter kan være låst eller ikke gitt ut (Bowen, 2009, s. 32). I vårt tilfelle er det bare et fåtall av vedtakene som faktisk blir publisert på Lovdata PRO. Dette kan ha ført til at vi ikke har fått med alle vedtakene som kunne vært relevante i vårt utvalg. Bowen (2009, s. 32) peker på at ulempene er små, og at fordelene overveier ulempene. Slik sett er dokumentanalyse en effektiv metode.

4.4 Datagrunnlaget

Datagrunnlaget i denne masteroppgaven består av 21 fylkesnemndsvedtak, som er hentet fra fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker fra Lovdata PRO. Alle sakene omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn hvor formålet var plassering i fosterhjem. Sakene varierer i omfang, der de lengste vedtakene er 18 sider, og det korteste vedtaket er syv sider. Vedtakene har forskjellige forfattere, og varierer derfor i lengde og hva som vektlegges.

Likevel følger vedtakene en fast struktur, noe som blir beskrevet i punkt 4.4.3

Fylkesnemndsvedtakene sin oppbygging. Det ene vedtaket (FNV-2017-1138-OST – FNV-2017-1322-OST) i utvalget vårt omhandlet to saker som nemnda har valgt å samle i ett vedtak. Den ene delen av vedtaket (FNV-2017-1138-OST) omhandlet begjæring om fosterhjems plassering av barna i vedtaket, mens den andre delen av vedtaket (FNV-2017-1322-OST) omhandlet spørsmål angående samvær. Da vi var interessert i fosterhjems plassering av barna, valgte vi å ekskludere den delen av vedtaket som omhandlet spørsmål angående samvær. Vedtaket vil derfor videre i masteroppgaven bli referert til som FNV-2017-1138-OST.

Vi valgte kun å se på fylkesnemndas vurderinger (slutninger) når det omhandlet kultur. Bakgrunnen for dette var at vi ønsket å undersøke hvordan fylkesnemnda selv omtalte og vektla kulturell bakgrunn, og barnets rettigheter knyttet til kontinuitetshensynet i sine vurderinger. Videre ville det vært for omfattende i denne masteroppgaven å inkludere data fra hele vedtaket. Når det gjelder medvirkning valgte vi å inkludere barnets egen medvirkningsbolk og fylkesnemndas vurderinger. Bakgrunnen for valget vårt var at vi ønsket å undersøke hvordan barnas faktiske stemme kom til uttrykk i vedtakene. Vi var også interessert i hvordan fylkesnemnda vurderte barnets synspunkter.

4.4.1 Søkeprosess

For å finne datagrunnlaget logget vi inn på Lovdata PRO gjennom lovdata.no. Vi startet med et enkelt søk, der vi søkte på *barnevernloven § 4-12* som omhandler vedtak om å overta omsorgen for barn. Dette resulterte i 1816 treff. Vi huket av for *nemder og utvalg mv.* og la til et kriterium om at sakene skulle være mellom 2015 og 2021, noe som ga oss 956 treff. Da vi ønsket å se på saker som omhandlet barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn, la vi til spesifikke søkeord for å spisse inn søket. Disse søkeordene var *minoritet**, «*etnisk**

minorit*», *etnis**, *innvandr**, og *kultur*. I tillegg var vi kun interessert i vedtak der det var et formål om å plassere barnet i fosterhjem. Vi la dermed til søkeordet *fosterhjem**, og inkluderte *barnevernloven § 4-22*, som omhandler plassering i fosterhjem. Søket ga oss 82 vedtak. Vi skimleste gjennom vedtakene og inkluderte vedtak basert på kriteriene presentert i avsnitt 4.4.2 *Avgrensning*. I denne delen av prosessen ble flere vedtak ekskludert, blant annet vedtak som omhandlet tilbakeføring av omsorg, eller adopsjon. Utvalget vårt besto dermed av 42 vedtak i perioden. Vi visste det ville bli for tidkrevende å gå gjennom alle vedtakene, og utførte dermed et tilfeldig utvalg hvor vi inkluderte annethvert vedtak. Til slutt satt vi igjen med 21 vedtak som ble vårt endelige utvalg til prosjektet.

4.4.2 Avgrensning

For å avgrense søket og antall vedtak i lovdata sin database, fastsatte vi kriterier som vedtakene måtte oppfylle for å bli inkludert. Da vi ønsket å se på vedtak om fosterhjems plassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn, var et viktig kriterium at det var et formål om fosterhjems plassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn i fylkesnemndsvedtakene. Ettersom det ville blitt for mange vedtak å gå gjennom dersom vi skulle inkludert alle år, valgte vi å avgrense søket til å omhandle vedtak fra 2017 til og med 30. september 2021. Vedtakene før 2017 ble også ekskludert på bakgrunn av at andre forskere hadde sett på vedtak som omhandlet barn med etnisk minoritetsbakgrunn og fosterhjems plassering i dette tidsrommet (Aarset & Bredal, 2018). Videre ønsket vi å se på vedtak som omhandlet barn mellom seks og 18 år. Vi inkluderte ikke barn eldre enn 18 år, da de regnes som voksne og dermed kan bestemme selv om de ønsker å bli værende i fosterhjem. Selv om yngre barns medvirkning er viktig, ville det vært for omfattende å inkludere flere vedtak i masteroppgaven. Videre kan noen barn under seks år i mindre grad være i stand til å uttrykke sine synspunkter basert på utvikling. Vi valgte derfor å ekskludere vedtakene med barn under seks år. Det er imidlertid viktig å nevne at det i noen av vedtakene nevnes barn både over og under seks år, da de er i samme søskenflokk. Vi har valgt å inkludere disse sakene, da fylkesnemndas vurderinger baseres på alle barna i vedtaket.

4.4.3 Fylkesnemndsvedtakene sin oppbygging

Fylkesnemndsvedtakene er som oftest nedskrevet av nemndleder, ett fagkyndig medlem, og ett alminnelig medlem. I noen vedtak er det kun nemndleder som står oppført som forfatter.

Øverst i dokumentet blir det gjort rede for hva saken gjelder, eksempelvis begjæring om omsorgsovertakelse, samt hvem saken omhandler. Innledningsvis blir det gjort rede for sakens bakgrunn, og hvorfor den er fremmet for fylkesnemnda. Her fremkommer det blant annet informasjon om familien, barnet, og hjelpetiltak som har blitt utprøvd tidligere. Deretter presenteres de ulike partenes anføringer, herunder kommunen (barneverntjenesten), foreldrene, og, i noen tilfeller, barnet. Til slutt fremkommer fylkesnemndas vurdering av saken knyttet til barnas rettslige grunnlag, barnets omsorgsbehov, og foreldrenes omsorgskompetanse. Basert på forutgående vurderinger fastsetter fylkesnemnda regulering av samvær, dersom det blir besluttet at barneverntjenesten overtar omsorgen for barnet.

4.4.4 Styrker og svakheter med utvalget

En svakhet med utvalget vårt er at det kun er et fåtall av sakene som faktisk blir publisert på Lovdata.no, noe som fører til at vi har tilgang til et begrenset antall saker. Det kan videre være vanskelig å overføre våre funn til lignende kontekster, da vi har et lite utvalg i studien. Hadde vi inkludert flere vedtak i utvalget er det mulig at vi kunne fått bredere kunnskap på feltet, og dermed mer informasjon som kan overføres til andre kontekster. Videre kan det at vi utførte et tilfeldig utvalg hvor vi inkluderte annethvert fylkesnemndsvedtak, ha ekskludert vedtak som kunne vært relevante for studien. Likevel er det mulig å argumentere for fordelene med at vedtakene er tilfeldige, da vi ikke har plukket ut de vedtakene vi selv så på som interessante. En annen styrke er at vi med et begrenset antall vedtak har hatt mulighet til å gå grundigere gjennom vedtakene, enn om vi hadde inkludert flere i utvalget vårt. Videre er det en styrke med utvalget vårt at det ikke er for omfattende, da dette sannsynligvis gjorde prosessen mindre tidkrevende.

4.5 Kriterier for kvalitet i kvalitativ forskning

Kriterier for kvalitet i kvalitativ forskning er viktig for å evaluere om forskning er god, dårlig, eller nyttig. Green og Thorogood (2018, s. 341-342) peker på at forskere vil være uenig i hvilke kriterier som er viktig for å kvalitetssikre forskning. I vårt prosjekt har vi valgt å benytte kriteriene pålitelighet, gyldighet, overførbarhet og selv-refleksivitet. Avslutningsvis vil vi presentere kildekritiske vurderinger.

4.5.1 Pålitelighet

Ifølge Green og Thorogood (2018, s. 274) handler pålitelighet i kvalitativ forskning om sannsynligheten for at andre forskere kan komme frem til lignende temaer ved å følge samme fremgangsmåte. Det er derfor viktig at forskningsstrategier, prosedyrer og metoder er tydelig forklart (Green & Thorogood, 2018, s. 274-275). I vårt prosjekt blir metoden vi benytter oss av beskrevet detaljert i kapittel 4.3 *Kvalitativ dokumentanalyse*. Innenfor kvalitativ forskning er det flere som argumenterer for at det er umulig å oppnå fullstendig pålitelighet, andre forskere aksepterer det, og noen foreslår en forenklet versjon av pålitelighet. Ved å følge samme fremgangsmåte kommer ikke nødvendigvis andre forskere frem til samme resultater, da et dokument kan tolkes på mange forskjellige måter (Schreier, 2012, s. 27). Påliteligheten blir styrket i vårt prosjekt ved at vi har forklart søkeprosess og avgrensninger grundig, slik at det er mulig for andre forskere å etterprøve studien (se 4.4.1 *Søkeprosess* og 4.4.2 *Avgrensning*). Ifølge Tracy (2010, s. 842-843) og Yilmaz (2013, s. 321) vil detaljerte beskrivelser gjøre det mulig å få frem konteksten rundt det som studeres. Dette kan styrke studiens troverdighet ved at leseren selv kan få muligheten til å danne egne konklusjoner basert på beskrivelsene. I vår studie har vi forsøkt å være mest mulig detaljerte i våre beskrivelser.

4.5.2 Gyldighet

Gyldighet er et viktig kriterium innenfor kvalitativ forskning (Schreier, 2012, s. 27). Kriteriet omhandler at forskeren belyser selve formålet med studien, og at forskeren faktisk studerer det som skulle studeres. Gyldighet kan oppnås ved å systematisk beskrive prosedyrer, og å uttrykke hvorfor metoden egner seg til å svare på problemstillingen. Ved å være systematisk og beskrive prosessen tydelig øker samtidig studiens pålitelighet (Schreier, 2012, s. 27-34). Forskeren bør forklare hvorfor analysen som benyttes kan regnes som troverdig og legitim (Green & Thorogood, 2018, s. 276). For å sikre dette kriteriet har vi flere ganger lest gjennom dokumentet med problemstillingen og forskningsspørsmålene i bakhodet for å sikre en rød tråd. Vi har også, gjennom dette kapitlet, beskrevet hvilken metode vi har anvendt, og hvorfor denne egner seg til å svare på problemstillingen. En utfordring for vår studie, når det omhandler gyldighet, kan være at det i forhandlingsmøtene i fylkesnemnda fremkommer informasjon som ikke er nedskrevet i vedtakene. Dette kan føre til at all relevant data fra forhandlingsmøtene muligens ikke har blitt fanget opp i analysen vår, da vår analyse bygger på det som fremkommer i de skriftlige vedtakene. Det er viktig å være oppmerksom på at

disse vedtakene i utgangspunktet ikke nødvendigvis er produsert for forskning, og at dette kan påvirke studiens gyldighet.

4.5.3 Overførbarhet

Overførbarhetskriteriet dreier seg om i hvilken grad forskningsresultatet er overførbart til andre lignende settinger (Green & Thorogood, 2018, s. 309; Tracy, 2010, s. 844-845). Ved gode beskrivelser av den konkrete situasjonen kan leseren selv finne ut hva som kan være relevant for andre settinger (Green & Thorogood, 2018, s. 309-310). Utvalget vårt er mindre i forhold til hvor mange saker fylkesnemnda behandler hvert år, og det vil derfor være vanskelig å overføre funnene. Likevel kan det tenkes at kunnskapen vi har generert kan gi et innblikk i hvordan fylkesnemnda behandler sakene, og kunnskapen vil dermed være relevant for feltet.

4.5.4 Selv-refleksivitet

I en kvalitativ dokumentanalyse vil ikke dataene bli påvirket av forskeren, da det som analyseres er data som er samlet inn via dokumenter. Det er likevel nødvendig at forskere er klar over hvordan egen bakgrunn og forforståelser kan påvirke forskningsresultatet (Schreier, 2012, s. 31-32). Evnen til selv-refleksivitet omhandler også autensitet, som innebærer at beskrivelsene i studien preges av ærlighet når det gjelder forskerens forforståelser, mål, og svakheter. Forskere som er ærlige ved å forklare styrker og svakheter i egen studie oppfattes som ekte, da det blir mulig for leseren å forstå hvorfor forskerne mener som de gjør (Tracy, 2010, s. 841-842). Vi er klar over at bakgrunnen vår kan påvirke fortolkningene våre av dokumentene fra fylkesnemnda. Vi har ulik faglig bakgrunn; en av oss er utdannet innenfor sosialt arbeid, og den andre er utdannet innenfor spesialpedagogikk. Dette har ført til gode diskusjoner, da vi har litt forskjellige innblikk og forståelser av fagfeltet. Vi er begge studenter på master i barnevern, og vil ha med oss forståelser, begreper, og teorier fra utdanningen. Ingen av oss har jobbet direkte i barneverntjenesten eller fylkesnemnda. Det vil derfor være sannsynlig at våre forståelser av dokumentene vil sannsynligvis være annerledes enn for dem som for eksempel har jobbet lenge i fylkesnemnda. Det at vi ikke er så farget av praksisfeltet kan være en styrke og bety at vi kan bidra med nyttig innsikt til fagfeltet. Det er også viktig å reflektere over at vi er påvirket av kulturen vi lever i, samt venner, familie, og samfunnet generelt. Vi bør derfor være oppmerksom på at vi har forskjellige forforståelser

gjennom hele prosessen, og vi bør være reflekssiv i forhold til at dette vil påvirke hvordan vi tolker dataene.

4.5.5 Kildekritiske vurderinger

Da det finnes et mangfold av kilder å velge mellom, er det viktig å utøve kildekritiske vurderinger før man benytter seg av kilder i et prosjekt. Tilgjengelighet er en av vurderingene som trekkes frem. Denne vurderingen omhandler at forskeren bør avklare i forkant av prosjektet om kildene er tilgjengelige eller ikke, og hvorvidt dette vil få konsekvenser for prosjektet. Dersom kilden ikke er tilgjengelig, vil det være vanskelig å få dataene som trengs for å svare på problemstillingen. Dette kan få konsekvenser ved at forskeren er nødt til å endre problemstillingen, eller ved at forskeren ikke får gjennomført undersøkelsen (Grønmo, 2016, s. 136). I vårt prosjekt er fylkesnemndsvedtakene tilgjengelig gjennom at vi logger oss på Lovdata PRO sin database. Selv om kun et fåtall av vedtakene blir publisert, og de er anonymisert og forkortet, vurderte vi at vi likevel ville få nok data til å svare på problemstillingen. Relevans er en annen vurdering som trekkes frem. Denne vurderingen henger sammen med tilgjengelighet ved at det som er tilgjengelig ikke nødvendigvis vil være relevant for problemstillingen (Grønmo, 2016, s. 136). Som forskere er vi nødt til å velge ut de mest relevante fylkesnemndsvedtakene blant alle som ligger tilgjengelig på Lovdata PRO. For å sikre oss de mest relevante vedtakene valgte vi å sette opp inklusjons- og eksklusjonskriterier (se avsnitt 4.4.2 *Avgrensning*). Den tredje vurderingen omhandler autensitet. Autensitet handler om at forskere må være sikre på at en kilde er ekte. Når man benytter dokumenter som kilde er det eksempelvis viktig å avklare at den som står som forfatter faktisk er den som har skrevet dokumentet. Til slutt finner man troverdighet, noe som omhandler om man kan ha tillit til dokumentet. Det er en mulighet for at dokumentene kan inneholde feilaktig informasjon, for å eksempelvis fremme parters interesser (Grønmo, 2016, s. 137). Forfatterne av fylkesnemndsvedtakene har i oppdrag å beskrive sakene reelt, og det er derfor sannsynlig at de ikke har oppgitt feilaktig informasjon om sakene. Dette er med på å øke autensiteten og troverdigheten til kildene vi har benyttet.

Når vi har søkt etter litteratur til forskningsgjennomgangen, har vi benyttet søkemotorer som er anbefalt av Universitetet i Bergen, slik som PsychInfo, Oria, Web of Science, og ERIC. Videre inkluderte vi kun artikler som var hyppig sitert, eller som var fagfelleverdert. Det er

ingen grunn til å tro at artiklene ikke er autentiske eller troverdig, da vi har satt kriterier og benyttet oss av anbefalte søkemotorer. Under søkene brukte vi ulike kriterium som ville øke artiklenes relevans, blant annet årstall, fagfelle vurdering, og ulike søkeord (se de ulike kriteriene under *3.1 Forskningsgjennomgang*). Vi har forsøkt å benytte oss av primærlitteratur så langt det lot seg gjøre, samt unngå sekundærlitteratur og annenhåndsreferering.

4.6 Analyse

Bøttcher et al. (2018, s. 17) forklarer at analyse er et kreativt og selvstendig arbeid som vil variere ut fra forskeren, fagfelt, teoretiske begreper, og data. Analyse benyttes for å svare på problemstillingen som forskeren har formulert i sin undersøkelse (Bøttcher et al., 2018, s. 17). Bowen (2009, s. 32) viser til at analysering av dokumenter starter med at forskeren først skimleser dokumentet, deretter leser dokumentet mer nøye, og til slutt tolker innholdet. Lynggaard (2015, s. 160) og Bowen (2009, s. 32) anbefaler en kombinasjon av tematisk analyse og innholdsanalyse når forskere skal analysere dokumenter. Innholdsanalyse omhandler at forskeren systematisk går gjennom dataene, og kategoriserer innhold som er relevant for å svare på problemstillingen. Tematisk analyse innebærer at forskeren ser etter utviklinger og mønstre i materialet som utgjør grunnlaget for temaene til kategoriene. Denne analysen innebærer at forskeren leser teksten på nytt med et mer fokusert blikk (Bowen, 2009, s. 32). I denne masteroppgaven har vi benyttet innholdsanalyse for å kategorisere dataene, og tematisk analyse for å finne mønstre og kjennetegn i dokumentene.

4.6.1 Kategorisering

Grønmo (2016, s. 179) forklarer at en forsker under datainnsamlingen bør kategorisere relevant innhold i dokumentet. Under kategoriseringen tolker forskeren innholdet i tekstene opp mot problemstillingen og annet innhold. Her kan forskeren starte med å identifisere hvilke fellestrekk de ulike tekstutdragene har, og å sette de sammen i kategorier. Noen studier vil ha kategorier bestemt på forhånd, mens andre må lese gjennom dokumenter før kategoriene bestemmes. Kategoriseringen skal hjelpe forskeren med å belyse problemstillingen (Grønmo, 2016, s. 179-180). Utgangspunktet for å utvikle kategorier og temaer var å få frem hvilken informasjon som fremkom om barnas kulturelle bakgrunn, barnas medvirkning, hvordan fylkesnemnda vurderte barnas uttalelser, samt synliggjøring av

barnas rettigheter. Vi startet med å skimlese gjennom alle vedtakene for å få et innblikk i hvordan vedtakene var bygd opp, og hvilken informasjon de inneholdt. Deretter plukket vi ut ti tilfeldige saker fra utvalget vårt for å lese de mer nøye. Her så vi etter mønster og likheter mellom fylkesnemndsvedtakene, noe som la grunnlaget for kategoriene som ble benyttet. Dette førte til at vi videre utviklet flere temaer basert på likhetstrekkene. Kategoriene og temaene endret seg etter hvert som vi analyserte vedtakene, og vi endte til slutt opp med to hovedkategorier: 1. *Fylkesnemndas forståelse og vurderinger knyttet til kulturell bakgrunn* og 2. *Barnets stemme i vedtak om omsorgsovertakelse*. Hovedkategoriene fikk følgende underkategorier:

1. Fylkesnemndas forståelse og vurderinger knyttet til kulturell bakgrunn

- a. Kulturell bakgrunn sin plass i fylkesnemndas vurderinger
- b. Betydning av relasjon til biologisk familie for å ivareta barnets kulturelle bakgrunn
- c. Fosterhjemmet/barneverntjenesten forventes å ivareta barnets kulturelle bakgrunn etter plassering
- d. Når kulturelle faktorer og praksiser øker bekymringen for omsorgssvikt
- e. Kulturelle praksiser og beskrivelser av kulturforskjeller som fremkommer i vedtakene
- f. Tilnærmet ingen referanser til barnets kulturelle bakgrunn

2. Barnets stemme i vedtak om omsorgsovertakelse

- a. Barnets stemme sin plass i vedtakene
- b. Hvordan barnets stemme fremkommer i vedtakene
- c. Barnas uttalelser og ønsker
- d. Synliggjøring av barnets stemme i fylkesnemndas vurderinger
- a. Barnet ønsker ikke å uttrykke seg selv til fylkesnemnda eller gjennom en talsperson
- e. Tilnærmet ingen referanser til barnets medvirkning

For å kategorisere vedtakene benyttet vi en skylagring (Onedrive), hvor vi opprettet mapper for hver kategori, og deretter mapper for alle årstallene (2017-2020). Under disse mappene

laget vi word-dokumenter der vi kunne lime inn relevante tekstutdrag knyttet til temaene våre. Etter dette startet vi å analysere de 21 vedtakene grundig, og limte inn relevante tekstutdrag og likhetstrekk som belyste temaene. For å vise hvilke tekstutdrag som tilhørte hvilken kategori og tema, benyttet vi fargekoder i vedtakene.

4.7 Forskningsetiske refleksjoner

«Begrepet forskningsetikk viser til et mangfold av verdier, normer og institusjonelle ordninger som bidrar til å konstituere og regulere vitenskapelig virksomhet» (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2018, s. 5). Krumsvik (2014) påpeker at forskningsetikk er nødvendig i all forskning, da det tidligere har blitt utført mye tvilsom forskning som har skadet mennesker. I vårt prosjekt har vi utført en kvalitativ dokumentanalyse av fylkesnemndsvedtak som er aidentifisert. Dette vil si at navn, stedsnavn, navn på foreldre, navn på fylkesnemndas medlemmer, og fødselsdato (med unntak av alder på barna) er erstattet med tall og bokstaver (eksempelvis B, født xx.xx.2005, bosatt i X). De eneste opplysningene som kommer frem av dokumentet er hvilken fylkesnemnd som har behandlet saken, samt navnet på nemndleder (forfatteren av dokumentet). Det var ikke nødvendig for oss å sende inn søknad til Norsk senter for Forskningsdata (NSD.no) da vi ikke behandlet sensitive personvernopplysninger. Selv om vedtakene er aidentifisert vil det være viktig at vi som forskere tenker over hvordan vi omtaler sakene i vår masteroppgave. Noen formuleringer kan virke krenkende og diskriminerende for andre som leser masteroppgaven, og vi bør derfor være kritiske til hvilke begreper som benyttes når vi omtaler barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn. Selv om vi retter et kritisk blikk mot fylkesnemndsvedtakene, vil det være viktig at vi viser respekt for myndighetsorganet i våre beskrivelser. I forkant av denne masteroppgaven satt vi oss godt inn i forskningsetikk, og hvilke hensyn vi måtte ta.

Grønmo (2016, s. 32-33) forklarer at forskningsetikk innebærer originalitet, ydmykhet, og redelighet. Originalitet omhandler at forskeren under sin studie bør komme med ny kunnskap på feltet, samt at man ikke skal kopiere andres verk, eller gi ut samme resultat som tidligere studier. Med ydmykhet menes det at forskeren skal gi uttrykk for hvilke begrensninger han eller hun har i sin studie og faglige kompetanse (Grønmo, 2016, s. 32-33). I masteroppgaven har vi gjort rede for selv-refleksivitet, noe som også omfatter våre begrensninger på faglig

kompetanse. Redelighet omhandler at forskeren bør være sannferdig i sin forskning (Grønmo, 2016, s. 32-33). I vår masteroppgave har vi undersøkt hvilken kunnskap som finnes i Norge fra før innenfor fagfeltet vi var interessert i. Vi fant lite forskning angående fylkesnemndas forståelse og vektlegging av begrepene kultur og medvirkning når det omhandler omsorgsovertakelse av barn med etnisk minoritetsbakgrunn, og da spesielt knyttet til fylkesnemndsvedtak i perioden 2017-2021. Masteroppgaven vår vil sannsynligvis bidra med god og nyttig kunnskap på feltet.

Videre er det viktig at forskere utøver god kildehenvisning, og unngår å plagiere andres arbeid. Plagiering skjer når forskere kopierer inn andres tekst i sitt dokument, og utgir det som eget verk uten å sitere den originale forfatteren. Dette er et problem som har vært særlig fremtredende de siste årene, trolig på grunn av tilgjengeligheten til internett (Grønmo, 2016, s. 33). I masteroppgaven har vi anvendt refereringsstilen APA7th (American Psychological Association, 7th edition), samt fulgt anbefalingene til kildekompasset.no og sokogskriv.no.

5 Presentasjon av funn

I denne delen av masteroppgaven vil vi presentere hovedfunnene som vi har kommet frem til ved å analysere de 21 fylkesnemndsvedtakene som utgjør utvalget vårt. Funnene bidrar til å belyse problemstillingen vår, som har som hensikt å undersøke hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger kultur og medvirkning ved fosterhjems plassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Sitatene i masteroppgaven er ikke korrigert, da vi har sitert direkte fra vedtakene for å belyse underkategoriene. Alle sitat er enten merket med anførselstegn, eller står i innrykk. Først vil vi beskrive kjennetegn med vedtakene. Deretter vil vi presentere funn knyttet til underkategoriene med underbyggende sitater fra vedtakene. For fullstendig oversikt over hovedkategoriene og underkategoriene se *4.6.1 Kategorisering*.

5.1 Kjennetegn med vedtakene

Kultur og medvirkning er stort sett nevnt i de fleste fylkesnemndsvedtakene. Alle vedtakene har til felles at det foreligger en begjæring om omsorgsovertakelse og plassering i fosterhjem etter § 4-12 og § 4-22 i barnevernloven. Et annet fellestrekk er at barna har en etnisk minoritetsbakgrunn, der en eller begge foreldrene har immigrert til Norge, eller at barnet selv har immigrert til Norge. Det fremkommer sjeldent informasjon om hvilket land barnet og familien kommer fra. Landet var som oftest anonymisert, eksempelvis: «Mor og far er fra et afrikansk land» (FNV-2017-122-TEL, s. 3). Informasjon knyttet til den kulturelle bakgrunnen fremkom ofte ved at nemnda viste til at barnet hadde en annerledes etnisitet, religion, eller språk enn etnisk norske barn. Vedtakene er fra årene 2017-2020 (se tabell 3 *Antall vedtak etter årstall*). Av de 21 vedtakene ble 17 begjæringer om omsorgsovertakelse tatt til følge, mens fire begjæringer om omsorgsovertakelse ikke ble tatt til følge. I to av vedtakene var de biologiske foreldrene enig i fosterhjems plassering av barna (FNV-2018-50-BUS; FNV-2019-60-ROG). Det var totalt 33 barn representert i vedtakene, der det yngste barnet var ett år, mens det eldste barnet var 17 år. Av de 33 barna ble 27 plassert i fosterhjem, mens de resterende seks ble tilbakeført til biologiske foreldre.

2017	2018	2019	2020	Antall
7 vedtak	4 vedtak	7 vedtak	3 vedtak	21 vedtak

Tabell 3: *Antall vedtak etter årstall.*

Ti av vedtakene omhandlet flere barn, mens det i 11 av vedtakene kun omhandlet ett barn. I vedtakene som omhandlet flere barn var det alltid snakk om en søskenflokk med enten to (syv vedtak) eller tre (tre vedtak) barn. I én av sakene (FNV-2017-410-OPP) var det uenighet i fylkesnemnda om hva som var den riktige beslutningen for barna. Mindretallet i dette vedtaket bestod av ett alminnelig medlem. I de resterende vedtakene var beslutningene enstemmig av alle medlemmene i fylkesnemnda. Vi har laget en oversiktstabell over alle fylkesnemndsvedtakene med informasjon om årstall, antall barn, alder på barna, hvilken fylkesnemnd som har behandlet saken, og slutningen til fylkesnemnda (se tabell 1 *Oversikt over fylkesnemndsvedtak* i vedlegg).

5.2 Kulturell bakgrunn

I denne delen av masteroppgaven vil vi presentere funn knyttet til fylkesnemndas forståelse og vektlegging av barnas kulturelle bakgrunn, samt synliggjøring av barnas rett til kontinuitet av kulturell bakgrunn. Funnfremstillingen er organisert etter hovedkategoriene og underkategoriene (se 4.6.1 Kategorisering).

5.2.1 Kulturell bakgrunn sin plass i fylkesnemndas vurderinger

Vi fant at fylkesnemnda i de fleste vedtakene henviste til lovparagrafer som omhandlet barnets kulturelle bakgrunn. Over halvparten av vedtakene (14) hadde referanser til barnevernloven (1992) § 4-15, som omhandler valg av plasseringssted, og at det skal tas hensyn til barnets kulturelle, etniske, religiøse, og språklige bakgrunn ved valg av plasseringssted: «Ved vedtak om omsorgsovertakelse skal fylkesnemnda ta stilling til plasseringsalternativ, jf. barnevernloven § 4-14 og § 4-15» (FNV-2017-204-OSL, s. 6; FNV-2017-1138-OST, s. 12; FNV-2020-145-FRO, s. 16). Lignende sitat fant vi i FNV-2020-36-FHS (s. 16): «I det som er nevnt over ligger at nemnda mener fosterhjems plassering er det riktige for begge barna, jf. bvl § 4-14 og § 4-15». Vi fant at det kun var ett vedtak som hadde henvisninger til barnekonvensjonen artikkel 30, som fastslår at barn med etnisk minoritetsbakgrunn har rett til å leve i pakt med sin kultur: «Barnekonvensjonen artikkel 30 fastsetter at barn som tilhører en etnisk, religiøs eller språklig minoritet, ikke skal nektes retten til å leve i pakt med – «enjoy» – sin egen kultur» (FNV-2019-155-MRO, s. 11). Vi fant ingen lovhenvisninger til barnekonvensjonen artikkel 20, som fastslår at det skal tas hensyn

til kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn i de tilfellene det er nødvendig med en omsorgsovertakelse. Et annet funn var at syv av vedtakene ikke hadde noen henvisninger til lovparagrafer i barnevernloven eller barnekonvensjonens artikler som omhandler hensynet til kontinuitet av barnets bakgrunn. Se tabell 2 *Lovhenvisninger i fylkesnemndsvedtak (2017-2020)* i vedlegg for fullstendig oversikt over lovhenvisninger i fylkesnemndsvedtakene. Det kan se ut til at fylkesnemnda i større grad enn forventet henviste til barnevernloven fremfor barnekonvensjonen når det omhandlet barnets rett til kontinuitet av kulturell bakgrunn.

Vi fant tre fylkesnemndsvedtak hvor nemnda konkret viste til at de hadde tatt hensyn til barnas kulturelle bakgrunn i sine vurderinger: «Nemnda har vurdert barnas behov for å beholde kjennskap til sin kultur, og til det språket mor har snakket med dem» (FNV-2017-204-OSL, s. 10). I et annet vedtak fremkommer en lignende vurdering: «Nemnda har ved vurderingen vektlagt hensynet til As egen identitet, herunder hennes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn samt hennes sårbarhet og behov for omsorg, beskyttelse og utvikling» (FNV-2018-69-TRO, s. 7). I FNV-2020-145-FRO (s. 6) fremkommer hensynet til kontinuitet av kulturell bakgrunn slik i fylkesnemndas vurderinger:

Saken har videre et kulturelt aspekt, der A og mor blant annet har en annen etnisk, språklig og kulturell bakgrunn enn norsk. Fylkesnemndas vurdering tar dermed også utgangspunkt i at det vil være best for A å få praktisere sin kultur og sitt språk, og leve i pakt med andre som har samme bakgrunn som han selv.

Vi fant videre at nemnda i fire vedtak så ut til å reflektere rundt kulturell matching: «Barneverntjenesten opplyser at det er funnet fosterhjem til barna hos en kristen, afrikansk familie i et nabofylke. En plassering vil derfor ikke medføre store omkostninger i form av tapt kjennskap til foreldrenes morsmål eller kulturell og etnisk bakgrunn» (FNV-2017-122-TEL, s. 12). Lignende funn fant vi i FNV-2017-331-OPP (s. 17), der det var spørsmål om å sette inn avlastningshjem for barnet:

Hun (beredskapsmoren) vurderes til å være omsorgsfull, sensitiv, bestemt og trygg. Hun har det lille ekstra som mor mangler og som gjør at E vurderes til å være en «god match» som avlastningshjem for jenta. De har også en relasjon fra før, som gjør

situasjonen gunstig. De er også begge opprinnelige utlendinger. De har en del felles kulturelt, sosialt og emosjonelt.

I et annet vedtak fant vi at nemnda viste til at barneverntjenesten skulle ta hensyn til barnets kulturelle bakgrunn ved valg av plasseringssted:

Nemnda minner om at barneverntjenesten skal ta hensyn til Jentes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn når plasseringssted velges, jf. bvl § 4-14 første ledd annet punktum. De aktuelle fosterforeldrene må orienteres om at disse hensynene er viktige for jentens utvikling, selvfølelse og identitet. (FNV-2019-189-HSF, s. 8)

I utvalget vårt savnet vi at fylkesnemnda i større grad viste til barnets kulturelle bakgrunn, og betydningen av kulturell matching i sine vurderinger. Vi fant at når nemnda viet plass til å beskrive kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn eller betydningen av kulturell matching, var de, slik vi ser det, inngående i sine beskrivelser. Det kan se ut til at nemnda i disse vedtakene tok hensynet til kontinuitet av kulturell bakgrunn på alvor.

5.2.2 Betydningen av relasjon til biologisk familie for å ivareta barnets kulturelle bakgrunn

Vi fant i åtte av vedtakene at fylkesnemnda vurderte at det var viktig å opprettholde en relasjon til den biologiske familien for å ivareta barnets kulturelle bakgrunn (se for eksempel FNV-2017-122-TEL; FNV-2017-204-OSL; FNV-2019-60-ROG). I FNV-2017-122-TEL (s. 13) påpekte eksempelvis fylkesnemnda, i spørsmålet om samvær, at: «Det må også tas høyde for at barna på grunn av sin minoritetsbakgrunn i større grad enn etnisk norske barn vil kunne ha behov for å re-etablere en normalisert kontakt med sin biologiske familie når de blir voksne». I FNV-2020-145-FRO (s. 15) vurderte fylkesnemnda at:

(...) det vil være best for A å få praktisere sin kultur og sitt språk, og leve i pakt med andre som har samme bakgrunn som han selv. At han får mulighet til å opprettholde viktige familierelasjoner, herunder bo sammen med sine søsken (...).

Lignende funn fant vi i FNV-2019-60-ROG (s. 8): «Det er viktig at barnet gis mulighet til å opprettholde relasjonen til mor og søsken, samt opprettholde og bevare sin etniske, kulturelle og språklige bakgrunn».

Vi fant at nemnda i noen vedtak fastsatte et høyt antall samvær mellom foreldre og barn for å ivareta barnets kulturelle bakgrunn. I to av vedtakene fant vi at nemnda åpnet for muligheter for å forlenge samvær for å kunne delta på aktiviteter som kunne være med på å styrke barnets kjennskap til sin kulturelle bakgrunn: «(...) dersom samværene skal være aktivitetsbaserte, som f.eks. turer, matlaging eller fletting av hår, bør timeantallet utvides i samsvar med forventet lengde på aktiviteten» (FNV-2019-189-HSF, s. 9). Lignende vurderinger fant vi i FNV-2018-50-BUS (s. 8) hvor fylkesnemnda vektla at: «Det må også åpnes for noe ekstra samvær ved høytider som er viktig for familiens kultur og religion». Vi tolker disse funnene som at nemnda primært vurderte at kjennskap til kulturell bakgrunn best ble ivaretatt sammen med den biologiske familien, og hovedsakelig gjennom samvær.

I ett av fylkesnemndsvedtakene (FNV-2019-134-TEL) har fylkesnemnda vurdert at kultur ivaretas best hvis barnet blir boende hos den biologiske familien, og familien fikk medhold i saken. Fylkesnemnda vurderte ut ifra vitneutsagnene at foreldrene var omsorgsfulle, oppmerksomme, og kjærlige mot barna. Fylkesnemnda har blant annet vurdert at foreldrenes vold mot egne barn kan kategoriseres som oppdragervold, og at voldens intensjon er grensesetting, ikke skade. Dette fremgår av utdraget nedenfor:

Det er ikke tilbudt noen bevisførsel for fylkesnemnda med hensyn til om vold mot barn i oppdragelsesøyemed er vanlig i Æ kultur. Men i den grad vold har funnet sted i denne familien, er det grunn til å tro at det er snakk om noe foreldrene bruker i grensesettingssituasjoner, jfr. Bs uttalelse om fars reaksjon på at storebror slår, samt uttalelsen i avhøret om at dette skjer når guttene «gjør rampete ting». (FNV-2019-134-TEL, s. 10)

Slik vi ser det virker det som om fylkesnemnda i denne saken har vurdert at foreldrene er mottakelige for veiledning i hvordan de kan håndtere grensesettingssituasjoner, og at kulturell bakgrunn best ivaretas sammen med familien (se FNV-2019-134-TEL, s. 12). I fylkesnemndsvedtaket har nemnda tatt med i vurderingen at foreldrenes prosessfullmektige har problematisert hvordan et fosterhjem vil kunne ivareta barnas kulturelle bakgrunn og identitet:

(...) hvordan en fosterhjems plassering vil kunne ivareta barnas kulturelle identitet, herunder deres kjennskap til foreldrenes morsmål. I Å er barna en del av et større Æisk miljø med utgangspunkt i baptistmenigheten. Fylkesnemnda er enig i at også

dette aspektet må tas i betraktning ved spørsmålet om en omsorgsovertakelse faktisk vil være til barnas beste. (FNV-2019-134-TEL, s. 12)

I ett av fylkesnemndsvedtakene fant vi at barnet uttrykte et ønske om å være mest mulig norsk, men fylkesnemnda vurderte at kontakt med familien var betydningsfullt for å bevare kontinuitet av kulturell bakgrunn: «Selv om gutten nå gir inntrykk av å ville være mest mulig norsk, vil det likevel trolig være nyttig for ham i et lengre perspektiv å opprettholde visse bånd til sin etniske opprinnelseskultur» (FNV-2017-260-TEL, s. 11). Slik vi tolker det, kan det se ut til at nemnda var opptatt av kontinuitet av kulturell bakgrunn i et langsiktig perspektiv, selv om barnet ikke ønsket det selv på daværende tidspunkt.

5.2.3 Fosterhjemmet/barneverntjenesten forventes å ivareta barnets kulturelle bakgrunn etter plassering

Selv om det ser ut til at biologisk familie stort sett fikk hovedansvaret for kontinuitet av kulturell bakgrunn, fant vi at nemnda i fem vedtak understrekte fosterhjemmets og barneverntjenestens ansvar for ivaretagelse av kulturell bakgrunn (se eksempelvis FNV-2020-197-FTR; FNV-2019-156-TEL). Ett av barna fikk ikke samvær med foreldrene, der nemnda «(...) har lagt avgjørende vekt på hennes nåværende behov når det etter en samlet vurdering konkluderes med at samværsfastsettelse i strid med As ønske innebærer en urimelig belastning for henne, i strid med hennes beste» (FNV-2020-197-FTR, s. 11). I dette vedtaket fant vi at fylkesnemnda vurderte, slik vi ser det, at fosterhjemmet kunne ivareta barnets kulturelle bakgrunn på en god måte: «(...) As behov for kontakt med sin etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn er godt ivaretatt i beredskapshjemmet, som er tiltenkt oppgaven som fosterhjem, har også vært med i helhetsvurderingen» (FNV-2020-197-FTR, s. 11). I FNV-2019-156-TEL fikk barna samvær med foreldrene, men samværets omfang ble satt lavt for å beskytte barna mot belastninger. I dette vedtaket fant vi at fylkesnemnda ga ansvaret for å videreføre barnets kulturelle bakgrunn til de som skulle ivareta barnet i det daglige:

Barna vil få en begrenset kontakt med foreldrene og med den øvrige biologiske familien i den tiden de er plassert. Begge foreldrene er av Å opprinnelse, og det vil kreve særlige tiltak for å hjelpe barna med å lære om sin etniske bakgrunn og

identitet. Fylkesnemnda oppfatter dette som en del av omsorgsoppgaven til de som skal ivareta barna i det daglige. (FNV-2019-156-TEL, s. 13)

Et annet funn var at fylkesnemnda i ett av vedtakene vurderte at det var barneverntjenesten som skulle ha ansvaret for å tilrettelegge for kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn:

Barneverntjenesten har et stort ansvar etter enhver omsorgsovertakelse, og dette ansvar blir ekstra viktig i en sak med de kultur- og språkulikheter som gjelder her. Gjennom målrettet arbeid vil barnas identitet og kultur lettere kunne ivaretas, noe som er viktig og et ansvar som påhviler det offentlige. (FNV-2020-36-FHS, s. 16)

Vi fant også i to vedtak at nemnda begrunnet at det både var fosterhjemmet og barnevernet sitt ansvar å tilrettelegge for at barnet skulle beholde kjennskap til sin kulturelle bakgrunn:

Det er opplyst at barna forstår mors språk, men de svarer henne på norsk. For å opprettholde barnas forståelse av språket og utviklingen av det, ville det være nødvendig med svært hyppige samvær. Barnas behov for trygghet og omsorg er etter nemndas vurdering viktigere enn å opprettholde språkkunnskapen. Kjennskap til andre deler av mors kultur vil også et fosterhjem kunne tilrettelegge for dersom barna ønsker det. Nemnda forutsetter at barnevernet bidrar til å sørge for at kulturaspektet blir ivaretatt. (FNV-2017-204-OSL, s. 10)

I det andre vedtaket fremgår det at fosterhjemmet fikk hovedansvaret for å opprettholde barnas kjennskap til egen kultur og religion. Det fremgår også at barneverntjenesten har ansvar for å legge til rette for søskensamvær:

Når det gjelder det kulturelle aspektet og hensynet til å kunne leve i pakt med egen kultur og religion, legger nemnda til grunn at barnas fosterhjem vil legge til rette for dette. Videre vil barna kunne praktisere sitt morsmål i søskensamvær. Alle barna har uttrykt ønske om å treffe hverandre og fylkesnemnda legger til grunn at barneverntjenesten vil tilrettelegge for søskensamvær, så fremt dette vurderes ikke å utgjøre noen risiko for barna. (FNV-2019-155-MRO, s. 13)

Slik vi tolker det, kan det se ut til at nemnda var opptatt av at barnet skulle opprettholde kjennskap til sin kulturelle bakgrunn, selv om de vurderte at det, i noen tilfeller, kunne være

skadelig for barnet å ha hyppig kontakt med biologiske foreldre og øvrig familie. Dette førte, slik vi ser det, til at ansvaret for å opprettholde barnets kjennskap til kulturell bakgrunn hvilte på det offentlige. Dette kan tyde på at nemnda tar kontinuitetshensynet alvorlig i de fleste vedtakene. Videre så det ut til at nemnda så på søskensamvær som viktig for å opprettholde kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn.

5.2.4 Når kulturelle faktorer og praksiser øker bekymringen for omsorgssvikt

Vi fant at fylkesnemnda i seks av vedtakene uttalte at ulike kulturelle faktorer økte bekymringen for omsorgssvikt (se eksempelvis FNV-2017-410-OPP; FNV-2018-98-AGD; FNV-2019-267-FOS). Ett funn var at fylkesnemnda i fire av vedtakene begrunnet omsorgsovertakelse med at foreldrene benyttet straff i form av oppdragervold og/eller fysiske krenkelser i oppdragelsen:

Det har kommet frem at foreldrene har brukt oppdrager vold i Utlandet, og far har brukt vold mot B ved et tilfelle i Norge. (...) De erkjenner ikke å ha gjort noe feil overfor henne. De viser således liten evne til å ta B sitt perspektiv og forstå hennes situasjon. Det er mulig deler av dette skyldes kulturelle forhold og vansker i kommunikasjonen med barneverntjenesten slik at forholdene på sikt kan endre seg. Nemnda skal imidlertid vurdere forholdene i dag. (FNV-2019-267-FOS, s. 13)

I et annet vedtak begrunnet fylkesnemnda bruken av oppdragervold slik:

Selv om nemnda ikke anser volden for grov eller omfattende, er den like fullt uakseptabel og egnet til å skape en frykt for at foreldrene igjen vil kunne ty til vold dersom A ikke innordner seg familiens regler og forventninger. (FNV-2018-69-TRO, s. 6)

I FNV-2017-410-OPP (s. 13) uttalte flertallet i nemnda at det var sannsynliggjort at foreldrene hadde utsatt barna for straff som blir ansett som ulovlig i Norge:

Flertallet finner det klart sannsynliggjort at foreldrene, i hovedsak far, har utsatt begge barna, men særlig B, for represalier og fysiske avstraffelser av en art og en karakter som må anses som uakseptable og klart ulovlig i Norge i dag. (...) Slik foreldrene beskriver dette, er det såkalt «oppdragervold», som ifølge foreldre og private vitner er nokså vanlig i Utlandet.

Videre fant vi i FNV-2018-69-TRO (s. 6) at fylkesnemnda uttalte seg om at det var sannsynlig at barnet hadde opplevd fysiske krenkelser og vold fra familiemedlemmer: «Fylkesnemnda finner det klart sannsynliggjort at A er utsatt for fysiske krenkelser slik hun har beskrevet. (...) Fylkesnemnda finner det også sannsynliggjort at også B har utsatt A for vold, noe han har erkjent i avhør». Vi fant i ett fylkesnemndsvedtak at flertallet i nemnda uttalte seg om kulturelle praksiser som kan oppleves som krenkende for barna:

Når det gjelder den beskrevne «knelingen» som det er vist til, er dette ifølge forklaringen fra foreldrene og som støttes opp av vitner, en vanlig måte å vise anger på, og anvendes som en måte å vise dette på. Denne formen som i norske øyner fremstår som klart krenkende, må etter nemndas syn likevel vurderes i lys av denne familiens kulturelle tilhørighet. Det er imidlertid vist til at denne «knelingen» kunne vare opp til en time, noe som etter flertallet syn, ikke kan sidestilles med å bli henvist til å gå på rommet, slik det blir vist til fra privat parts side. Etter flertallet syn fremstår det mer som en fysisk avstraffelse i tillegg til å ha karakter av krenkelse. (FNV-2017-410-OPP, s. 13)

I samme vedtak fant vi at flertallet i nemnda stilte seg undrende til farens vaskerutiner av barna: «Selv om det legges til grunn at hygienen i Utlandetesisk kultur er annerledes, er det etter flertallets syn påfallende at vaskerutiner av underlivet til B flere ganger daglig er nødvendig, slik far har forklart for nemnda» (FNV-2017-410-OPP, s. 14). Vi så at nemnda tok hensyn til det kulturelle aspektet når det omhandlet enkelte kulturelle praksiser, men det virket som om de stilte seg undrende til i hvilken grad dette hadde sammenheng med kulturell bakgrunn.

Ett vedtak skilte seg ut ved at fylkesnemnda uttalte seg om at det var en reell fare for at barnet ved tilbakeføring eller samvær med mor sto i fare for æresrelatert vold, og i verste fall drap: «For As del finner nemnda det også klart at det foreligger en reell og aktuell fare for alvorlige æresrelatert vold, og muligens også drap, dersom mor blir kjent med hennes bosted» (FNV-2019-155-MRO, s. 11). Videre fant vi i det samme vedtaket at fylkesnemnda viste til en tidligere politianmeldelse som handlet om at datteren brøt med familiens ære og religion: «Etter hvert så fortalte datteren at moren var sint fordi hun hadde mistet jomfrudommen. De er muslimske og opprinnelig fra V derfor så handlet dette om ære og religion. Derfor var

moren så sint (...)» (FNV-2019-155-MRO, s. 7-8). Ut ifra hvordan vi tolker funnene, ser det ut til at nemnda alltid tar utsagn om vold og krenkelser mot barn på alvor. Vi så at nemnda tok hensyn til at familiene hadde en annen kulturell bakgrunn når det omhandlet oppdragervold, men de viste til at vold mot barn er uakseptabelt i barneoppdragelsen og ulovlig i Norge. Slik vi tolker det sto dermed barnets rett til beskyttelse høyere enn kontinuitet av kulturell bakgrunn i disse sakene.

I flere vedtak (eksempelvis FNV-2017-410-OPP; FNV-2018-98-AGD; FNV-2019-156-TEL; FNV-2019-155-MRO) fant vi uttalelser fra nemnda knyttet til at barnets behov for omsorg, beskyttelse, utvikling, og utdanning er overordnet uavhengig av kulturell bakgrunn: «Det klare utgangspunktet er at alle barn har krav på beskyttelse mot vold og overgrep, uavhengig av kulturell bakgrunn. Vold i oppdragelsen er derfor helt uakseptabelt» (FNV-2017-410-OPP, s. 13). Vi fant at fylkesnemnda i noen saker uttalte seg om at barnets behov for utdanning og utvikling måtte veie tyngre enn andre hensyn: «As behov for omsorg og beskyttelse, samt hans behov for utdanning og sosial utvikling, må veie tyngre enn hans behov for å opprettholde sin etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, ved å bo hos mor» (FNV-2018-98-AGD, s. 9). Lignende funn fant vi i FNV-2019-156-TEL (s. 13): «Samlet sett har nemnda kommet til at barnas sårbarhet, deres behov for omsorg og beskyttelse, og viktigheten av å sikre dem en forsvarlig situasjon med tanke på helse, utdanning og utvikling, må veie tyngst» (FNV-2019-156-TEL, s. 13). I ett vedtak uttalte nemnda seg om at barn som har vært utsatt for vold i sine første leveår hadde særlige omsorgsbehov og måtte beskyttes: «Som et prematurt født barn som har opplevd vold og brudd i relasjoner i første leveår, må B anses for å ha særlige omsorgsbehov i form av sensitive og stabile voksne (...)» (FNV-2019-156-TEL, s. 10). Slik vi tolker det kan det se ut til at nemnda, i noen tilfeller, satte barnets utviklingsbehov høyere enn behovet for kontinuitet av kulturell bakgrunn i de sakene der det var en bekymring for skjevutvikling hos barnet.

Vi fant i tre saker at fylkesnemnda uttalte seg om at barna var utsatt for sosial kontroll og sosial isolasjon. I FNV-2018-69-TRO (s. 6) uttalte nemnda seg om at barnet hadde fortalt om sosial kontroll:

A har imidlertid både til helsesøster, lærer og i tilrettelagt avhør forklart at hun ikke fikk være sammen med venner, at hun ble nektet å dra på besøk til jevnaldrende og at hun ikke fikk lov til å bruke sosiale medier.

I samme vedtak fant vi at nemnda inkluderte vitneutsagn angående foreldrenes sosiale kontroll av barnet i sine vurderinger:

As lærer forklarte i nemnda at A aldri har deltatt på skoleavslutninger eller andre arrangementer i skolens regi. Da klassen for en tid tilbake skulle til Y for å se et teaterstykke, kontaktet læreren As far og ba om hun måtte få bli med. A fikk da lov til å bli med forutsatt at det ble lagt til rette for at hun kunne få tid til bønn og at hun ble kjørt hjem. (FNV-2018-69-TRO, s. 6)

Lignende funn fant vi i FNV-2018-98-AGD (s. 8), der nemnda uttalte seg om sosial isolasjon slik:

Nemnda legger til grunn at mor har holdt A borte fra skolen i nesten hele skoleåret 2017/2018. Frem til han ble akutt plassert 15.05.2018, var han bare på skolen ca. 20 – 25 dager totalt. (...) A har vært hjemme på bopel sammen med mor, når han ikke har vært på skolen. Han har i stor grad vært isolert fra omgang med andre barn.

Ett funn som skilte seg fra de andre vedtakene omhandlet nemndas bekymring om at det var inngått en forlovelse mellom et barn og en fetter i familien:

På bakgrunn av As og foreldrenes forklaringer i nemnda, finner nemnda det sannsynliggjort at det var inngått en «forlovelse» – en avtale mellom As far og en av mors brødre om at A skulle gifte seg med en jevnaldrende fetter på morssiden. (FNV-2018-69-TRO, s. 7)

Videre fant vi at nemnda uttrykte bekymringer om at det var en reell fare for at barnet skulle bli giftet bort: «Da A ble akutt plassert forelå mistanke om at en reise til Å var nært forestående og det var planlagt ekteskapsinngåelse mellom A og fetteren på denne turen» (FNV-2018-69-TRO, s. 8).

Vi fant i ett vedtak at nemnda uttalte seg om reaksjonene barna kunne få for å ikke innordne seg familiens regler: «Hun (B) fortalte også at verken hun A fikk gå i bukser og at moren hadde blitt sint da hun oppdaget at B hadde tatt vaksine mot livmorhalskreft» (FNV-2019-

155-MRO, s. 8). FNV-2018-98-AGD (s. 9) skilte seg ut ved at fylkesnemnda uttalte at videreføring av mors kultur til barnet var problematisk grunnet skremmende utsagn:

Det fremstår også som uklart for nemnda hvilke positive sider ved sin kultur mor klarer å bringe videre til A, slik situasjonen er nå. Flere av tolkene som har bistått mor i Norge, har vært svært opprørt og tatt avstand fra hennes utsagn om hva hennes kultur innebærer. (FNV-2018-98-AGD, s. 9)

Slik vi tolker det tok nemnda barnas uttalelser, og andre instansers bekymringer angående foreldrenes sosiale kontroll og isolasjon av barna på alvor. Det ser ut til at nemnda i stor grad stolte på barnet når det omhandlet uttalelser angående sosial kontroll og isolasjon. Slik vi ser det kan det være vanskelig for nemnda å vurdere omfanget av kontrollen og isolasjonen som barna har vært utsatt for, og i hvilken grad dette skal vektlegges som et argument for omsorgsovertakelse.

5.2.5 Kulturelle praksiser og beskrivelser av kulturforskjeller som fremkommer i vedtakene

I tre av vedtakene fant vi at fylkesnemnda beskrev ulike kulturelle praksiser i omtale av barnets kulturelle bakgrunn (FNV-2017-331-OPP; FNV-2017-1138-OST; FNV-2017-173-BUS). I ett av vedtakene fant vi lite referanser til kulturell bakgrunn, men det så ut til at nemnda trakk frem beskrivelser fra barnehagen angående kulturelle praksiser: «Barnehagen har også beskrevet at mor høsten 2015 skiftet stil, hun gikk ikke lenger med hijab og tradisjonell drakt» (FNV-2017-1138-OST, s. 11). I et annet vedtak refererte nemnda til kulturelle praksiser og kulturforskjeller når fysiske avstraffelser/grensesetting og frykten for barnevernet ble omtalt i vedtaket:

Foreldrene bestrider at de har utsatt barna for vold, men erkjenner samtidig at barnas forklaringer og opplevelser kan ha sammenheng med deres oppdragerstil. De har inngående beskrevet at de i dag, etter å ha mottatt veiledning, ser at de ikke har møtt barna på hensiktsmessige måter. De har forklart seg om mye bruk av konsekvensstrategier i form av at barna sendes på rommet, fratas goder mv. (FNV-2017-173-BUS, s. 9)

Foreldrene i vedtaket motsatte seg lenge hjelpetiltak fra barnevernet, og bakgrunnen: «(...) var en betydelig frykt for barneverntjenesten, blant annet med bakgrunn i hva de hadde hørt fra andre i det Utlandske miljøet» (FNV-2017-173-BUS, s. 9). Det kan se ut til at nemnda i de to vedtakene i større grad beskrev kulturelle praksiser og kulturforskjeller generelt,

fremfor å vise til viktigheten av kontinuitet av barnas kulturelle bakgrunn. I FNV-2017-331-OPP (s. 12) viser fylkesnemnda til kulturforskjeller ved å omtale barnet i saken på følgende måte:

A er fra Utlandet. Begge hennes foreldre er utenlandske. Hun har latinsk gemytt. Hun blir fort blid og tilsvarende oppfarende, særlig i samhandling med mor. Nemnda legger til grunn at både gleder og sorger, blir litt «større» enn hos en etnisk norsk jente.

Slik vi ser det beskrev fylkesnemnda barnet som annerledes, og vi tolker dette som at fylkesnemnda muligens ville forstått uttrykkene til barnet annerledes hvis barnet var etnisk norsk.

5.2.6 Tilnærmet ingen referanser til barnets kulturelle bakgrunn

Kun ett vedtak (FNV-2018-270-OSL, s. 10) skilte seg ut fra de andre ved at vi fant lite uttalelser om barnets kulturelle bakgrunn fra fylkesnemnda. Vi fant en generell beskrivelse av barnets bakgrunn: «A er født i Land Æ og bodde der sammen med moren. Han kom til Norge 2 år gammel i 2012 og bodde sammen med begge foreldrene i 1 år». I vedtaket fant vi også at familieveileder på spørsmål fra nemnda uttalte seg om at faren ikke var veiledbar, og at dette ikke hadde et kulturelt aspekt:

På spørsmål fra fylkesnemnda om faren er veiledbar mente familieveileder at det var vanskelig å si, i alle fall hadde ikke de ikke lyktes med hjelpetiltaket. Faren kom til alle avtaler. I samtalene sa han at han trengte hjelp, men etterpå sa han det motsatte. Familieveileder mente dette ikke hadde et kulturelt aspekt. (FNV-2018-270-OSL, s. 10)

Videre fant vi uttalelser fra nemnda angående barnets språkkunnskaper i norsk: «Han er ikke god i norsk språk, særlig uttale og begrepsforståelse» (FNV-2018-270-OSL, s. 8). Slik vi tolker det ut fra våre funn, kan det se ut som om det er sjelden at kulturell bakgrunn ikke blir nevnt, men at kulturell bakgrunn får varierende plass i vedtakene. For oss ser det ut til at nemnda stort sett er opptatt av å opprettholde kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn.

5.3 Barnets stemme

I denne delen av masteroppgaven vil vi presentere funn knyttet til hvordan barnets stemme og rett til medvirkning fremkommer i fylkesnemndas vedtak, samt hvordan fylkesnemnda

vurderer barnas uttalelser. Funnene er organisert etter hovedkategoriene og underkategoriene presentert i *4.6.1 Kategorisering*.

5.3.1 Barnets stemme sin plass i vedtakene

Vi fant at fylkesnemnda i ni, altså under halvparten, av vedtakene henviste til § 6-3 i barnevernloven (1992), som fastslår retten til medvirkning: «Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har etter barnevernloven § 6-3 rett til å uttale seg før det tas avgjørelser som berører ham eller henne» (se for eksempel FNV-2017-173-BUS, s. 8; FNV-2017-204-OSL, s. 6, FNV-2019-248-OSL, s. 10). Henvisningen til § 6-3 så slik ut i et annet vedtak: «Barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet, jfr. § 6-3» (FNV-2018-50-BUS, s. 7). Videre fant vi at barnekonvensjonens artikkel 12 ble henvist til i kun fire av vedtakene (FNV-2017-331-OPP, s. 15; FNV-2017-204-OSL, s. 6; FNV-2019-60-ROG, s. 7; FNV-2019-248-OSL, s. 10); «Barnets syn på saken vil være et viktig element i vurderingen av hva som er til barnets beste. Barnets rett til å bli hørt er nedfelt i FNs barnekonvensjon artikkel 12». Barnevernloven (1992) § 1-6, som omhandler barnets rett til medvirkning, ble kun henvist til i ett vedtak: «Barn skal bli hørt, jf. bvl. § 1-6 mv» (FNV-2020-145-FRO, s. 7). Vi fant at fem vedtak (se eksempelvis FNV-2017-204-OSL; FNV-2019-155-MRO) viste til § 104 i Grunnloven, men disse viste, slik vi ser det, i større grad til retten til å vokse opp i egen familie og hensynet til barnets beste, fremfor barnets rett til medvirkning. I FNV-2020-197-FTR (s. 6) fremkom henvisningen til § 104 i Grunnloven slik: «At hensynet til barnets beste skal være grunnleggende, følger også av Grunnloven § 104». Henvisning til § 104 i Grunnloven ble presentert slikt i FNV-2017-331-OPP (s. 9): «Spørsmålet er altså om en plassering utenfor hjemmet etter en helhetlig vurdering er til barnet sitt beste, jf. Grunnloven § 104 andre avsnitt». Videre fant vi at ni vedtak ikke inneholdt noen henvisninger til lovparagrafer eller artikler i barnekonvensjonen som fastslår barnets rett til medvirkning (eksempelvis FNV-2020-36-FHS; FNV-2019-189-HSF). Se tabell 2 *Lovhenvisninger i fylkesnemndsvedtak (2017-2020)* i vedlegg for en fullstendig oversikt over lovhenvisninger i fylkesnemndsvedtakene. Det kan se ut til at fylkesnemnda i større grad henviste til § 6-3, fremfor § 1-6 i barnevernloven, § 104 i Grunnloven og barnekonvensjonens artikkel 20 og 30. Vi tolker funnene som at fylkesnemnda støttet seg oftere på barnevernloven, fremfor Grunnloven og barnekonvensjonen, når det omhandlet medvirkning i fylkesnemndsvedtakene. Vi så også at

det var mange vedtak som ikke henviste til barnets rettigheter, verken i form av lovverk eller barnekonvensjonen.

5.3.2 Hvordan barnets stemme fremkommer i vedtakene

I over halvparten (12) av fylkesnemndsvedtakene (se eksempelvis FNV-2017-1138-OST; FNV-2017-122-TEL; FNV-2017-260-TEL; FNV-2018-270-OSL; FNV-2019-155-MRO) uttrykte barna seg gjennom en talsperson, og retten til talsperson ble typisk formulert slik i sakene: «Under saksforberedelsen har fylkesnemnda oppnevnt Talsperson1 som talsperson for A, jfr. bvl. § 7-9». Ett av barna i utvalget vårt hadde ved en tidligere anledning uttalt seg til en talsperson, og nemnda begrunnet derfor at «(...) talspersonens rapport inngår som del av nemndas avgjørelsesgrunnlag. Nemnda fant det ikke nødvendig på nytt å høre barnet forut for forhandlingsmøtet» (FNV-2020-36-FHS, s. 3). I ett fylkesnemndsvedtak fant vi at det yngste barnet som ikke hadde oppnevnt talsperson, likevel fikk muligheten til å uttale seg gjennom samme talsperson som det eldste barnet: «Det er oppnevnt talsperson for den eldste gutten, men da talspersonen var på besøk i beredskapshjemmet ønsket også yngste gutt å gi uttrykk for sitt syn på saken» (FNV-2017-204-OSL, s. 3). Slik vi ser det får stort sett alle barn som har rett på det oppnevnt en talsperson, og det kan se ut til at nemnda var opptatt av å oppfylle denne rettigheten.

I fem av fylkesnemndsvedtakene hadde minst ett av barna i saken partsrettigheter, men kun fire av barna ønsket å benytte seg av rettigheten. I ett av de fire vedtakene hvor barnet ønsket å benytte seg av rettigheten sto det innledningsvis at: «(..) er A så gammel at hun har selvstendige partsrettigheter» (FNV-2018-69-TRO, s. 3). En nesten helt identisk setning fant vi i FNV-2019-155-MRO (s. 13): «A har selvstendige partsrettigheter». I alle de fire vedtakene var det viet stor plass til barnets synspunkter og dette ble representert i egne avsnitt med overskrifter som: «Barnets påstandsgrunnlag i hovedtrekk» (FNV-2017-331-OPP, s. 9-10), «A mener følgende:» (FNV-2018-69-TRO, s. 4-5; FNV-2019-155-MRO, s. 6) og «Privat part – A – har i hovedsak anført:» (FNV-2020-197-FTR, s. 4). Slik vi tolker det ut ifra våre funn, viet fylkesnemnda stort sett stor plass til at barna med partsrettigheter skulle få muligheten til å uttale seg dersom de selv ønsket det. Avsnittene var ofte lange, gjerne over flere sider.

I tre av fylkesnemndsvedtakene var barna for unge til å få oppnevnt talsperson, men de uttrykte seg gjennom andre instanser. I FNV-2017-122-TEL (s. 5) fremgår det at begge barna «(...) har kommet med sammenfallende uttalelser om dette (vold) fra 2013 og fram til i dag i ulike sammenhenger, på skolen og i barnehagen, i avhør, i beredskapshjemmet og til talspersonen». Lignende funn fremgår i FNV-2017-410-OPP (s. 13), hvor barnet har uttrykt seg til flere instanser: «Dette (at hun blir slått) har hun gjentatt flere ganger i barnehage, skole, til barneverntjenesten, beredskapsmor, og overfor politiet i forbindelse med det tilrettelagte avhøret fra februar 2017». I FNV-2017-173-BUS (s. 3) fremgår det:

Barnehagen opplyste at A hadde fortalt at «pappa slår». Gutten hadde sagt dette ved tre anledninger i løpet av de forutgående 2-3 uker. (...) I følge barnehagen fortalte A at pappa kunne slå når han skulle «lære» (...) I samtale med barneverntjenesten (...) ga A uttrykk for at far også kunne slå B.

Det kommer også frem at: «Barnehagen meddelte at B hadde fortalt om en episode hvor mamma og pappa hadde kranglet og far hadde slått mor» (FNV-2017-173-BUS, s. 4). For oss ser det ut til at barnets stemme som oftest kom til uttrykk i de fleste vedtakene, enten gjennom talsperson, at barnet selv er part i saken, eller gjennom andre instanser. Slik vi ser det, kan det se ut til at barnets alder hadde en innflytelse på hvilken måte barnets stemme kom til uttrykk i fylkesnemndsvedtakene. De eldste barna fikk, slik vi ser det, viet stor plass til sine uttalelser, mens de yngste barna oftere ble beskrevet av andre instanser eller andre voksne.

5.3.3 Barnas uttalelser og ønsker

Vi fant i de fleste fylkesnemndsvedtakene (17) at barna uttrykte sine synspunkter og ønsker. Som oftest uttrykte barna ønsker angående plassering, samvær, og vold. I vedtakene fant vi at 25 barn ønsket å flytte hjem til foreldrene, fem barn ønsket ikke å flytte hjem til foreldrene, og tre barn var ambivalente om hvor de ønsket å bo. I de fleste vedtakene uttrykte barna ønsker om de skulle bli plassert i fosterhjem, eller flytte hjem til foreldrene: «Jente har fortalt til sin talsperson at hun ønsker å flytte hjem til mamma. Hun savner sin lillesøster, og er bekymret for hvordan familien har det» (FNV-2019-189-HSF, s. 8). Lignende funn fremkom i FNV-2017-1138-OST (s. 12):

A opplyste at han helst ville bo hos mor, men at det også var fint i fosterhjemmet. Hvis han måtte velge, ville han bo både i fosterhjemmet og hos mor. B forklarte at han ønsket å bo hos mor, og han begrunnet det med at han likte mor best av alle.

Vi fant at barnet i FNV-2018-270-OSL (s. 8) hadde uttalt til sin talsperson at han ikke ønsket å bo noen andre steder enn hos faren: «A sa til talspersonen at han ikke vil bo noen andre steder enn hos faren. Han liker å være sammen med faren. Ingen ting kommer til å bli bedre et annet sted». I FNV-2019-60-ROG (s. 8) ble det viet stor plass til barnets samtale med talspersonen, der det fremkom ønsker angående plassering:

Han gjentok at han ikke ville bytte skole eller flytte fra moren, søsteren eller stefaren. Han sa om han måtte flytte, ville han ikke bo i fosterhjem med flere barn. Bare hvor de hadde en gutt som var like mange år som han. Og en katt. Da kunne han kose med den. Og han ville fortsatt være i besøkshjemmet akkurat som nå.

Videre fant vi i fem vedtak at barna uttrykte ønsker om å ikke flytte hjem til foreldrene: «I samtalen med talspersonen gjentar hun at pappa har slått både henne og lillebror, og at B ikke vil flytte hjem igjen» (FNV-2017-122-TEL, s. 9). Vi fant lignende funn i FNV-2017-260-TEL (s. 8-9) der barnet hadde uttrykt et bestemt ønske om å ikke flytte hjem igjen:

Han motsetter seg bestemt å flytte hjem til mor. (...). Han fastholder dette, til tross for at plasseringen medførte skolebytte og brudd med et miljø hvor han hadde mange venner. Han etterspør ikke kontakt med mor, og viser i liten grad savn. Han ønsker å flytte videre til et fosterhjem som helst bør være norsk, og grunngir det med at det er tryggere fordi han da vil bli passet på, og fordi et norsk fosterhjem vil vite at det ikke er lov å slå.

I FNV-2017-204-OSL (s. 9) har begge barna vært klare på at de ikke ønsker å bo hos mor:

Guttene har uttalt seg til talsperson i saken. De har begge vært helt klare på at de ikke vil tilbake til henne, og de har ikke villet ha samvær. A har sagt til talspersonen at han ikke vil se mor før han er 18 år. Årsaken til at han ikke vil ha kontakt er at han har blitt slått og er redd.

Slik vi tolker det, kan det se ut til at de barna som ikke ønsket å flytte hjem igjen ofte viste et sterkt ønske om dette, og at nemnda viet stor plass til hva barnet hadde uttrykt.

Vi fant at barnets uttalelser og ønsker i to vedtak ikke var like enkelt å tyde:

A skal forholdsvis raskt ha sagt at han ønsket å bo hos mamma og pappa, men han utdypet ikke dette noe mer. Han snakket om søsken, men var ikke veldig opptatt av dem, og hadde ikke noe ønske om å møte dem. (FNV-2019-248-OSL, s. 10-11)

I FNV-2020-145-FRO (s. 13) fremkommer barnets ambivalente uttalelser om å flytte hjem: «I samtale med barneverntjenesten den 11.11.20 var A tydelig på at han ønsker å bo hos beredskapsmor. Han har imidlertid vært varierende i sine uttalelser, og ifølge kommunens representant har A også sagt at han vil hjem til mor».

I vedtakene der barna hadde partsrettigheter fant vi at det var viet stor plass til barnets uttalelser og ønsker:

A gjør gjeldende at det ikke er grunnlag for omsorgsovertakelse. Det er ikke alvorlige mangler ved omsorgen hun har fått og vil få hjemme. (...) A anfører at den beste løsningen er at hun får komme hjem og at det settes inn avlastningshjem. (FNV-2017-331-OPP, s. 10)

Lignende funn fremkom i FNV-2018-69-TRO (s. 5) der barnet uttalte:

Det anføres at vilkårene for omsorgsovertakelse ikke er oppfylt, jf. barnevernloven § 4-12 og § 4-1. A har opplevd tiden etter at hun ble plassert på sperret adresse som vanskelig ønsker å flytte hjem. (...) Hun føler seg trygg på at det vil være til hennes beste å flytte hjem til foreldrene.

I FNV-2020-197-FTR (s. 4) blir det også viet stor plass til barnets uttalelser og ønsker, men i motsetning til vedtakene overfor ønsket barnet en omsorgsovertakelse, der barnet uttalte:

«Vilkårene for omsorgsovertakelse er oppfylt etter barnevernloven § 4-12 bokstav a). Omsorgsovertakelse er nødvendig og vil være til det beste for A i dagens situasjon».

Lignende funn fant vi også i FNV-2019-155-MRO (s. 6): «Det anføres at vilkårene for omsorgsovertakelse, plassering på sperret adresse, fratakelse av foreldreansvar og nekting av samvær er oppfylt». Det kan se ut til at de fleste barna i utvalget vårt uttrykte ønsker om å flytte hjem til foreldrene. I de få vedtakene der barnet ikke ville flytte hjem, så det ut til at barna uttrykte sterke ønsker om å bli plassert utenfor hjemmet. Slik vi så det, var nemnda opptatt av å oppfylle ønskene til de barna som ikke ville flytte hjem. Slik vi tolker det, tar

nemnda barnas uttalelser på alvor, særlig i de vedtakene der barna ikke ønsket å flytte hjem. Det var også mye som tydet på at noen barn var ambivalente og tvetydige på hva de ønsket. I sakene hvor barna var ambivalente til hvor de ønsket å bo, kunne det se ut til at nemnda synes det var utfordrende å avgjøre hva som var det beste utfallet for barnet. Slik vi tolker det forsøkte nemnda å inkludere barnas uttalelser og ønsker, uavhengig av om barnet selv uttrykte et sterkt ønske om plassering eller om de var ambivalente.

Vi fant at barna i elleve av vedtakene uttalte seg om vold i hjemmet, eksempelvis:

A har forklart at han så lenge han kan huske er blitt slått av mor med belter, sko og hender. Han har også fortalt at han er blitt sparket, trakassert og truet. (...) Også B har forklart om tilsvarende, men har forklart at det for det meste er A som har vært utsatt for vold. Han har beskrevet at han både har sett, og vært vitne til As reaksjoner på denne volden. (FNV-2018-204-OSL, s. 9)

Lignende funn fant vi i FNV-2017-410-OPP (s. 13): «B har ved flere anledninger uttalt at far har slått både henne og A, og at hun ikke kunne fortelle om alt som skjedde hjemme fordi det er hemmelig». I FNV-2017-173-BUS (s. 8) fant vi «(...) at både A og B over tid har fortalt at begge foreldrene har utøvd slag med flat hånd mot barnas kropp eller hode, slått/knipset på munnen og dratt i øret». I et annet vedtak (FNV-2019-189-HSF, s. 6) fant vi at barnet har holdt fast på at hun har blitt utsatt for vold over lang tid: «Jenten har forklart seg om fysisk og psykisk vold siden Lillesøster ble født». Et annet funn var at barna i noen tilfeller uttalte seg om vold til andre voksne eller instanser:

Beredskapskonsulenten (...) har referert en rekke konkrete uttalelser barna har kommet med som direkte eller indirekte refererer til vold. Ved noen tilfeller har de sagt dette direkte, i andre tilfeller indirekte gjennom utsagn til beredskapsforeldrene som f.eks at «Du slår aldri beredskapsmor, beredskapsfar» eller «Beredskapsmor, beredskapsfar slår aldri deg». (FNV-2017-122-TEL, s. 9)

I FNV-2019-134-TEL (s. 8) fant vi at barnet uttalte seg om vold i tilrettelagt avhør:

B har i avhør fortalt at han blir slått av storebroren, og at foreldrene reagerer på dette med å slå A. (..) På direkte spørsmål om noen andre enn storebroren har slått ham, svarte B at mamma hadde gjort det «når jeg og A gjør rampete ting».

I de vedtakene der barnet hadde fortalt om vold ser det ut til at beskrivelsene av volden var detaljrike og presise, både fra barnet og fra andre instanser. Dette tolker vi som at nemnda ønsket å inkludere mest mulig av uttalelsene til barnet for å fatte en best mulig beslutning.

Vi fant også at barna i ti fylkesnemndsvedtak uttrykte egne ønsker om samværsomfanget med foreldrene. I FNV-2020-197-FTR (s. 4) fremkom det i vedtaket at barnet ikke ønsker samvær med faren:

A er svært tydelig på at hun ikke ønsker kontakt med sin far, verken i form av samvær eller på annen måte. (...) Dersom fylkesnemnda trosser As klare ønske om at det ikke skal være samvær, må det fastsettes tilsyn for å sikre henne beskyttelse.

Vi fant også i FNV-2017-204-OSL (s. 9) at barnets ønske om samvær ble endret etter å ha hatt samvær: «B ga høsten 2017 uttrykk for at han ville ha samvær med mor. Etter dette samværet sa han at han var redd under samværet, og han ønsker ikke ytterligere samvær». Vi fant også i FNV-2019-155-MRO (s. 6) at barnet var redd for å ha samvær med foreldrene: «A ønsker ikke samvær med mor. Hun er redd for vold, drap, bortføring og overtalelser. Hun utelukker ikke at hun en gang i fremtiden vil treffe mor, men hun er ikke klar for det nå». I samme vedtak fant vi at det yngste barnet i saken hadde motsatte ønsker enn det eldste barnet: «C har på sin side uttrykt ønske om å bo sammen med sin mor og sine søstre, alternativt å ha mye samvær med mor, herunder overnattingsamvær» (FNV-2019-155-MRO, s. 13). Videre fant vi at det var viet stor plass til barnets uttalelser og ønsker angående omfanget av samvær med mor i FNV-2018-98-AGD (s. 8):

Dersom han skal bo i fosterhjem synes han det må være mer samvær enn det som barneverntjenesten har foreslått. 12 samvær i året i fire timer pr. gang, mener han vil være mer passende. Han ønsker å overnatte hos mor noen ganger. Han mener det er helt unødvendig med tilsyn under samværene.

Lignende funn fant vi i et annet vedtak: «A har tidligere uttalt at hun ikke ønsket kontakt med sine foreldre, mens hun i nemnda ga uttrykk for at hun ønsker å flytte hjem, subsidiært ha mest mulig samvær» (FNV-2018-69-TRO, s. 9). Vi fant også i ett av vedtakene at barnet uttrykte et sterkt ønske om å hovedsakelig være med faren, men at han kunne ha noen få samvær med mor i året:

Med tanke på samvær sa A at han vil være sammen med faren hele tiden. Når det gjelder moren sa A at han ikke vil bo hos henne. Han kan kanskje være sammen med henne 4 ganger i året, og at han vil overnatte hos moren. (FNV-2018-270-OSL, s. 8)

I to av vedtakene fant vi at barnet sine ønsker angående samvær var uklart: «Gutt f 2012s mening om samvær er uklar. Han har ikke sagt noe tydelig om dette til talspersonen» (FNV-2020-36-FHS, s. 17). Lignende uttalelser fant vi også i et annet vedtak: «B sa til talspersonen at hun ikke vet hva slags samværsomfang hun vil ønske ved en fosterhjems plassering» (FNV-2019-267-FOS s. 17). Som oftest kan det se ut til at barna var klar på hva de ønsket om samvær med foreldrene, uavhengig om de ønsket samvær eller ikke. Slik vi ser det var barna tydelige på hvem de ønsket samvær med, omfanget av og formålet med samværet. Nemnda så ut til å inkludere ønskene til barna i de fleste vedtakene, og vi la merke til at ønskene ble beskrevet inngående.

5.3.4 Synliggjøring av barnets stemme i fylkesnemndas vurderinger

Vi fant at barnets alder og modenhet i de fleste fylkesnemndsvedtakene hadde en innvirkning på fylkesnemndas vurdering av barnets stemme. I flere vedtak vurderte fylkesnemnda at «Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet» (for eksempel FNV-2017-173-BUS, s. 8; FNV-2017-204-OSL, s. 6). Vi fant at en av begrunnelsene for at barnet ikke fikk oppnevnt talsperson i noen vedtak var barnets lave alder: «Det er ikke oppnevnt talsperson for B på grunn av hans lave alder» (FNV-2017-122-TEL, s. 3). I fylkesnemndsvedtakene fant vi at barnets alder hadde en betydning for i hvilken grad fylkesnemnda vektla eksempelvis barnets ønske om å flytte hjem igjen til foreldrene. I et av fylkesnemndsvedtakene fremkom følgende: «Fylkesnemnda legger ikke vekt på at A gjennom sin talsperson ønsker å flytte hjem. Hun er 7 år gammel, og kan ikke forventes å ha noen innsikt i sine egne omsorgs- og utviklingsmessige behov» (FNV-2017-122-TEL, s. 12). I et annet fylkesnemndsvedtak (FNV-2019-248-OSL, s. 10-11) fremkom følgende: «Fylkesnemnda legger til grunn at A uttrykker et ønske om å bo hos sine foreldre. Sett hen til guttens modenhet og fungering, finner nemnda at hans uttalelser bør tillegges begrenset vekt». Dette kjennetegner også et av de nyere fylkesnemndsvedtakene: «Selv om han har uttrykt til talspersonen at han ikke vil flytte hjemmefra, vurderer nemnda at han er for liten til å forstå saken i sin helhet og hva som er hans eget beste i et lengre perspektiv» (FNV-2020-36-FHS, s. 16). Slik vi ser det tok fylkesnemnda alltid hensyn til barnets meninger og ønsker, selv om de ikke fikk avgjørende vekt.

Slik vi ser det uttalte fylkesnemnda i flere av sakene som omhandlet eldre barn at de var reflekterte og at deres mening måtte tillegges stor vekt: «As mening må også tillegges betydelig vekt. Hun er 16 år og reflektert. Hun ser konsekvensen av sine valg. Hun er aldersadekvat» (FNV-2017-331-OPP, s. 6). Lignende vurderinger ble også tatt med i FNV-2019-155-MRO (s. 13): «A er snart 18 år og hennes ønsker må tillegges betydelig vekt. B og C er henholdsvis 13 og 9 år og også deres syn skal tillegges stor vekt». I FNV-2019-60-ROG (s. 8) fremgår det at: «Barn er 10 år. Fylkesnemnda har lagt en viss vekt på hans uttalelser og ønsker». I FNV-2017-260-TEL (s. 8) vurderte fylkesnemnda barnet følgende: «A beskrives gjennomgående som en smart og aldersadekvat gutt». Videre så vi at det var sjelden nemnda besluttet i strid med ønskene til de eldste barna med partsrettigheter:

Nemnda vurderer at det å plassere et barn på 16 år i fosterhjem, mot dets vilje, skal være godt fundert og begrunnet. (...) Nemnda vurderer at det er svært vanskelig å få en så voksen og reflektert tenåring, til å bli mottakelig for fosterhjem, når hun klart ikke vil. (FNV-2017-331-OPP, s. 16)

I utvalget vårt la vi merke til at nemnda uttalte at de festet lit til barnas uttalelser. I FNV-2017-173-BUS (s. 9) bemerket fylkesnemnda at barna forklarte seg konsistent, og i samsvar med alder og modenhet: «Barnas «fortelling» fremstår i all hovedsak konsistent, beskriver konteksten, barnas følelser og på et detaljnivå som samsvarer med barnas alder og modenhet». Lignende funn fremgår i FNV-2017-331-OPP (s. 11): «A beskrives ut fra vitneførselen gjennomgående som en blid, hyggelig, omgjengelig, åpen, ærlig, forsiktig og reflektert jente». I FNV-2019-189-HSF (s. 6) fant vi: «Nemnda fester lit til Jentes mange forklaringer». Vi så at en begrunnelse for at fylkesnemnda uttrykte at de festet lit til barnas forklaringer, var at barna forklarte seg likt til flere instanser og over tid:

Etter fylkesnemndas vurdering er det liten grunn til å stille spørsmål ved troverdigheten til A når hun over tid, og overfor flere instanser har forklart seg om at far truet med å drepe henne gjentatte ganger de ukene de bodde sammen. (FNV-2020-197-FTR, s. 7)

Lignende funn fremkom i FNV-2018-69-TRO (s. 4): «Fylkesnemnda finner det klart sannsynliggjort at A er utsatt for fysiske krenkelser slik hun har beskrevet. Hun har forklart

seg konsistent om dette over tid og til flere ulike personer». I FNV-2019-155-MRO (s. 8) fremkom følgende:

Nemnda finner nemnda heller ingen holdepunkter for at det barna forteller om vold fra mor i tiden de har bodd i Norge ikke medfører riktighet. Sett hen til at barna har fortalt om vold gjennom hele oppveksten, finner fylkesnemnda det sannsynliggjort at mor har utøvd vold over tid.

Selv om nemnda, slik vi tolker det, uttrykte at de som oftest festet lit til barnets uttalelser, fant vi at det i noen tilfeller ble knyttet usikkerhet til barnas utsagn: «Slik fylkesnemnda vurderer det, knytter seg det stor usikkerhet til Bs uttalelser om vold fra foreldrene» (FNV-2019-134-TEL, s. 9). Lignende funn fant vi i FNV-2017-260-TEL (s. 10): «Det er imidlertid også kommet fram opplysninger som tyder på at A i dag ikke blir oppfattet som helt etterrettelig av de som kjenner ham, og at han ganske upåfallende kan lyve eller underslå et bestemt faktum». I ett vedtak fant vi at nemnda reflekterte rundt at barn som oftest ikke har som hensikt å snakke usant, men at de nødvendigvis ikke klarer å uttrykke seg om situasjonen:

Selv om et barn ikke har til hensikt å snakke usant, vil barnet ut fra sine forutsetninger kunne gjenfortelle og beskrive hendelser på en måte som ikke nødvendigvis er dekkende for det som faktisk har skjedd. Som vitner i forbindelse med etterforskning og undersøkelser er barn spesielt utsatt for å bli påvirket av uheldige avhørsmetoder og det som ellers skjer rundt dem. (FNV-2017-122-TEL, s. 8)

Funnet tolker vi som at nemnda i stor grad reflekterer over hvorfor barn i noen situasjoner lyver, og at de ikke avfeier barnas uttalelser på grunnlag av dette. Videre fant vi også ett vedtak hvor barnet ikke ble ansett som troverdig av nemnda: «Fylkesnemnda vil bemerke at i den grad B vurderes som troverdig, innebærer det at A som er fire år eldre, ikke er det» (FNV-2019-134-TEL, s. 9).

I utvalget vårt fant vi at nemnda i de fleste tilfellene uttrykte at de festet mer lit til barnets forklaringer fremfor foreldrene: «Mor har hevdet at Jente lyger, fordi hun ikke fikk ny mobil. Dette har nemnda ingen tro på» (FNV-2019-189-HSF, s. 6). Lignende funn fant vi i FNV-2017-204-OSL (s.8): «Nemnda har vurdert mors forklaring, men bevisførselen gir ingen holdepunkter for at A er en gutt som forteller usanne historier ut over det barn på hans alder kan gjøre for å komme seg ut av vanskelige situasjoner». Vi fant lignende funn i FNV-2018-

69-TRO (s. 6), der barnet og foreldrene hadde forskjellige versjoner av voldelige hendelser: «Foreldrene har en annen versjon av disse hendelsene, men nemnda finner ikke grunn til å tvile på As fremstilling». At nemnda i så stor grad festet lit til barna fremfor foreldrene, tolker vi som at nemnda hadde tillit til barna og tok forklaringene på alvor.

Vi fant at fylkesnemnda i tre vedtak uttalte at barnets uttalelser og ønsker var knyttet til lojalitet ovenfor foreldrene: «(...) A har fått liten mulighet til å utvikle en egen identitet og ha egne meninger. Han synes å ta over mors meninger ureflektert» (FNV-2018-98-AGD, 8). Med bakgrunn i slike vurderinger har nemnda: «(...) ikke lagt avgjørende vekt på at A selv sier at han ønsker omfattende samvær med mor, og at tilsyn er unødvendig. Omfattende samvær med mor uten tilsyn vil ikke være til hans beste» (FNV-2018-98-AGD, s. 11). Lignende vurderinger fremgår i FNV-2019-189-HSF (s. 8):

Nemnda har lagt vekt på Jentes mening, men har kommet til at hun ikke kan flytte hjem igjen. Det er ikke lenge siden Jente fortalte til beredskapsmor at hun ikke ville hjem, og nemnda ser ikke bort fra at Jente tross alt er lojal overfor mor.

I FNV-2019-267-FOS (s. 14) fremgår følgende vurderinger fra fylkesnemnda:

Til talspersonen har hun sagt at hun vil hjem, men det fremkom i talspersonens vitneforklaring at jenta vegret seg for å si sin mening da hun forstod at foreldrene ville få vite hva hun sa og at hun sa til talspersonen at hun var redd for å si noe som kunne såre foreldrene eller gjøre dem sinte.

Vi fant at fylkesnemnda sjeldent besluttet i strid med ønskene til de barna som uttrykte at de ikke ønsket samvær med foreldrene eller å flytte hjem. Slik vi tolker det, kan det se ut til at nemnda stort sett tar barnet på alvor. I FNV-2020-197-FTR (s. 11) uttrykte barnet et sterkt ønske om å ikke ha kontakt med far, verken gjennom å flytte hjem, eller gjennom samvær:

Fylkesnemnda har vært oppmerksom på at As syn kan endre seg over tid, men har lagt avgjørende vekt på hennes nåværende behov når det etter en samlet vurdering konkluderes med at samværsfastsettelse i strid med As ønske innebærer en urimelig belastning for henne. Fylkesnemnda har lagt avgjørende vekt på As mening i dette spørsmålet.

I FNV 2017-260-TEL (s. 10) blir guttens motvilje mot å flytte hjem tatt på alvor av fylkesnemnda:

Guttens motvilje mot å flytte hjem handler om langt mer enn et han er redd for fysisk vold. Nemnda kan ikke se hvordan selv tunge hjelpetiltak vil kunne bygge opp en trygg og utviklingsstøttende tilknytning til mor slik situasjonen har blitt nå. (FNV-2017-260-TEL, s. 10)

Lignende funn fant vi i et annet vedtak hvor nemnda har lagt vekt på barnas historier, og klare ønsker om å ikke flytte tilbake til mor:

Etter en helhetsvurdering finner nemnda at det er til det beste for barna at omsorgen overtas av kommunen, og at de plasseres i fosterhjem. Nemnda har ved denne vurderingen lagt vekt på deres historie, deres omfattende omsorgsbehov og at de begge selv har vært helt klare på at de ikke vil tilbake til mor. (FNV-2017-204-OSL, s. 9)

Det at nemnda sjelden beslutter i strid med barnets ønske om å ikke ha kontakt med biologiske foreldre, tolker vi som et uttrykk for at nemnda i stor grad stoler på barnas fortellinger om skadelige forhold i hjemmet.

I fem fylkesnemndsvedtak uttrykte barnet seg selv, men fylkesnemnda uttalte samtidig at dette ikke kunne gis avgjørende vekt grunnet sikkerhet og hensyn til barnets behov. Typisk for disse sakene var at barna uttrykte et ønske om å flytte hjem til foreldrene. I FNV-2018-98-AGD (s. 6) har fylkesnemnda trumfet barnets ønsker, da fare for skjevutvikling hos barnet vurderes som stor: «Nemnda legger derfor ikke avgjørende vekt på at A selv sier at han ønsker å bo hos mor på X, og at han mener at hun tar vare på ham, jf. bvl. § 6-3». I FNV-2019-267-FOS (s. 14) har fylkesnemnda vurdert at barnets omsorgsbehov er større enn det foreldrene kan tilfredsstillende: «Når det gjelder A, anser nemnda spriket mellom hans omsorgsbehov og foreldrenes omsorgskapasitet som for stort til at det kan legges avgjørende vekt på at A til talsperson har sagt at han vil bo hos mor». I FNV-2018-69-TRO (s. 7) ble andre hensyn tillagt mer tyngde enn barnets ønske:

I sitt tilsvarende svar til fylkesnemnda ga A klart uttrykk for at hun ikke ville flytte hjem. I sin forklaring for nemnda endret hun standpunkt og forklarte at hun vil flytte hjem og at

hun har tro på at det vil gå fint bare hun endrer seg. Fylkesnemnda har merket seg As endrede synspunkt og vektlagt dette, men finner at andre hensyn veier tyngre.

I et annet fylkesnemndsvedtak (FNV-2019-155-MRO, s. 13) fant vi at det ene barnet ønsket å flytte hjem til foreldrene, men at fylkesnemnda likevel handlet i strid med dette ønsket:

«Fylkesnemnda har vektlagt barnas syn, men har ut fra en totalvurdering ikke funnet å kunne etterkomme Cs uttalte ønsker. Barnas behov for omsorg og beskyttelse har veid tungt i saken og nemndas avgjørelse oppfattes å være til barnas beste». Vi fant at fylkesnemnda i et annet tilfelle begrunnet at prinsippet om barnets beste måtte få forrang foran barnets ønsker:

«Nemnda er enig med kommunen i at Jente ikke kan velge å bli bende i en omsorgssviktsituasjon, og mener derfor at omsorgsovertakelse er nødvendig og til barnets beste» (FNV-2019-189-HSF s. 8). Det så ut til at nemnda i disse tilfellene vurderte at behovet for barnets utvikling og beskyttelse måtte stå høyere enn å innfri barnas ønsker om å flytte hjem til potensielt skadelige omgivelser.

5.3.5 Barnet ønsker ikke å uttrykke seg selv til fylkesnemnda eller gjennom en talsperson

I kun tre av fylkesnemndsvedtakene ønsket ikke barnet å uttrykke seg direkte til fylkesnemnda eller gjennom en talsperson. Vi fant at det kun var ett barn med partsrettigheter som ikke ønsket å benytte seg av rettigheten:

Jente f 2005, som er part i saken, har ikke villet medvirke hverken under forhandlingsmøtet eller gjennom å samtale om saken med sin advokat. Advokat Aksnes skriver i sitt skriftlige sluttinnlegg blant annet følgende om Jente f 2005 og hennes standpunkt i saken: «Hun har formidlet tydelig at hun ikke ønsker å si noe, eller «bestemme noe i saken» og hun vil ikke snakke med, eller gi uttrykk for sin mening til nemndas medlemmer eller på annen måte i forhandlingsmøte. I tråd med Jente f 2005s ønske legges det ikke ned påstand i saken. (FNV-2020-36-FHS, s. 5)

Videre fant vi at fylkesnemnda i et annet vedtak informerte barnet om retten til talsperson, men at barnet ikke ønsket å uttrykke seg:

A er gitt informasjon om saken og sin mulighet til å snakke med en talsperson for å gi uttrykk for sine meninger. Gutten har ikke ønsket å snakke med noen eller tenke på denne saken. Det er dermed ikke oppnevnt talsperson for ham eller tatt initiativ til barnesamtale med nemnda. (FNV-2019-156-TEL, s. 12)

Lignende sitat fant vi i FNV-2020-145-FRO (s. 3): «A har i samtale med barneverntjenesten den 11.11.20 gitt uttrykk for at han ikke ønsker å snakke med talsperson eller nemnda direkte». Det at fylkesnemnda ikke tvang barnet til å uttale seg, tolker vi som at nemnda har respekt for barnas rett til å fritt uttale seg i saker som angår dem.

Selv om barna i vedtakene ikke ønsket å uttrykke seg, fant vi at fylkesnemnda understrekte at de hadde søkelys på hva som var barnets beste: «Nemnda har kommet til sin konklusjon selv om barnas syn på saken fremstår noe usikkert. (...) Uavhengig dette er det nemnda sin vurdering at hennes beste tilsier omsorgsovertakelse» (FNV-2020-36-FHS, s. 16). Dette fant vi også i FNV-2019-156-TEL (s. 12): «Nemnda må basere sin avgjørelse på hva som samlet sett gir barna den beste utviklingsmuligheten på det nåværende tidspunkt». I FNV-2020-145-FRO (s. 15) fant vi at nemnda la til grunn at selv om barnet kunne få muligheten til å uttrykke sin mening, ville ikke det fått en avgjørende betydning:

A er bare 6 år, og sett hen til hans alder og fungering ville hans mening uansett ikke fått avgjørende betydning i saken, da han etter fylkesnemndas oppfatning vanskelig vil kunne ha tilstrekkelig overblikk over hva som er til hans beste.

5.3.6 Tilnærmet ingen referanser til barnets medvirkning

I kun ett av fylkesnemndsvedtakene FNV-2018-50-BUS, fremkommer det ingen referanser til verken medvirkning eller informasjon om at barnet har fått oppnevnt en talsperson. Dette vedtaket var én av sakene som omhandlet en frivillig plassering fra foreldrenes side. Det eneste funnet knyttet til medvirkning for barnet i dette vedtaket var henvisninger til barnevernloven § 6-3: «Barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet, jfr. § 6-3» (FNV-2018-50-BUS, s. 7). Ut over dette fant vi ingen konkrete sitater angående barnets ønsker eller synspunkt. Vi fant kun generelle beskrivelser av barnet fra andre instanser, eksempelvis: «Barnehagen beskrev A som en overraskende trygg gutt med tanke på til å utforske nye ting og gå inn i nye miljøer, men at han hang etter sproglig, og at han var ukonsentrert og noe ukritisk» (FNV-2018-50-BUS, s. 3). Det at det kun er ett vedtak hvor barnets stemme ikke fremkom, tolker vi som at nemnda stort sett lyttet til barna, og viet plass til deres uttalelser og ønsker.

6 Drøfting

Hensikten med denne masteroppgaven var å utforske hvordan fylkesnemnda forsto og vektla begrepene kultur og medvirkning i fylkesnemndsvedtak, hvor formålet var fosterhjemsplassering av barn med etnisk minoritetsbakgrunn. I dette kapitlet vil vi diskutere følgende tema: Fylkesnemndas refleksjoner rundt kulturell bakgrunn, når andre hensyn trumfer kontinuitet av kulturell bakgrunn, barnas ønsker angående kontinuitet av kulturell bakgrunn, barns talerør i fylkesnemnda, og tillit til barnets stemme. Avslutningsvis vil vi diskutere følgende spørsmål: Når vinner barnets ønsker frem? Hovedfunnene vil diskuteres i lys av rettslige og teoretiske begrep, samt tidligere forskning.

6.1 Fylkesnemndas refleksjoner rundt kulturell bakgrunn

I utvalget vårt fant vi lite referanser til viktigheten av kulturell matching. Tidligere forskning har funnet at kulturell matching er viktig ved plassering i fosterhjem for at barna skal slå seg til ro og føle seg tilpass i fosterhjemmet (Anderson & Linares, 2012, s. 262-264; Brown et al., 2009, s. 1022). Fordelene med å plassere barn i fosterhjem med lik etnisk minoritetsbakgrunn kan blant annet være at barnet opplever en større følelse av tilhørighet og stabilitet (Brown et al., 2009, s. 1020-1021). Videre fant Anderson og Linares (2012, s. 598-601) at forskjellig kultur mellom fosterhjemmet og barnet kunne føre til depresjon og følelse av ensomhet, samt at det var vanskelig for barna å slå seg til ro. Til tross for dette fant vi at fylkesnemnda kun i fire vedtak reflekterte rundt lik kulturell bakgrunn mellom barnet og fosterhjemmet (FNV-2017-122-TEL; FNV-2017-331-OPP; FNV-2019-189-HSF; FNV-2019-248-OSL). Dette samsvarer med hva Aarset og Bredal (2018, s. 134) fant i sin studie, der nemnda sjeldent tematiserte barnets kulturelle, etniske, språklige, eller religiøse tilhørighet. Dette kan henge sammen med mangelen på fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 494). Selv om mangel på fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn kan være en årsak til at kulturell matching ikke blir belyst i større grad i utvalget vårt, vil det ikke være et fullverdig argument for å la være å diskutere betydningen av kulturell matching når forskning viser at matchingen har flere fordeler. Likevel kan det tenkes at dersom fylkesnemnda har for stort fokus på den kulturelle bakgrunnen og tilrettelegging av kulturell matching, kan vektleggingen av det kulturelle aspektet i verste fall overskygge andre behov som barnet har (Skytte, 2019, s. 20-22). Det er også viktig at nemnda tar hensyn til hva barnet ønsker med tanke på plassering, da ikke alle barn nødvendigvis ønsker å bo i fosterhjem med lik kulturell

bakgrunn (PROBA, 2017, s. 76-77). Brown et al. (2011, s. 454-455) har kommet frem til at kulturell matching ikke alltid er positivt for barna. Selv om man tilhører samme kulturelle bakgrunn har man ikke nødvendigvis den samme måten å praktisere kulturen på, noe som kan føre til at barna føler seg forvirret. Barna kan videre risikere å føle på skyldfølelse dersom de ikke lever opp til den biologiske familiens forventninger (Brown et al., 2011, s. 454-455). Det er derfor viktig at fylkesnemnda er bevisst på at kulturell matching ikke alltid vil være utelukkende positivt for barnet. Likevel savnet vi at fylkesnemnda reflekterte mer rundt betydningen av kulturell matching ved fosterhjems plasseringer, ettersom forskning har vist at kulturell matching kan være gunstig for barnet på lang sikt.

Fylkesnemnda hadde ulik oppfatning av hvor ansvaret for kontinuitet av kulturell bakgrunn lå, og dette kom frem på ulike måter i våre funn. I de fleste vedtakene la fylkesnemnda ansvaret for kontinuitet av kulturell bakgrunn hos den biologiske familien, som oftest gjennom samvær. Dette samsvarer med tidligere forskning (Coakley & Gruber, 2015; Daniel, 2011; Degener et al., 2021; PROBA, 2017), som har fokusert på at samarbeid mellom barneverntjenesten, fosterhjemmet, og den biologiske familien kan ha flere fordeler for kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn. I flere av fylkesnemndsvedtakene i utvalget vårt ble det lagt vekt på betydningen av at barna hadde kjennskap til sin kulturelle bakgrunn gjennom relasjoner og kulturelle praksiser (se eksempelvis FNV-2017-122-TEL; FNV-2019-60-ROG; FNV-2020-145-FRO). I noen vedtak trakk fylkesnemnda frem betydningen av kulturelle aktiviteter og høytider for å bevare kontinuitet av barnas kulturelle bakgrunn (se eksempelvis FNV-2018-50-BUS; FNV-2019-189-HSF). Likevel savnet vi grundigere refleksjoner rundt hvorfor det var viktig for barna å ha kjennskap til sitt kulturelle opphav, og hva det kunne bety langsiktig for barna. Våre funn kan tyde på at fylkesnemnda stort sett ønsket at hovedansvaret for kontinuitetshensynet skulle ligge hos den biologiske familien, i de tilfellene der det var mulig. Likevel fikk barneverntjenesten, kommunen, eller fosterhjemmet ansvaret for å tilrettelegge for kontinuitet av kulturell bakgrunn i noen av vedtakene. Det som kjennetegnet disse vedtakene var at de omhandlet omsorgssvikt, vold, eller drapstrusler. I tillegg begrunnet nemnda at det i slike saker ville være i strid med barnets beste å ha hyppig kontakt med biologisk familie for å opprettholde kontinuitet av kulturell bakgrunn (se eksempelvis FNV-2019-156-TEL; FNV-2020-197-FTR). I vedtakene peker fylkesnemnda på at det er det offentliges ansvar å legge til rette for at barn skal ha kjennskap til sin kulturelle bakgrunn. Barneverntjenesten har større mulighet til å aktivt jobbe for at

barnet får opprettholde kjennskap til sin kultur, da de omgås barnet og familien oftere enn fylkesnemnda. Å legge ansvaret for kontinuitet på barneverntjenesten, kommunen, eller fosterhjem, kan tyde på nemnda er opptatt av at det tilrettelegges for at barn får bevart sin kulturelle bakgrunn. Likevel så vi at det ikke fremkom noen informasjon om hva fylkesnemnda vurderte var viktig for at fosterhjemmene skulle settes i stand til å ivareta barnets kulturelle bakgrunn. Dette til tross for at forskning har påpekt viktigheten av at fosterforeldre får opplæring i å ivareta barnets kjennskap til egen kultur, språk, og religion på en god måte (Coakley & Gruber, 2015, s. 15-18; Daniel, 2011, s. 2234-2236; PROBA, 2017, s. 62-63). Selv om den biologiske familien i noen tilfeller ikke kunne få hovedansvaret for å bevare kontinuitet av kulturell bakgrunn, vil likevel andre ha ansvaret for dette. Funnene våre tyder på at fylkesnemnda reflekterte grundig rundt behovene for kontinuitet av kulturell bakgrunn i de vedtakene der samvær med biologisk familie ville være en belastning for barna. Videre så vi i noen vedtak at dersom det var snakk om en søskenflokk, var nemnda opptatt av å understreke betydningen av å opprettholde søskenrelasjonene for å oppleve kontinuitet. I de fleste fylkesnemndsvedtakene i utvalget vårt kan det tyde på at nemnda var opptatt av kontinuitetshensynet, uavhengig av om barna skulle ha kontakt med biologisk familie eller ikke. Dette understreker at nemnda stort sett var opptatt av barnets kulturelle bakgrunn, selv om dette kom frem i noe varierende grad i vedtakene.

Vi fant at det var sjelden at fylkesnemnda ikke ga informasjon om barnas kulturelle bakgrunn i sine slutninger. Selv om nemnda i noen tilfeller tilføyde grundig informasjon om barnas kulturelle bakgrunn og viktigheten av kontinuitet, ble kulturell bakgrunn i de fleste vedtakene omtalt generelt. Vi fant lite refleksjoner knyttet til ulike aspekter ved kulturell bakgrunn, eksempelvis religion og språk. Dette til tross for at tidligere forskning viser viktigheten av å bevare språk og religion ved fosterhjems plasseringer (eksempelvis Anderson & Linares, 2012; Cheruvallil-Contractor et al., 2021; Hansen & Flaskerud, 2020; White et al., 2008). Språk og religion ble i forskningen hyppig trukket frem som viktige faktorer for at barna på et senere tidspunkt skulle reetablere kontakt med sin kulturelle bakgrunn og å utvikle sin etniske identitet (Cheruvallil-Contractor et al., 2021, s. 10; Degener et al., 2021, s. 5; Degener et al., 2020, s. 4-6; White et al., 2008). I de få vedtakene der nemnda refererte til barnas morsmål, så vi grundige refleksjoner for konsekvensene det ville ha dersom barna mistet språket (se eksempelvis FNV-2017-122-TEL; FNV-2019-155-MRO). Likevel savnet vi at flere vedtak inneholdt disse refleksjonene om både språk og religion. I noen få vedtak i utvalget vårt ble

kulturelle praksiser som barnet og familien utførte generelt beskrevet, uten å utdype betydningen av kontinuitet av kulturell bakgrunn. Det kan stilles spørsmål ved om generelle henvisninger til kulturell bakgrunn kun ble tilføyd for å vise til at kultur har vært en del av vurderingen til fylkesnemnda. I noen få vedtak reflekterte nemnda rundt de kulturelle forskjellene mellom barnet og familiens kultur med utgangspunkt i en etnisk norsk familie. Dette kan i noen tilfeller kalles for annengjøring (Rugkåsa et al., 2017, s. 68-69). Barna ble i noen tilfeller beskrevet som annerledes enn etnisk norske barn (FNV-2017-331-OPP). En slik annengjøring kan være uheldig for barnet, da nemnda kan risikere å forklare problemene kulturelt. Dette kan føre til at nemnda ikke setter søkelyset på andre viktige faktorer som kan ha ført til problemet. Likevel så vi at dette sjeldent fremkom i vårt utvalg.

Vi savnet at fylkesnemnda henviste til betydningen av kultur for barn og unges utvikling av etnisk identitet. Degener et al. (2021, s. 4-6) og White et al. (2008, s. 505-506) har i sine studier kommet frem til at ungdommene som ble fosterhjemsplassert følte at de havnet utenfor kulturen sin. Ungdommene uttrykte at de gradvis mistet morsmålet sitt. Det ble derfor vanskeligere å holde kontakt med venner og familie. Når barn gradvis mister morsmålet sitt, vil de samtidig risikere å miste den etniske identiteten sin (Degener et al., 2021, s. 4-6; White et al., 2008, s. 505-506). Etniske minoriteter er ifølge White et al. (2008, s. 509) opptatt av å ha kjennskap til den kulturelle identiteten sin når de bor i fosterhjem, og fosterforeldre bør derfor bli forberedt på hvordan de kan ivareta fosterbarnets etniske identitet. Det er bekymringsverdig at fylkesnemnda i vedtakene ikke problematiserte, mer inngående, spørsmål knyttet til barnets etniske identitet, særlig da det er mangel på fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn. Vi savnet derfor at fylkesnemnda i større grad reflekterte rundt betydningen av å ivareta barnets etniske identitet.

6.2 Når andre hensyn trumfer kontinuitet av kulturell bakgrunn

Våre funn tyder på at nemnda i de fleste vedtakene var opptatt av å bevare barnets kulturelle bakgrunn, men i noen tilfeller måtte andre hensyn veie tyngre for å hindre at barna ble utsatt for alvorlig omsorgssvikt eller mishandling. Det som kjennetegnet disse vedtakene var at prinsippet om barnets beste fikk hovedvekt i fylkesnemndas vurderinger. Barnekonvensjonen (1989, artikkel 3 første ledd) legger vekt på at alle handlinger og avgjørelser skal ha barnets beste som et grunnleggende hensyn. Hva som er barnets beste er individuelt for hvert barn,

og det bør derfor tas hensyn til hvert enkelt barns behov. FNs barnekomité (2013, s. 16-17) viser til at det kan oppstå en konflikt mellom hva som anses som barnets beste og bevaring av familiemiljøet. I vårt utvalg oppsto slike konflikter særlig i vedtak hvor barnet var utsatt for krenkende religiøse ritualer, oppdragervold/fysiske avstraffelser, drapsfare, og mistanke om seksuelle overgrep. Ut ifra PROBA (2017, s. 34-35) undersøkelsen, kan det være uheldig å plassere et barn som har vært utsatt for slike hendelser i et minoritetsfosterhjem, da det i verstefall kan være re-traumatiserende og skadelig for barnet. I slike tilfeller kan det føre til større belastninger for barnet. Hansen og Flaskerud (2020, s. 44) fant at ungdom som har opplevd påtvungne religiøse praksiser gjennom biologiske foreldre, ofte tar større avstand fra den biologiske familien og etniske, kulturelle og religiøse grupper i fremtiden. Likevel kan plassering i et ikke voldelig minoritetsfosterhjem føre til at barnet utvikler en positiv assosiasjon til sin kulturelle bakgrunn (PROBA, 2017, s. 33). Det kan tenkes at det å bli plassert i et fosterhjem (uavhengig om det er majoritets- eller minoritetsfosterhjem) som respekterer at barnet ikke ønsker å følge de religiøse ritualene, vil være positivt for barnet. Dette samsvarer med hva tidligere forskning har kommet frem til (Hansen & Flaskerud, 2020, s. 49; PROBA, 2017, s. 90). Typisk for vedtakene i vårt utvalg, var at fylkesnemnda reflekterte over hvilke skadelige konsekvenser en påtvunget kontinuitet av kulturell bakgrunn kunne ha for barna.

Vi så i noen av vedtakene (se eksempelvis FNV-2017-410-OPP; FNV-2018-98-AGD) at for eksempel barnas behov for beskyttelse, helse, utvikling, og utdanning måtte stå høyest, uavhengig av kulturell bakgrunn. Typisk for disse vedtakene var at barnets biologiske foreldre tilsynelatende ikke greide å følge opp barnets sosiale og utviklingsmessige behov. I noen tilfeller vurderte nemnda at dette kunne risikere å påvirke barnets aldersadekvate utvikling negativt. Dette ble ansett som bekymringsverdig fra fylkesnemndas side, spesielt dersom foreldrene ikke så ut til å forstå konsekvensene det kunne ha for barnets fremtidige liv. Familier fra andre land har ofte forskjellige oppdragelsesstrategier, som ikke nødvendigvis går overens med hva som anses som akseptabel oppdragerstil i Norge. Fylkesnemnda er sannsynligvis påvirket av majoritetssamfunnets diskurser om hva som anses som den riktige barneoppdragelsen (Rugkåsa et al., 2017, s. 68-69). Diskursene om hva som anses som riktig barneoppdragelse kan være med på å påvirke hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger kulturell bakgrunn i møte med barn og familier fra en annen kultur. Fylkesnemnda og foreldrene kan videre ha forskjellig oppfatning av hvilke behov som bør

veie tyngst. PROBA (2017, s. 33) undersøkelsen understreker at grunnleggende omsorgsbehov bør komme i første rekke, fremfor behovet for kontinuitet av kultur og språk. Utvalget vårt gjenspeiler tilfeller hvor foreldrene benytter fysiske avstraffelser overfor barna sine, noe som anses som fullstendig uakseptabelt i Norge, da det er ulovlig å slå sine barn. Enkelte foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn kan ha vansker med å følge forventningene det norske samfunnet stiller til dem, og at de derfor, til tross for veiledning og hjelpetiltak, sliter med å følge opp barna sine. Fylkesnemnda skal imidlertid vurdere de forholdene som utspiller seg når saken er oppe i nemnda. Det må derfor tas hensyn til at barnet ikke kan vente til foreldrene har den nødvendige omsorgskompetansen for å ivareta barnets behov. I våre funn reflekterer fylkesnemnda over at hensynet til barnets beste må stå høyere enn kontinuitet av barnets kulturelle bakgrunn. Hensynet til barnets beste er et konstruert begrep som består av flere elementer, eksempelvis kontinuitetshensynet, bevaring av familiemiljø, og vern mot vold (FNs barnekomité, 2013, s. 12-16). FNs barnekomité (2013, s. 13) er klar på at hensynet til kontinuitet av kulturell bakgrunn skal være en del av vurderingen av barnets beste. Slik vi ser det ut ifra våre funn, er det mye som tilsier at fylkesnemnda noen ganger anser barnets beste og bevaring av kulturell bakgrunn som to forskjellige hensyn. Likeså er det mye som tyder på at hensynet til kontinuitet av kulturell bakgrunn ofte må vike for hensynet til helse, beskyttelse, utvikling, og utdanning når fylkesnemnda vurderer barnets beste i vårt utvalg. I noen tilfeller kan det tenkes at dette er nødvendig, da barn har rett på beskyttelse (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Likevel kan dette være problematisk da barnets kulturelle bakgrunn er av stor betydning for barnets beste, og kjennskap til biologisk opphav er en viktig del av barns identitetsutvikling (Degener et al., 2020, s. 2).

Våre funn tyder på at fylkesnemndas bekymring for sosial kontroll og isolasjon, samt strenge regler i hjemmet, i noen tilfeller måtte trumfe viktigheten av tiltak for å opprettholde kulturell bakgrunn (se eksempelvis FNV-2018-69-TRO; FNV-2019-267-FOS). Det som kjennetegnet vedtakene var at foreldrene nektet barna å bruke sosiale medier, være med venner, og at familiene hadde strenge regler som barna måtte innordne seg. I ett tilfelle ble barnet nektet å gå på skolen av mor (se FNV-2018-98-AGD). I noen vedtak ble barna utsatt for straff i form av oppdragervold eller andre nedverdiggende ritualer (for eksempel slag), dersom de brøt familiens regler. I disse sakene vurderte nemnda at barnas sosiale- og kognitive utvikling måtte stå høyere enn kontinuitet av kulturell bakgrunn, da det var fare for at barna ikke fikk utvikle seg på skolen og sammen med venner. Daniel et al. (2010, s. 42) peker på at barn som

har blitt utsatt for mishandling og omsorgssvikt de to første leveårene, kan risikere forsinket utvikling av hjernen. Slike negative effekter kan også skje senere i barnets utvikling. De negative effektene kan påvirke barnets evne til å regulere følelser og barnets sosiale og kognitive utvikling (Daniel et al., 2010, s. 42). Funnene våre kan tyde på at fylkesnemnda er opptatt av kontinuitet av kulturell bakgrunn, men at kontinuitetshensynet i noen tilfeller må trufes for å hindre at barna blir utsatt for sosial kontroll, isolasjon, og straff som kan påvirke utviklingen deres negativt.

6.3 Barnas ønsker angående kontinuitet av kulturell bakgrunn

Det var sjelden at barnet selv uttrykte seg om sine ønsker angående kontinuitet av kulturell bakgrunn, språk, tradisjoner, og religion. Aarset og Bredal (2018, s. 90) fant i sin studie at barna tilsynelatende ikke ble spurt om hva de selv ønsket angående kontinuitet av kulturell bakgrunn. Våre funn kan likevel tyde på at de eldre barna i noe større grad viser mer uttrykk for hva de ønsker angående kontinuitet av kulturelle praksiser, språk, og religion. Yngre barn ser derimot ut til å fortelle mindre om behovet for kontinuitet av kulturell bakgrunn. De yngre barnas uttalelser kom gjerne i form av vage uttalelser som «Du slår aldri beredskapsmor, beredskapsfar» (FNV-2017-122-TEL, s. 9). Selv om vi ikke har innsikt i hvordan samtalene med barna foregikk, er det mulig å stille spørsmål ved om de yngre barna ville uttrykt sine ønsker om kontinuitet av kulturell bakgrunn dersom det ble tilrettelagt for en aldersadekvat samtale. Dette innebærer en samtale i trygge omgivelser, og at den voksne stiller åpne spørsmål, eller benytter aldersadekvate kommunikasjonsmetoder (Gamst, 2017, s. 157). Tidligere forskning har funnet at yngre barn ofte trenger flere uttrykksformer enn å kun prate med en voksen, eksempelvis å tegne, rollespill, eller fortellinger (Archard & Skivenes, 2009, s. 393).

Selv om barna selv sjelden uttrykte ønsker angående kontinuitet, tyder våre funn på at fylkesnemnda i de fleste vedtak var opptatt av at barna skulle ha kjennskap til språk, religion, og biologisk opphav i et langsiktig perspektiv. Ett barn uttrykte for eksempel et ønske om å være mest mulig norsk, og var tilsynelatende likegyldig til sin kulturelle bakgrunn. Barnet ble tvunget til religiøse aktiviteter av den biologiske familien, som eksempelvis koranskole (FNV-2017-260-TEL, s. 11). I denne saken reflekterte fylkesnemnda rundt at selv om barnet var likegyldig til å opprettholde egen kultur, ville det trolig være nyttig for han å opprettholde

kontakten med sin kulturelle bakgrunn i et langsiktig perspektiv. Guttens ønske om å bli plassert i et etnisk norsk fosterhjem, samsvarer med funn fra PROBA undersøkelsen (2017, s. 76-77), hvor flesteparten av barna ikke ønsket å bli plassert i fosterhjem med lik kulturell bakgrunn. Det ble vurdert av saksbehandlerne som deltok i studien at det kunne være uhensiktsmessig å plassere barna i minoritetsfosterhjem, dersom det bestred med barnets ønsker. Dette gjaldt særlig i tilfeller hvor barnet var utsatt for vold, overgrep, eller andre alvorlige hendelser i hjemmet (PROBA, 2017, s. 33-34). Funnene våre tyder på at fylkesnemnda, i de fleste vedtakene, vurderte barnas langsiktige behov for å oppleve kontinuitet av kulturell bakgrunn. Nemnda så ut til å være opptatt av at barna hadde muligheten til å reetablere kontakt med kulturen og familien i fremtiden, dersom de ønsket det (se eksempelvis FNV-2017-260-TEL, s. 11). Slike vurderinger kan tenkes å være positivt for flere barn i fremtiden, da det kan tenkes at barna vil være nysgjerrige på sin egen kultur og bakgrunn på et senere tidspunkt i livet.

6.4 Barns talerør i fylkesnemnda

Vi fant at de aller fleste barna som kunne få oppnevnt en egen talsperson til å fremme sitt synspunkt i en fylkesnemndssak, fikk det. Dette samsvarer med hva Vis og Fossum (2013, s. 2104) kom frem til i sin studie, hvor barna fikk oppnevnt en egen talsperson i 142 av 151 fylkesnemndsvedtakene. En talsperson er ofte spesielt nyttig for yngre barn som kan synes det er skummelt å snakke foran store folkemengder i rettslige prosesser, eksempelvis i fylkesnemnda (Archard & Skivenes, 2009, s. 393; Vis & Fossum, 2013, s. 2016). Likevel fant vi at fylkesnemnda i flere vedtak begrunnet at barn under syv år var for ung til å få oppnevnt talsperson (se eksempelvis FNV-2017-122-TEL; FNV-2017-410-OPP). Dette samsvarer hva Gerdts-Andresen og Hansen (2020, s. 257) fant i sin studie, der barn yngre enn syv år som oftest ikke får tildelt en egen talsperson. Videre fant Aarset og Bredal (2018, s. 89) at det ikke alltid ble oppnevnt talsperson for alle barna i samme sak. I noen av vedtakene i utvalget vårt, som bestod av søskenflokker, fikk ikke alle barna oppnevnt en talsperson. Dette gjaldt i vedtakene hvor noen av barna ikke ønsket å uttrykke seg, eller ble ansett som for ung til å få oppnevnt en talsperson. Det kan tenkes at lovteksten i forskrift om barnets talsperson i fylkesnemndssaker (2013, § 1) kan føre til at barn yngre enn syv år risikerer å bli ansett som for unge til å få oppnevnt en egen talsperson. Vi fant i utvalget vårt at barn under syv år sjeldnere fikk viet stor plass til egne uttalelser i fylkesnemndsvedtaket, og at barna oftere ble beskrevet ut ifra voksnes synspunkt. Til tross for dette var fylkesnemnda

tilsynelatende opptatt av hva barna hadde sagt ved tidligere anledninger, eksempelvis gjennom andre instanser (se eksempelvis FNV-2017-122-TEL; FNV-2017-410-OPP; FNV-2017-173-BUS). Det kan tenkes at hva barn har nevnt ved tidligere anledninger, kan gi en forsikring av at avgjørelsene som blir tatt samsvarer med barnets beste. At barn får muligheten til å uttale seg, styrker sannsynligheten for at avgjørelsene samsvarer med barnets ønsker (Angel, 2010, s. 147-149). Likevel fant vi, som nevnt tidligere, at flere av barna ble beskrevet av dem som møter på barnet i det daglige. Mange av vedtakene inneholdt derfor beskrivelser av barnet, eller tidligere uttalelser til andre instanser (eksempelvis skole, barnehage og politi), fremfor sitater om hva barna faktisk hadde sagt med egne ord. Dette gjaldt i stor grad de yngre barna, og da særlig barna under syv år. Dette samsvarer med tidligere forskning på feltet (Magnussen & Skivenes, 2015, s. 718-719), som fant at barnets mening generelt var dårlig representert i vedtakene, og at det oftere ble vist til andre personers beskrivelser av barnet. Det kan stilles spørsmål ved om avgjørelsene baseres på hva som er barnets beste, da barnet ikke fikk mulighet til å uttale seg selv. Å medvirke er en viktig del av barnets beste (Lidén, 2004, s. 205). Dette henger sammen med at det er barnas sak, og at de kjenner sitt liv best (Stang, 2007, s. 37-38). Flere forskere peker på at barns medvirkning har flere fordeler (Lloyd & Emerson, 2016; Shier, 2001; Vis et al., 2011). Fordelene innebærer blant annet styrking av barnets selvtillit, følelse av inkludering, og å ha kontroll over situasjoner i eget liv (Shier, 2001, s. 114). Vis et al. (2011, s. 332) har kommet frem til at deltakelse kan ha flere helsefordeler for barn; det kan ha en terapeutisk effekt, føre til skreddersydde beslutninger for det enkelte barnet, og bidra til å oppdage tilfeller av overgrep og omsorgssvikt. Lloyd og Emerson (2016, s. 603) peker på at det er en sammenheng mellom barns subjektive velvære og at deltakelsesrettighetene deres blir respektert av voksne. Dette henger også sammen med relasjonen til den voksne, og hvordan barnet blir lyttet til og respektert. I tillegg til at den voksne gir informasjon og hjelper barnet med å uttrykke seg (Lloyd & Emerson, 2016, s. 604). Dette forsterker betydningen av at barn får tilbud om å uttale seg til en talsperson. Ut ifra funnene vi har kommet frem til i vår studie, tyder det på at barn med talsperson stort sett har talerør i utvalget vårt, og at deres meninger blir lyttet til. Likevel risikerer yngre barn oftere å bli beskrevet ut ifra hva voksne har observert, og vedtakene inneholdt ikke barnets klare ønske i slike tilfeller.

Våre funn tyder på at eldre barn med egne partsrettigheter som oftest ønsket å uttrykke seg selv, og det ble viet stor plass til deres uttalelser og ønsker i fylkesnemndsvedtakene (se

eksempelvis FNV-2017-331-OPP; FNV-2018-69-TRO; FNV-2019-155-MRO; FNV-2020-197-FTR). Vedtakene inneholdt mye informasjon om eldre barns synspunkter og ønsker, og det var viet rundt en side til barnets stemme. Dette samsvarer med Vis og Fossum (2013, s. 2106-2108) som i sin studie fant at eldre barn stort sett selv ønsket å uttrykke seg, og at deres mening i større grad enn yngre barn fikk «avgjørende vekt». Det som kjennetegnet fylkesnemndsvedtakene i vårt utvalg, som omhandlet eldre barn, var at de ofte hadde sterke meninger om hvor og hvem de ønsket å bo med. De hadde ofte grundige refleksjoner knyttet til plasseringer utenfor hjemmet. Fylkesnemnda beskrev ofte de eldre barna som reflekterte og aldersadekvate, og at de forstod konsekvensene av ønskene sine. Ut ifra våre funn er det mye som tyder på at de eldre barna hadde større talerør enn de yngre barna i fylkesnemndsvedtakene.

Selv om de fleste barna ønsket å uttrykke sin mening, var det likevel noen barn i utvalget vårt som uttrykte at de ikke ønsket det. Det som kjennetegnet vedtakene hvor barnet ikke ønsket å uttrykke seg, var at fylkesnemnda respekterte barnets valg, og at fylkesnemnda til tross for at barnet ikke ville uttrykke seg, baserte vurderingene sine på hva de anså som barnets beste i saken (se eksempelvis FNV-2020-36-FHS; FNV-2020-145-FRO). Dette understreker at fylkesnemnda var opptatt av at avgjørelsene som ble tatt skulle være til det beste for barna, selv om barna ikke ønsket å uttrykke sin mening i saken. Når det gjelder fastsettelse av hva som er barnets beste, kan fylkesnemnda ha en annen mening enn hva de biologiske foreldrene har. Dette kan for eksempel oppstå i saker hvor det er kulturelle praksiser i bildet, som for eksempel bekledning og religiøse ritualer (se eksempelvis FNV-2017-410-OPP; FNV-2018-69-TRO). I tillegg til å vurdere barnets beste, vurderte fylkesnemnda barnas tidligere utsagn. Dette kan tyde på at fylkesnemnda tilrettelegger for medvirkning, og at barnet skal ha en viss innflytelse, samtidig som nemnda respekterer at det ikke er en plikt at barnet skal medvirke i alle saker. Selv om vi ikke har innsikt i alle prosessene som foregår i nemnda, er det mulig å stille spørsmål ved hvorfor noen barn ikke ønsket å uttrykke seg. Det er mulig det ikke har vært tilrettelagt for et trygt og godt miljø der barna følte at de kunne snakke fritt, eller at barnet var redd for å sære foreldrene. I vårt utvalg omhandlet vedtakene barn med etnisk minoritetsbakgrunn, og det er mulig å tenke seg at det kan ha oppstått språkbarrierer. Dette kan føre til at barn muligens ikke følte seg forstått. I slike situasjoner vil det være nødvendig å bruke en tolk som barnet kan føle seg trygg på, og som forsikrer barnet om at deres synspunkt skal bli hørt og tatt hensyn til. Det er også nødvendig at tolken har god kompetanse

om barn (Gamst, 2017, s. 133). Fylkesnes et al. (2018, s. 243-246) peker på at ulike kulturforståelser for hvordan barn bør oppføre seg kan være en slags barriere for barnas medvirkning. Likevel er det viktig å understreke at retten til å medvirke er en rettighet, og ikke en plikt (FNs barnekomité, 2009, s. 9-11). At fylkesnemnda respekterer ønsket om å ikke ville uttrykke seg er positivt, da det å presse barn til å uttale seg kan føre til redsel hos barnet. Dette kan føre til at informasjon ikke nødvendigvis ville kommet frem på en hensiktsmessig måte. Newlin et al. (2015, s. 5) peker på at voksne som intervjuer barn som har vært utsatt for mishandling bør senke forventningene sine om hva barnet har mulighet til å fortelle. Barnet bør ikke bli presset til å fortsette å uttrykke seg, særlig dersom barnet blir stresset, da det kan føre til re-traumatisering av barnet (Newlin et al., 2015, s. 5). Funnene våre tyder på at barn i de fleste vedtakene har talerør, men at barna i noen tilfeller ikke ønsket å uttale seg.

6.5 Tillit til barnets stemme

Vi fant at fylkesnemnda nesten alltid, med kun ett unntak, uttrykte at de festet lit til barnas fortellinger, men at de i noen saker vurderte at barnet tilføyde detaljer som ikke nødvendigvis var korrekt. Funnene våre tyder på at selv om barna hadde uttrykt fantasifulle utsagn tidligere (eksempelvis forklaringer om å bli slått med hammer), så det ut til at nemnda reflekterte rundt at barnet ønsket å gi uttrykk for noe. Nemnda uttrykte at det var mulig barnet ikke hadde begreper for å forklare situasjonen, og at uttalelsene derfor fremsto som fantasifulle. På denne måten festet nemnda lit til barnet. Nemnda begrunnet tilliten til barna med at det kan være skadelig for barna å ikke bli trodd ved fantasifulle uttalelser. Gamst (2017, s. 87) påpeker at fantasifulle utsagn kan være uttrykk for at noe er galt. De profesjonelle, altså fylkesnemnda, bør derfor ikke forkaste fantasifulle utsagn, men heller undersøke bredere hva som ligger bak barnets uttalelser (Gamst, 2017, s. 87). Et annet funn var at foreldrene i flere av fylkesnemndsvedtakene hadde en tendens til å bortforklare barnets uttalelser om eksempelvis vold i hjemmet. Funnene våre tyder på at fylkesnemnda likevel tilsynelatende vektla barnas forklaringer fremfor foreldrenes forklaringer. I flere vedtak reflekterte nemnda rundt at barnas tillit ble styrket av at de hadde forklart seg likt over tid, og til flere instanser. Dette bidro til at utsagnene til barna, slik vi ser det, fremstod som mer troverdige for fylkesnemnda.

Vi fant at fylkesnemnda knyttet usikkerhet til barnas uttalelser, dersom barna ble ansett som betydelig påvirket av foreldrene. I noen fylkesnemndsvedtak ble barna beskrevet som lojale ovenfor foreldrene, og nemnda vurderte derfor at barna ikke forstod konsekvensene av å flytte hjem igjen. Refleksjonene rundt lojaliteten var som oftest korte, og var alltid knyttet til at barna uttrykte ønsker om å flytte hjem igjen. Dette samsvarer med Aarset og Bredal (2018, s. 90-91) sin forskning, der de fant at fylkesnemnda knyttet lojalitet til ønsket om å flytte hjem til foreldrene, og at det var resonnert kort rundt temaet. Pölkki et al. (2012, s. 118) har kommet frem til at barn ofte er lojale overfor foreldrene sine, og ikke ønsker å såre følelsene deres. Dette kan føre til at barna beskriver foreldrenes omsorg som mer positivt enn den egentlig er (Pölkki et al., 2012, s. 118). Det er derfor viktig at nemnda har kunnskap om lojalitetskonflikter og at barnets uttalelser nødvendigvis ikke alltid speiler barnets faktiske meninger. Våre funn tyder på at nemnda var klar over at barna i enkelte tilfeller befant seg i en lojalitetskonflikt. Likevel viser våre funn at fylkesnemnda lot barna uttale seg, men at uttalelsene, slik vi ser det, fikk mindre vekt når nemnda vurderte at barnet sannsynligvis var påvirket av foreldrene. Selv om barnas synspunkter tilsynelatende fikk mindre vekt, kan det likevel tenkes at det å ha fått muligheten til å uttrykke seg i fylkesnemnda, kan ha ført til at barnet følte seg inkludert og anerkjent (Fylkesnes et al., 2021, s. 1994).

I vedtakene der barnet uttrykte sterke ønsker om å ikke flytte hjem igjen, besluttet nemnda, slik vi ser det, aldri i strid med ønskene. Dette understreker at fylkesnemnda festet lit til barnas forklaringer om situasjonen i hjemmet. I noen tilfeller reflekterte fylkesnemnda rundt at det kunne være skadelig for barnet å ikke bli hørt i saken, da barnets mening var klar og tydelig på at det ikke ønsket å flytte hjem eller å ha kontakt med den biologiske familien. Hvis barn uttrykker et ønske om å ikke ha kontakt med foreldrene sine, kan dette være et tydelig uttrykk for at forholdene i hjemmet ikke er som det skal være. Aarset og Bredal (2018, s. 94) fant at barn som ønsket å flytte ut fra hjemmet ble sett på som mer genuine, da det kunne virke som om de brøt lojaliteten til foreldrene. Selv om nemnda tilsynelatende alltid festet lit til barna i disse sakene, savnet vi dypere refleksjoner rundt hvorfor det kan være skadelig for barn å ikke bli trodd i slike saker.

6.6 Når vinner barnets ønsker frem?

Våre funn tyder på at barna i de aller fleste sakene har fått mulighet til å uttale seg, på et eller annet nivå, men det er ikke alltid ønskene deres vinner frem. Barna uttrykte seg stort sett om plassering, samvær, eller vold. Forskning har kommet frem til at barn stort sett ønsker å få sagt sin mening, og bli hørt i sin sak (Bakke & Holmberg, 2014, s. 14-17; Fylkesnes et al., 2018; Henriksen, 2021, s. 7-13). Til tross for dette kan fylkesnemnda i flere tilfeller risikere å måtte foreta en avgjørelse på bekostning av barnets egne ønsker. Dette gjelder spesielt i saker hvor nemnda mener barnet tilsynelatende ikke vet sitt eget beste, eller er ambivalente til hvor de vil bo. Det barnet ønsker kan utfordre hva de voksne mener er best for barnet.

Fylkesnemnda har sannsynligvis en oppfatning av hva som er barnets beste, og det kan derfor være vanskelig for fylkesnemnda å anerkjenne barnet som ekspert i eget liv. Likevel er en viss grad av makt uunngåelig i fylkesnemndas vurderinger av barnets ønsker (Angel, 2010, s. 147-149). Der er derfor nødvendig at fylkesnemnda tar barnets ønsker i betraktning. Våre funn tyder på at i saker hvor det var sammenfallende interesser mellom barnet og foreldrenes ønsker, men fylkesnemnda hadde en annen oppfatning, vant som oftest ikke ønskene til barna frem. Dette samsvarer med hva Gerdts-Andresen og Hansen (2020, s. 259) fant i sin studie, der sammenfallende interesser mellom foreldre og barn førte til at barnets ønsker ble tillagt mindre vekt når fylkesnemnda mente noe annet. Videre fant forskerne (Gerdts-Andresen & Hansen, 2020, s. 260) at i fylkesnemndsvedtak hvor barnet og foreldrene hadde motstridende interesser, ble stemmen til barn i aldersgruppen seks til syv år tillagt lite vekt. Dette samsvarer ikke med våre funn. For oss ser det ut til at fylkesnemnda uttrykte at de hadde mer tillit til barnets fortellinger fremfor foreldrenes, og det gjaldt uavhengig av alderen på barnet. I fylkesnemndssaker skal det alltid være rom for at barnet får uttrykke sine meninger og ønsker, men til slutt ligger alltid beslutningsmakten hos den voksne som skal avgjøre hva som er den beste løsningen i den konkrete saken. Det er derfor nødvendig at voksne som jobber i barnevernet og fylkesnemnda er klar over makten de har, slik at de fatter gode og gjennomtenkte beslutninger, særlig når de må beslutte i strid med barnas ønsker.

Våre funn tyder på at alder var en avgjørende faktor i sakene der fylkesnemnda besluttet i strid med barnas ønsker. Typisk for disse sakene var at nemnda begrunnet at barna ikke var modne nok til å forstå konsekvensene av ønskene sine, og at nemnda ikke kunne la barna fortsette å bo i situasjoner som kunne føre til omsorgssvikt. De yngste barnas uttalelser ble, slik vi ser det, ofte vektlagt mindre enn de eldre barnas uttalelser. Dette samsvarer med hva

Gerds-Andresen og Hansen (2020, s. 262-264) har kommet frem til i sin studie om at barn yngre enn syv år som hovedregel ikke får muligheten til å uttale seg. Videre problematiserte forskerne at «alder og modenhet» i lovteksten ofte blir begrunnet ut ifra barnets alder i seg selv. Forskerne (Gerds-Andresen & Hansen, 2020, s. 262-264) mener at alder i seg selv ikke nødvendigvis er en tilstrekkelig begrunnelse for å utelate yngre barns meninger. Det kan nemlig tenkes at enkelte yngre barn, i noen tilfeller, kan være mer reflekterte, og bevisste på hva de selv ønsker, enn eldre barn. Alder i seg selv vil da bli et dårlig argument for å ikke vektlegge barnets uttalelser. Selv om barnas uttalelser ikke ble tillagt avgjørende eller stor vekt i vedtakene grunnet alder, viste funnene våre at barnets ønsker stort sett ble tatt i betraktning i fylkesnemndas vurderinger.

I fylkesnemndsvedtakene kunne ikke alltid barnets ønsker vinne frem da sikkerhet og hensynet til barnets behov var av større betydning. Det som kjennetegnet vedtakene, var at barna var utsatt for vold og/eller trusler, og at foreldrene ofte ikke kunne tilfredsstillende barnas behov. Slik vi ser det kan det virke som at fylkesnemnda benyttet begrepet barnets beste for å begrunne hvorfor barnets ønsker ikke alltid kunne vinne frem i disse sakene. I Norge har barnets beste en avgjørende betydning i barnevernssaker, og derfor må fylkesnemnda ta tilbørlig hensyn til hva som er til barnets beste (Archard & Skivenes, 2010, s. 44). Det er imidlertid vanskelig å vite hva som er barnets beste, da alle barn er forskjellige, og har individuelle behov og ønsker (Archard & Skivenes, 2010, s. 44; FNs barnekomité, 2013, s. 15). I vedtakene reflekterte fylkesnemnda rundt at hjelpetiltak ikke ville tilfredsstillende omsorgsbehovene til barna. Nemnda påpekte at barna ikke hadde tid til å vente på at foreldrene skulle få den nødvendige omsorgskompetansen, da det var en risiko for at det kunne oppstå en skjevutvikling hos barnet. Vi fant likevel at barnas ønsker tilsynelatende ble lyttet til og forstått av fylkesnemnda. Medvirkning har flere fordeler, og er en viktig rettighet for at barnet skal delta i demokratiske samfunnsprosesser (Shier, 2001, s. 114). Likevel er det nødvendig å tenke over at barnevernet og fylkesnemndas hovedoppgave er å beskytte barnet mot omsorgssvikt, og å handle ut fra barnets beste (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Dersom barnets ønsker alltid vinner frem, er det en risiko for at barnet blir plassert tilbake i hjem der de ville blitt utsatt for alvorlig omsorgssvikt. Funnene våre tyder på at nemnda er klar over dette dilemmaet, og at de i de fleste vedtakene reflekterer rundt hvorfor andre hensyn må veie tyngre enn barnets medvirkning.

Våre funn tyder på at nemnda sjeldnere kunne etterkomme ønskene til barna angående plassering, enn ønskene angående samvær (se eksempelvis FNV-2017-1322-OST; FNV-2019-189-HSF). Barna uttrykte i de fleste vedtak ønsker om hvor de ville bo, og nemnda tok som oftest ønskene i betraktning i sine vurderinger. Det var likevel sjelden nemnda kunne etterstrebe ønskene med tanke på plassering, og dette ble begrunnet med den unge alderen på barnet, eller at det ikke var trygt å plassere barnet tilbake i hjemmet. Eldre barns ønsker ble tilsynelatende oftere oppfylt når det omhandlet plassering (se eksempelvis FNV-2017-331-OPP; FNV-2020-197-FTR). Når det omhandlet samvær med foreldrene, var det mer sannsynlig at barnas ønsker ble etterfulgt, så sant nemnda anså samværet som positivt og trygt for barnet. I vedtakene der barna ikke ønsket tilsyn, men nemnda mente det motsatte, kunne ikke nemnda ta hensyn til barnets ønsker grunnet sikkerhet. Ønskene angående samvær ble som oftest vektlagt likt, uavhengig av alderen på barnet. Funnene våre tyder på at nemnda så langt det var mulig, forsøkte å etterstrebe ønskene til barna når det omhandlet plassering og samvær, og at de reflekterte rundt ønskene selv om det ikke alltid var mulig å tilrettelegge for ønskene.

7 Oppsummerende drøfting

Slik vi ser det hadde fylkesnemndene forskjellige forståelser og vektlegginger av kulturbegrepet i fylkesnemndsvedtakene. Dette kan henge sammen med at hvem som avgjør sakene varierer fra sak til sak, og at medlemmene sannsynligvis har forskjellige erfaringer, faglige utgangspunkt, og kommer fra forskjellige bakgrunner. Det er mulig at medlemmene er påvirket av kulturen de selv er en del av, samt samfunnet for øvrig. Kulturbegrepet er et omfattende begrep, og det vil derfor variere hvordan nemnda vektlegger og tolker begrepets betydning, da det er flere forskjellige måter å forstå kultur på (Rugkåsa et al., 2017, s. 26; Salole, 2020, s. 20). Totalt sett så vi at hensynet til kultur som oftest ble trukket frem i fylkesnemndsvedtakene, men hvilken informasjon som ble trukket frem varierte.

Fylkesnemnda trakk typisk frem hvilken bakgrunn barna og familien hadde. Informasjonen kunne for eksempel være hvilket land familien kom fra, levevilkårene i landet de kom fra, kulturelle praksiser (eksempelvis bekledning), og kulturelle faktorer (eksempelvis språk og religion). Slik vi tolker det ut ifra våre funn, har fylkesnemnda et stort fokus på praksiser som kan anses klart krenkende, eller er ulovlig i Norge, eksempelvis oppdragervold og sosial kontroll. I de vedtakene som gjenspeilet slike praksiser, så vi at fylkesnemnda satte barnets rett til omsorg og beskyttelse, jf. § 1-1 i barnevernloven (1992), fremfor retten til kontinuitet av kulturell bakgrunn. Slik vi så det fikk andre kulturelle behov mindre vekt i disse vedtakene. Dette kan ofte være nødvendig i slike saker, da barn er sårbare, og primæroppgaven til fylkesnemnda er å beskytte barna. Vi la merke til at det ofte var en generell oppramsing av ulike aspekter (eksempelvis språk og religion) ved barnets kulturelle bakgrunn, uten at nemnda gikk i dybden på aspektene. Vi forventet at fylkesnemnda i større grad henviste til betydningen av kontinuitet av kulturell bakgrunn, og savnet derfor grundigere refleksjoner knyttet til kontinuitetshensynet. Vi savnet videre mer refleksjon rundt kulturell matching, da kulturell matching ofte blir trukket frem i forskning som viktig for at barn skal føle seg tilpass i fosterhjemmet (Anderson & Linares, 2012; Brown et al., 2009). Selv om vi savnet at nemnda reflekterte rundt kulturell matching i vedtakene, kan for stort fokus være en fallgrube. Det finnes flere måter å praktisere kultur på, selv om barnet og et eventuelt fosterhjem kommer fra samme kulturelle bakgrunn. Fallgruvene inkluderer eksempelvis at barn kan føle seg forvirret, og i noen tilfeller føler skyldfølelse for å ikke oppføre seg slik som den biologiske familien forventer (Brown et al., 2011, s. 454-455). Det var sjeldent at nemnda refererte til barna og familien som annerledes enn etnisk norske barn og familier i vårt utvalg. Likevel la vi merke til at nemnda beskrev kulturelle forskjeller i

vedtakene. Dette tolker vi som at fylkesnemnda ikke la for stor vekt på det kulturelle aspektet når de forklarte problemet, men heller så på flere mulige årsaker til problemet. Likevel hadde de, slik vi ser det, barnets kulturelle bakgrunn i bakhodet når de fattet en beslutning for å sikre avgjørelsen som ble tatt var til det beste for barnet.

Slik vi ser det, blir medvirkning stort sett forstått noenlunde likt i fylkesnemndsvedtakene, men vektleggingen av barnets stemme kom frem i varierende grad i vårt utvalg. Vi så at hvor mye plass barnets stemme fikk, varierte i vedtakene. Likevel ser det ut til at medvirkning var av stor betydning for fylkesnemnda, og noe de ønsket å tilrettelegge for så langt det var mulig. En begrunnelse som typisk ble trukket frem når det omhandlet medvirkning var barnets alder og modenhet, og slik vi ser det hadde barnets alder en innvirkning på hvordan fylkesnemnda vurderte og vektla barnets stemme. Eldre barn fikk som oftest viet større plass til faktiske meninger, mens yngre barn oftere ble beskrevet av andre voksne. Slik vi tolker det kan det se ut til at eldre barn hadde større talerør enn de yngre barna i fylkesnemndsvedtakene. Hva som anses som reell medvirkning er derimot ikke alltid like enkelt å gjøre rede for. Selv om beslutningsorganet skal følge retningslinjer og lovverk angående medvirkning, kan det likevel være vanskelig å tyde hva som anses som fullverdig medvirkning. Meningene til barnet kan videre utfordre fylkesnemndas faglige kompetanse, og det kan være vanskelig å balansere hvor mye barnet selv skal få innflytelse overfor beslutningene (Angel, 2010, s. 147-149). Det er likevel viktig at fylkesnemnda tar hensyn til, og vektlegger, barnets stemme, da det kan bidra til at barna føler seg inkludert og anerkjent (Fylkesnes et al., 2021, s. 1994). Med bakgrunn i dette savnet vi at fylkesnemnda reflekterte mer rundt hvilken betydning medvirkning kan ha for barn, fremfor å i stor grad kun henvise til lovverket. Slik vi ser det ble det i liten grad reflektert rundt hvorfor barn bør få medvirke i saker som angår dem. Medvirkning er nødvendig for å ivareta barns rettsikkerhet, og sikre at avgjørelser som påvirker dem blir basert på hva som anses som barnets beste. Som nevnt tidligere i masteroppgaven er barnets beste vanskelig å gi et konkret svar på, da hva som er best for hvert enkelt barn avhenger av det spesifikke barnet, dets kultur, og omstendigheter (FNs barnekomité, 2013, s. 12-13; Skivenes & Sørdsdal, 2018, s. 61).

I våre funn ble § 4-15 første ledd i barnevernloven (1992) typisk trukket frem i fylkesnemndsvedtakene. Ut ifra det vi ser kan det virke som at fylkesnemnda har henvist til §

4-15 generelt, uten å direkte vise til at det skal tas tilbørlig hensyn til kontinuitet av kultur ved en plassering. Aarset og Bredal (2018, s. 134-139) har i sin studie kommet frem til lignende funn ved at det var lite henvisninger til kontinuitetshensynet som fremgår av § 4-15 i barnevernloven. Uttalelsene som fremkom, var ofte generelle (Aarset & Bredal, 2018, s. 134-139). At våre funn samsvarer med tidligere forskning, kan tyde på at det enda ikke har skjedd en styrkning av kontinuitetshensynet i fylkesnemndas behandling av saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Barne- og familiedepartementet har foreslått å innføre en overordnet bestemmelse i kapittel 1 i barnevernloven som tar hensyn til barnets etniske, kulturelle, språklige, og religiøse bakgrunn i barnevernssaker (Prop. 133 L. (2020-2021), s. 101). Det kan tenkes at denne lovendringen vil være med på å synliggjøre og gi mer plass til barnets rett til kontinuitet av kulturell bakgrunn i fylkesnemndsvedtakene. Når det omhandler medvirkning, så vi at § 6-3 i barnevernloven typisk ble trukket frem. Likevel var det kun ni, altså under halvparten av vedtakene, som viste til paragrafen. Selv om nemnda henviste til § 6-3 i mange vedtak, er det i denne lovparagrafen oppgitt en alder for når barn bør få medvirke. Det er mulig å tenke seg at hyppigere bruk av Grunnloven § 104, barnevernloven § 1-6, og barnekonvensjonens artikkel 12 ville gitt flere av barna under syv år en større mulighet til å medvirke. Refleksjonene fra nemnda rundt § 6-3 var i de fleste vedtakene generelle. Det var kun i noen få vedtak nemnda ga grundige beskrivelser for hva paragrafen innebærer, samt hvilken betydning det ville ha for barna i vedtaket. Dette til tross for at forskning belyser medvirkningens betydning for barn (Bakke & Holmberg, 2014; Fylkesnes et al., 2018; Henriksen, 2021). Til tross for lite henvisninger til de ulike lovparagrafene, tyder våre funn på at fylkesnemnda stort sett inkluderte barnas egne uttalelser, med kun noen få unntak.

Vi savnet at nemnda i større grad henviste til barnekonvensjonens artikkel 20 og 30 som viser til barnets rett til å oppleve kontinuitet av kulturell bakgrunn, samt artikkel 12, som omhandler medvirkning. Barnekonvensjonen står høyt i norsk lovgivning og skal gis forrang foran annen norsk lov ved en konflikt (Smith, 2016, s. 27). Konvensjonen legger føringer for hensynet til barnets kulturelle bakgrunn, og barnets rett til medvirkning. Til tross for dette, kom hensynet til kulturell bakgrunn og barnets rett til medvirkning i mindre grad enn forventet til uttrykk i utvalget vårt. Syv av vedtakene i utvalget vårt hadde ingen referanser til lover eller artikler som omhandlet kontinuitet av kulturell bakgrunn. Videre savnet vi henvisninger til Grunnloven § 104 og barnevernloven § 1-6, som begge viser til barnets rett

til medvirkning. Det må tas høyde for at § 1-6 ble tilføyd i barnevernloven i 2018, og derfor vil ikke de syv vedtakene fra 2017 inneholde denne paragrafen. I våre funn var det ni vedtak som ikke inneholdt lovhenvvisninger til barnevernloven, Grunnloven, eller henvisninger til artikler i barnekonvensjonen (se tabell 2 *Lovhenvvisninger i fylkesnemndsvedtakene (2017-2020)* i vedlegg). Dette gjaldt henvisninger til både retten til kontinuitet av kulturell bakgrunn og barnas rett til medvirkning. Vi savnet at fylkesnemnda oftere henviste til barnets rettigheter. Mangelen på lovhenvvisninger er bekymringsfullt, da det kan stilles spørsmål ved hvor godt ivaretatt rettssikkerheten til barna er. Til tross for lite henvisninger til rettigheter, fant vi at nemnda likevel reflekterte rundt og viet plass til betydningen av kontinuitet av kulturell bakgrunn og barnets rett til medvirkning. Dette tolker vi som at barn stort sett opptrer som selvstendig rettssubjekt i fylkesnemnda.

8 Oppsummering

Denne masteroppgaven har hatt som hensikt å belyse hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger begrepene kultur og medvirkning i fylkesnemndsvedtak, hvor formålet er fosterhjemsplassing av barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Videre undersøkte vi hvordan informasjon knyttet til barnets kulturelle bakgrunn, og barnets stemme fremkom i fylkesnemndas slutninger, hvordan barnets stemme ble vurdert av fylkesnemnda, samt synliggjøring av barnets rettigheter knyttet til kultur og medvirkning. For å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene, ble det benyttet kvalitativ dokumentanalyse av 21 fylkesnemndsvedtak. Vi har hatt et sosialkonstruksjonistisk og hermeneutisk blikk på dataene gjennom hele studien, noe som har ført til at analysen er kjennetegnet av våre tolkninger. Funnene har blitt diskutert i lys av begrepene barnets beste, kultur, og barnets medvirkning, rettslige begreper, samt relevant forskning på feltet. Det er viktig å bemerke at det muligens har kommet frem opplysninger fra partene eller nemnda i forhandlingsmøtene som ikke er skrevet ned i fylkesnemndsvedtakene. I dette kapitlet vil vi starte med å oppsummere de viktigste funnene, og deretter beskrive styrker og begrensninger ved studien. Avslutningsvis tar vi for oss implikasjoner for videre forskning.

8.1 Studiens viktigste funn

Studien vår har kommet frem til at fylkesnemnda har forskjellig forståelse og vektlegging av kulturell bakgrunn, og at det var varierende hvor mye informasjon som fremkom knyttet til barnas kulturelle bakgrunn i fylkesnemndsvedtakene. I de fleste vedtakene ble barnas bakgrunn og kulturelle praksiser omtalt på et generelt nivå, gjennom beskrivelser av bekledding, hvilket land barna og familien kom fra, religion, sosial kontroll, og fysiske avstraffelser som anses som ulovlig i Norge. Nemnda utdypet sjeldent hvilken betydning den kulturelle bakgrunnen hadde for barna i vedtakene. Funnene i studien tyder på at fylkesnemnda som oftest vurderte at det var foreldrene som best kunne ivareta barnas kulturelle bakgrunn, og det ble tilrettelagt for en slik ordning så langt som mulig. Likevel viser funnene våre at enkelte kulturelle praksiser førte til økt bekymring for omsorgssvikt, og dermed falt ansvaret for å opprettholde barnas kulturelle bakgrunn på det offentlige. Videre tyder funnene våre på at det var sjeldent at barn ble plassert i hjem med lik etnisk bakgrunn, og nemnda reflekterte i liten grad rundt betydningen av kulturell matching. Det var sjeldent barna selv uttrykte ønsker angående kontinuitet av kulturell bakgrunn, men våre funn tyder på

at nemnda som oftest var opptatt av kontinuitet, uavhengig av om barnet uttrykte et ønske om det eller ikke.

Når det gjelder barnets rett til medvirkning, har denne studien kommet frem til at fylkesnemnda som oftest hørte på barnets uttalelser. Det var tilsynelatende likevel sjelden at barnets mening ble tillagt stor vekt i fylkesnemndsvedtakene. Studien vår tyder på at eldre barn sine uttalelser og ønsker i større grad ble vektlagt og inkludert i vedtakene, enn yngre barn sine uttalelser. De yngre barna ble oftere beskrevet gjennom andre instanser (eksempelvis barnehage eller skole). Funnene våre tyder på at barn i stor grad ønsket å uttale seg om sin sak, dersom de fikk muligheten til det. Videre viser funnene våre at fylkesnemnda respekterte barna, dersom de ga uttrykk for at de ikke ønsket å uttale seg. Vi fant at fylkesnemnda nesten alltid uttalte at de festet lit til barnets uttalelser, med mindre barna var betydelig påvirket av foreldrene. Studien har også kommet frem til at fylkesnemnda i flere tilfeller ikke kan etterkomme barnas ønsker angående plassering, da andre hensyn ble ansett som av større betydning. Dette gjaldt særlig i vedtak der fylkesnemnda var bekymret for barnets sosiale og kognitive utvikling.

Studien vår viser videre at fylkesnemnda typisk viste til § 4-15 i barnevernloven når det omhandlet kontinuitet av kulturell bakgrunn, mens barnevernloven § 6-3 ble hyppig henvist til når det omhandlet barnas medvirkning. Likevel var det tilsynelatende sjelden at rettighetene ble utdypet med tanke på hvilken betydning det hadde for barnet. Videre viser funnene våre at fylkesnemnda sjeldent henviste til barnevernlovens § 1-6, og barnekonvensjonens artikkel 12, 20 og 30. Vi har også kommet frem til at eldre barn tilsynelatende i større grad fremstår som selvstendige rettssubjekter, enn yngre barn.

8.2 Styrker og begrensninger med studien

I likhet med annen forskning har denne masteroppgaven styrker og begrensninger. Utvalget består av 21 fylkesnemndsvedtak. Da utvalget vårt er relativt lite, vil det være vanskelig å overføre våre funn til alle fylkesnemndsvedtak som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn. Vi mener likevel at vi har generert nyttig kunnskap som kan være med på å belyse hvordan nemnda forstår og vektlegger begrepene kultur og medvirkning. Videre

hvilken plass spørsmål knyttet til kultur og medvirkning gis i fylkesnemndsvedtak, og hvordan barnets status som eget rettssubjekt kommer til syne. Det finnes lite forskning på feltet, særlig i norsk kontekst knyttet til avgjørelser i fylkesnemnda, og det er derfor nødvendig med mer kunnskap på temaet. En annen begrensning med studien er at vi ikke har tilgang til alle saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn, da det ikke er alle vedtak som blir behandlet av fylkesnemnda som publiseres på Lovdata.no. Dette betyr at vi muligens ikke har fått innblikk i vedtak som kunne vært relevant for vår problemstilling. Vi har heller ikke innsikt i alt som har blitt sagt i møtene, men kun det som ble nedskrevet i vedtakene. Vi må ta høyde for at informasjon om kulturell bakgrunn eller barnas medvirkning sannsynligvis har fått bredere dekning i selve forhandlingsmøtene. I denne masteroppgaven valgte vi å kun fokusere på fylkesnemndas vurdering når det omhandlet kulturell bakgrunn, mens vi inkluderte barnas egen medvirkningsbolk og fylkesnemndas vurderinger når det omhandlet barnas medvirkning. Det er mulig å tenke seg at vi kunne fått andre resultater dersom vi hadde inkludert flere deler av vedtaket, som eksempelvis den private part (biologiske foreldre) sitt syn, eller kommunens syn. Ved å inkludere den private part og kommunen sitt syn, kunne vi muligens fått mer og bredere informasjon om barnets kulturelle bakgrunn. Videre kan det tenkes at vi kunne fått mer informasjon om barnets medvirkning dersom vi hadde inkludert kommunens syn.

En av styrkene ved studien er at datamaterialet er hentet fra Lovdata.no der vedtakene allerede var anonymiserte. Dette har gjort prosessen mindre tidkrevende, da vi ikke måtte sende søknad til NSD for å få godkjent prosjektet. En annen styrke er at vi har benyttet oss av både internasjonal og norsk forskning for å belyse problemstillingen. Etter å ha gjennomført et grundig søk, har vi fått tilgang på hvilken kunnskap som allerede finnes på feltet. Dette har ført til at vi har kunnet bidratt til å fylle kunnskapshull i forskningen.

8.3 Implikasjoner for videre forskning

Som nevnt tidligere finnes det lite forskning på hvordan fylkesnemnda behandler saker som omhandler barn og familier med etnisk minoritetsbakgrunn, samt hvordan nemnda forstår kultur og medvirkning. Denne masteroppgaven kan gi innsikt i hvordan fylkesnemnda forstår og vektlegger begrepene kultur og medvirkning. Videre kan masteroppgaven gi et bilde av hvordan informasjon om barnets kulturelle bakgrunn fremkommer i fylkesnemndsvedtakene,

samt synliggjøring av rettigheter knyttet til kulturell bakgrunn. Studien kan bidra med kunnskap om hvordan barnets stemme og retten til medvirkning fremkommer i fylkesnemndsvedtakene.

Når det gjelder implikasjoner for videre forskning, er det nødvendig med bredere studier som undersøker behandling av saker som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn i fylkesnemnda. Siden vedtakene ikke inneholder mange detaljer, kan det være nyttig å foreta en undersøkelse med en kombinasjon av metoder som intervju, fokusgrupper, eller spørreundersøkelser. Det kunne også vært interessant med observasjonsstudier av forhandlingsmøtene. Disse metodene går mer i dybden på hvordan fylkesnemnda vurderer sakene, og forskere vil sannsynligvis få nyttige data ved hjelp av en kombinert metode. Undersøkelser av vedtak som ikke er anonymisert ville sannsynligvis gi bredere og grundigere kunnskap om behandlingen av sakene. Videre ville det vært interessant med studier fra Norge, som undersøker hvordan barn som allerede har blitt plassert i fosterhjem har opplevd medvirkning i nemnda, samt hvilket fokus nemnda hadde på kontinuitet av kulturell bakgrunn.

Det kunne også vært interessant med en lignende studie som undersøker hvordan fylkesnemnda behandler sakene som omhandler barn med etnisk minoritetsbakgrunn i lys av ny barnevernlov som trer i kraft i 2023. Dette ville gjort det mulig å se om barnas rettigheter for kontinuitet av kulturell bakgrunn og medvirkning har blitt styrket, som følge av den nye barnevernloven.

9 Referanser

- Aarset, M. F. & Bredal, A. (2018). *Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter: En gjennomgang av saker i fylkesnemnda* (NOVA Rapport 5/2018).
<https://www.bufdir.no/en/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004516>
- Anderson, M. & Linares, L. O. (2012). The role of cultural dissimilarity factors on child adjustment following foster placement. *Children and Youth Services Review*, 34(4), 597-601. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.11.016>
- Angel, B. Ø. (2010). Barnet som aktør og kunnskapsbærer - en utfordring for barnevernets profesjonelle ekspertise. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 87(3), 141-151.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2010-03-02>
- Archard, D. & Skivenes, M. (2009). Hearing the child. *Child & family social work*, 14(4), 391-399. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2008.00606.x>
- Archard, D. & Skivenes, M. (2010). Deciding best interests: general principles and the cases of Norway and the UK. *Journal of children's services*, 5(4), 43-54.
<https://doi.org/10.5042/jcs.2010.0695>
- Backe-Hansen, E., Havik, T. & Grønningsæter, A. B. (2013). *Fosterhjem for barns behov* (NOVA Rapport 16/2013). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00002254>
- Bakke, I. M. & Holmberg, L. (2014). Barns deltakelse i omsorgsovertakelser. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 91(1), 4-19. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2014-01-02>
- Barne- og familiedepartementet. (u.å.). *Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker*. Regjeringen. Hentet 12. november 2021 fra
<https://www.regjeringen.no/no/dep/bfd/org/etater-og-virksomheter-under-barne-og-likestillingsdepartementet/fylkesnemndene-for-sosiale-saker/id418110/>

- Barnekonvensjonen. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100>
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative research journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Brown, J. D., George, N., Sintzel, J. & St. Arnault, D. (2009). Benefits of cultural matching in foster care. *Children and Youth Services Review*, 31(9), 1019-1024.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2009.05.001>
- Brown, J. D., St. Arnault, D., Sintzel, J. & George, N. (2011). Caring for Children From the Same Culture: Challenges for Foster Parents. *Journal of family social work*, 14(5), 446-460. <https://doi.org/10.1080/10522158.2011.616822>
- Bufdir. (2020). *Begreper og kunnskapsgrunnlag*. Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet. Hentet 21. November 2021 fra
https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/begreper_og_kunnskapsgrunnlag/
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. (2. utg.). Routledge.
- Bøttcher, L., Kousholt, D. & Winther-Lindqvist, D. (2018). Indledende refleksjoner over analyseprosesser og kvalitetsdimensjoner. I L. Bøttcher, D. Kousholt & D. Winther-Lindqvist (Red.), *Kvalitative analyseprosesser* (s. 17-38). Samfundslitteratur.
- Cheruvallil-Contractor, S., Halford, A. & Phiri, M. B. (2021). The Salience of Islam to Muslim Heritage Children's Experiences of Identity, Family, and Well-Being in Foster Care. *Religions (Basel, Switzerland)*, 12(6), 1-12.
<https://www.mdpi.com/2077-1444/12/6/381>

- Christiansen, Ø. (2012). Hvorfor har barnevernet problemer med å se og behandle barn som aktører? *Norges barnevern*, 89(01-02), 16-30. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2012-01-02-03>
- Coakley, T. M. & Gruber, K. (2015). Cultural Receptivity among Foster Parents: Implications for Quality Transcultural Parenting. *Social work research*, 39(1), 11-21. <https://doi.org/10.1093/swr/svu033>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design. Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. SAGE.
- Daniel, B., Wassell, S. & Gilligan, R. (2010). *Child development for child care and protection workers* (2. utg.). Jessica Kingsley Publishers.
- Daniel, E. (2011). Fostering cultural development: Foster parents' perspectives. *Children and Youth Services Review*, 33(11), 2230-2240. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.07.005>
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2018). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Degener, C. J., van Bergen, D. D. & Grietenes, H. W. E. (2021). "Being one, but not being the same": A dyadic comparative analysis on ethnic socialization in transcultural foster families in the Netherlands. *Child & Family Social Work*, 27(2), 1-9. <https://doi.org/10.1111/cfs.12861>
- Degener, C. J., van Bergen, D. D. & Grietens, H. W. E. (2020). The ethnic identity complexity of transculturally placed foster youth in the Netherlands. *Children and youth services review*, (113), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.104957>

- Eide, K. & Rugkåsa, M. (2015). Barnevern i et minoritetsperspektiv. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 86(2), 78-79. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-01>
- Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre). (2018). *Lov om endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre)*. (LOV-2018-04-20-5). <https://lovdata.no/LTI/lov/2018-04-20-5>
- Fjeld, R., Sasaoka, K., Madland, S., Skivenes, M. & Øvreeide, H. (2020). *Utvalg for gjennomgang av barnevernssaker i Bergen kommune: "Det kan høres ut som en bagatell, men ikke for meg da". Gjennomgang av ti særlig konfliktfylte barnevernssaker i Bergen kommune.*
<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/helse-omsorg-og-inkludering/skal-lare-av-rapport-om-barnevernssaker>
- FNs barnekomité. (2009). *Generell kommentar nr. 12. Barnets rett til å bli hørt.*
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/generelle-kommentarer-fra-fns-barnekomit/id573909/>
- FNs barnekomité. (2013). *Generell kommentar nr. 14 om barnets rett til at hans eller hennes beste skal være et grunnleggende hensyn.*
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/generelle-kommentarer-fra-fns-barnekomit/id573909/>
- Forskrift om barnets talsperson i fylkesnemndsaker. (2013). *Forskrift om barnets talsperson i saker som skal behandles i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker* (FOR-2013-02-18-203). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2013-02-18-203>
- Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. (u.å.-a). *Begreper og ord - definisjoner.*
Hentet 12. januar 2022 fra <https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/Definisjoner/>
- Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. (u.å.-b). *Forhandlingsmøtesak.* Hentet 15. november 2021 fra
<https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/forhandlingsmotesak/>

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. (u.å.-c). *Hva er samtaleprosess?* Hentet 12. januar 2022 fra https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/samtaleprosess_ny/hva-er-samtaleprosess/

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. (u.å.-d). *Hva gjør fylkesnemndene?* Hentet 15 november 2021 fra <https://www.fylkesnemndene.no/no/Hva-er-Fylkesnemndene/>

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. (u.å.-e). *Saksgang*. Hentet 15. november 2021 fra <https://www.fylkesnemndene.no/no/saksgang/>

Fylkesnes, M., Larsen, M., Havnen, K., Christiansen, Ø. & Lehmann, S. (2021). Listening to Advice from Young People in Foster Care—From Participation to Belonging. *The British journal of social work*, 51(6), 1983-2000.
<https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab138>

Fylkesnes, M. K., Taylor, J. & Iversen, A. C. (2018). Precarious participation: Exploring ethnic minority youth's narratives about out-of-home placement in Norway. *Children and youth services review*, 88, 341-347.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.03.030>

Gamst, K. M. T. (2017). *Profesjonelle barnesamtaler - å ta barn på alvor* (2. utg.). Universitetsforlaget.

Gerdts-Andresen, T. & Hansen, H. A. (2020). Barnets rett til å bli hørt. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 97(4), 250-265. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2020-04-03>

Green, J. & Thorogood, N. (2018). *Qualitative methods for health research* (4. utg.). SAGE Publications Ltd.

Grunnloven. (1814). *Kongerikets Norges Grunnlov* (LOV-1814-05-17).
<https://lovdata.no/lov/1814-05-17>

Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. (2. utg.). Fagbokforlaget.

- Hansen, T. & Flaskerud, I. (2020). Familiens betydning for ungdoms religiøse identitetsutvikling. Ungdom med muslimsk bakgrunn i fosterhjem. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 1(1), 42-56. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2020-01-04>
- Helsetilsynet. (2019). *Gjennomgang av 106 barnevernsaker: Det å reise vasker øyne*. Statens helsetilsyn. <https://www.helsetilsynet.no/presse/nyhetsarkiv/2019/gjennomgang-av-106-barnevernsaker-om-akuttiltak-eller-omsorgsovertakelse/>
- Henriksen, A-K. (2021). “It’s my life they are talking about” – On children’s participation in decision-making for secure placement. *Qualitative social work: research and practice*, 1(1), 1-17. <https://doi.org/10.1177/14733250211036173>
- Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode - ei innføring*. Fagbokforlaget.
- Lidén, H. (2004). Barns rettigheter - en realiserbar intensjon? *Velferdsforlaget*, 7(4), 196-212.
- Lloyd, K. & Emerson, L. (2016). (Re)examining the Relationship Between Children’s Subjective Wellbeing and Their Perceptions of Participation Rights. *Child Indicators Research*, 10(3), 591-608. <https://doi.org/10.1007/s12187-016-9396-9>
- Lynggaard, K. (2015). Dokumentanalyse. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder: en grundbog* (2. utg., s. 153-167). Hans Reitzels Forlag.
- Magnussen, A-M. & Skivenes, M. (2015). The child's opinion and position in care order proceedings: an analysis of judicial discretion in the county board's decision making. *The International journal of children's rights*, 23(4), 705-723. <https://doi.org/10.1163/15718182-02304001>
- Meld. St. 17 (2015-2016). *Trygghet og omsorg - Fosterhjem til barns beste*. Barne- ungdoms- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-17-20152016/id2478130/>

- Menneskerettighetsloven. (1999). *Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett* (LOV-1999-05-21-30). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1999-05-21-30>
- Newlin, C., Steele, L. C., Chamberlin, A., Anderson, J., Kenniston, J., Russell, A., Stewart, H. & Vaughan-Eden, V. (2015). *Child forensic interviewing: Best practices*. Office of juvenile justice and delinquency prevention. <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/child-forensic-interviewing-best-practices>
- NORCE. (u.å.). *Hjem og (dis)kontinuitet: Fosterhjem for barn med migrasjonsbakgrunn (HoMi)*. Hentet 04. april 2022 fra <https://www.norceresearch.no/prosjekter/hjem-og-diskontinuitet-fosterhjem-for-barn-med-migrasjonsbakgrunn-homi>
- NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernlov: sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-16/id2512881/>
- Paulsen, V., Thorshaug, K. & Berg, B. (2014). *Møter mellom innvandrere og barnevernet: kunnskapsstatus*. NTNU samfunnsforskning, Avdeling for mangfold og inkludering. <https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00002627>
- PROBA. (2017). *Barn med minoritetsbakgrunn i fosterhjem* (Proba rapport 2017 - 03). Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. <https://bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004248>
- Prop. 133 L. (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-133-l-20202021/id2842271/>
- Prop. 169 L. (2016-2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)*. Barne- og likestillingsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-169-l-20162017/id2568801/>
- Punch, K. F. (2014). *Introduction to social research: Quantitative & qualitative approaches* (3. utg.). Sage.

- Pölkki, P., Vornanen, R., Pursiainen, M. & Riikonen, M. (2012). Children's participation in child-protection processes as experienced by foster children and social workers. *Child care in practice*, 18(2), 107-125. <https://doi.org/10.1080/13575279.2011.646954>
- Rugkåsa, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21(2), 180-185. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv : sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal akademisk.
- Salole, L. (2020). *Cross cultural kids : En bok for deg som vokser opp med flere kulturer*. Gyldendal.
- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. SAGE Publications Ltd.
- Shier, H. (2001). Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children & society*, 15(2), 107-117. <https://doi.org/10.1002/chi.617>
- Skivenes, M. & Sørsdal, L. M. (2018). The child's best interest principle across child protection jurisdictions. I A. Falch-Eriksen & E. Backe-Hansen (Red.), *Human rights in child protection: implications for professional practice and policy* (s. 59-88). Palgrave macmillan. <https://doi.org/https://doi.org/10.1007/978-3-319-94800-3>
- Skivenes, M. & Tonheim, M. (2017). Deliberative Decision-Making on the Norwegian County Social Welfare Board: The Experiences of Expert and Lay Members. *Journal of public child welfare*, 11(1), 108-132. <https://doi.org/10.1080/15548732.2016.1242447>
- Skytte, M. (2008). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Skytte, M. (2016). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbejde* (4. utg.). Hans Reitzels forlag.

- Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3. utg.). Gyldendal.
- Smith, L. (2016). FNs konvensjon om barnets rettigheter. I N. Høstmælingen, E. S. Kjørholt & K. Sandberg (Red.), *Barnekonvensjonen: barns rettigheter i Norge* (3. utg., s. 17-30). Universitetsforlaget.
- Stang, E. G. (2007). Barnets rett til deltakelse i barnevernssaker. *Kritisk juss*, 33(1-2), 36-56. <https://doi.org/10.18261/ISSN2387-4546-2007-01-02-05>
- Statistisk sentralbyrå. (2021). *10661: Barnevernstiltak, etter tiltak, region, år, statistikkvariabel og alder* [Statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/10661/tableViewLayout1/?loadedQueryId=10048929&timeType=top&timeValue=1>
- Statistisk sentralbyrå. (2022). *11298: Barn og unge med barnevernstiltak i løpet av året og per 31.12., etter innvandringskategori, landbakgrunn, alder, kjønn, statistikkvariabel, år og omsorgs-/hjelpetiltak* [Statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/11298/tableViewLayout1/?loadedQueryId=10012269&timeType=item>
- Strandbu, A. (2011). *Barnets deltakelse - Hverdagslige og vanskelige beslutninger*. Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Thomassen, M. (2011). *Vitenskap, kunnskap og praksis: innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal Akademisk.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative Quality: Eight “Big-Tent” Criteria for Excellent Qualitative Research. *Qualitative inquiry*, 16(10), 837-851.
<https://doi.org/10.1177/1077800410383121>

Vis, S. A. & Fossum, S. (2013). Representation of children's views in court hearings about custody and parental visitations — A comparison between what children wanted and what the courts ruled. *Children and youth services review*, 35(12), 2101-2109.

<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.10.015>

Vis, S. A., Strandbu, A., Holtan, A. & Thomas, N. (2011). Participation and health - a research review of child participation in planning and decision-making. *Child & family social work*, 16(3), 325-335. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00743.x>

White, C. R., O'Brien, K., Jackson, L. J., Havalchak, A., Phillips, C. M., Thomas, P. & Cabrera, J. (2008). Ethnic Identity Development Among Adolescents in Foster Care. *Child & adolescent social work journal*, 25(6), 497-515.

<https://doi.org/10.1007/s10560-008-0140-2>

Yilmaz, K. (2013). Comparison of quantitative and qualitative research traditions: epistemological, theoretical, and methodological differences. *European Journal of Education*, 48(2), 311-325. <https://doi.org/10.1111/ejed.12014>

Fylkesnemndsvedtak:

2017:

FNV-2017-1138-OST (FNV-2017-1138-OST - FNV-2017-1322-OST).

Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-1138-ost>

FNV-2017-122-TEL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-122-t-tel>

FNV-2017-331-OPP. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-331-opp>

FNV-2017-410-OPP. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-410-opp>

FNV-2017-260-TEL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-260-t-tel>

FNV-2017-173-BUS. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-173-b-bus>

FNV-2017-204-OSL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2017-204-osl>

2018:

FNV-2018-69-TRO. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2018-69-t-tro>

FNV-2018-50-BUS. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2018-50-b-bus>

FNV-2018-98-AGD. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2018-98-a-agd>

FNV-2018-270-OSL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2018-270-osl>

2019:

FNV-2019-155-MRO. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-155-mro>

FNV-2019-156-TEL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-156-tel>

FNV-2019-189-HSF. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-189-hsf>

FNV-2019-248-OSL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-248-osl>

FNV-2019-134-TEL. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-134-t-tel>

FNV-2019-267-FOS. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-267-fos>

FNV-2019-60-ROG. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2019-60-rog>

2020:

FNV-2020-36-FHS. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2020-36-f-fhs>

FNV-2020-145-FRO. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2020-145-fro>

FNV-2020-197-FTR. Fylkesnemndsavgjørelse. Hentet fra

<https://lovdata.no/pro/avgjorelse/fnv-2020-197-ftp>

10 Vedlegg

10.1 Tabell 1: Oversikt over fylkesnemndsvedtak

Navn	Årstall	Antall barn	Alder	Fylkesnemnd	Slutning
FNV-2017-1138-OST - (FNV-2017-1138-OST - FNV-2017-1322-OST)	2017	3	5 år, 7 år og 8 år	Østfold	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2017-122-TEL	2017	2	4 ½ og 7 ½ år	Telemark	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2017-331-OPP	2017	1	16 år	Oppland	Omsorgsovertakelse ikke tatt til følge
FNV-2017-410-OPP	2017	2	4 år og 6 år	Oppland og Hedmark	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2017-260-TEL	2017	1	11 ½ år	Telemark	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2017-173-BUS	2017	2	4 år og 6 år	Buskerud og Vestfold	Omsorgsovertakelse ikke tatt til følge
FNV-2017-204-OSL	2017	2	5 år og 8 år	Oslo og Akershus	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2018-69-TRO	2018	1	15 år	Troms og Finnmark	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2018-50-BUS	2018	1	6 år	Buskerud og Vestfold	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2018-98-AGD	2018	1	10 år	Agder	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2018-270-OSL	2018	1	8 år	Oslo og Akershus	Omsorgsovertakelse ikke tatt til følge

FNV-2019-60-ROG	2019	1	10 år	Rogaland	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2019-155-MRO	2019	3	9 år, 13 år og 17 år	Møre og Romsdal	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2019-156-TEL	2019	2	1 år og 7 år	Telemark	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2019-189-HSF	2019	1	13 år	Hordaland, Sogn og fjordane	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2019-248-OSL	2019	1	9 år	Oslo og Akershus	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2019-134-TEL	2019	2	5 år og 9 år	Telemark	Omsorgsovertakelse ikke tatt til følge
FNV-2019-267-FOS	2019	2	11 år og 14 år	Oslo og Viken, Moss	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2020-36-FHS	2020	2	8 år og 15 år	Vestland	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2020-145-FRO	2020	1	6 år	Rogaland	Omsorgsovertakelse tatt til følge
FNV-2020-197-FTR	2020	1	15	Trøndelag	Omsorgsovertakelse tatt til følge

10.2 Tabell 2: Lovhenvisninger i fylkesnemndsvedtakene (2017-2020)

Vedtak	Bvl. § 4-15	FNs BK art. 20	FNs BK art. 30	Bvl. § 6-3	Bvl. § 1-6	FNs BK art. 12	Grl. § 104
FNV- 2017- 1138-OST (FNV- 2017- 1138-OST - FNV- 2017- 1322- OST)	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2017-122- TEL	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2017-331- OPP	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja
FNV- 2017-410- OPP	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2017-260- TEL	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2017-173- BUS	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
FNV- 2017-204- OSL	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Ja

FNV- 2018-69- TRO	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
FNV- 2018-50- BUS	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
FNV- 2018-98- AGD	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
FNV- 2018-270- OSL	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2019-60- ROG	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
FNV- 2019-155- MRO	Ja	Nei	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
FNV- 2019-156- TEL	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja
FNV- 2019-189- HSF	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2019-248- OSL	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
FNV- 2019-134- TEL	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2019-267- FOS	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

FNV- 2020-36- FHS	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
FNV- 2020-145- FRO	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei
FNV- 2020-197- FTR	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja